№№75–76
(3001–3002)
19—21 мая 2009 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах
Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

Народная Воля

На простор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...
Якуб КОЛАС

Хочаце атрымліваць «Народную Волю» з 1 чэрвеня? Тады да 24 мая пастарайцеся аформіць падпіску ў любым паштовым аддзяленні.

АКТУАЛІІ

Звіняць наручнікі...

Дзіўныя рэчы адбываюцца ў асяродку беларускіх сілавікоў! То яны, адпіхваючы адзін аднаго локцямі, рапартуюць пра "вялікія поспехі" ў барацьбе з карупцыяй і рассылаюць прэс-рэлізы ледзьве не па кожным хабары ў 70 альбо 100 долараў, то, калі ў сетку трапляе буйная рыба, нібы вады ў рот набраўшы, маўчаць.

Днямі прыйшла інфармацыя з неафіцыйных крыніц, што КДБ арыштаваў вельмі важную персону ў сістэме МУС — начальніка Галоўнага ўпраўлення аператыўна-вышуковай дзейнасці Івана ШЫШЛО. З-за асаблівасцяў сваёй прафесійнай спецыялізацыі Шышло не быў персонай публічнай, але можна не сумнявацца, што ўсе сапраўды сур'ёзныя справы і распрацоўкі праходзілі менавіта праз ягоныя рукі. І вось раптам — арышт! Калі сапраўды міліцыянер такога рангу аказаўся замешаны ў крымінале — гэта не проста скандал, а скандал грандыёзны. Але з боку афіцыйных служб — магільная цішыня. Не абвяргаюць гэтую інфармацыю, але і не пацвярджаюць. Думай што хочаш.

Вось я і думаю: усё вельмі падобна на тое, што пачынаецца чарговы этап вайны паміж сілавымі ведамствамі; што, скарыстаўшыся безуладдзем у МУС, іншыя сілавыя структуры, у першую чаргу КДБ, спяшаюцца адпомсціць сваім былым крыўдзіцелям.

Так, пасля адстаўкі Уладзіміра Навумава з падачы КДБ грымнуў грандыёзны скандал, звязаны з міліцэйскімі кіраўнікамі Гомельскай вобласці. Як вынік — двое арыштаваных. Потым эпіцэнтр падзей перамясціўся ў Мінск, і пару дзён давялося адбыць у СІЗА вядомаму змагару з эканамічнымі злачынствамі. Зараз — скандал, звязаны з птушкай яшчэ больш высокага палёту... Не выключана, праўда, што пару дзён патрымаюць Шышло ў камеры следчага ізалятара і выпусцяць — такое таксама не раз было.

Галоўнае ўсё ж не ў тым — выпусцяць ці не выпусцяць?. Чаму ўвогуле ў нас усе разборкі паміж сілавікамі ідуць хвалямі: то звіняць наручнікі ў адным ведамстве, потым — кароткі перапынак — і ўжо турэмшчыкі і арыштаваныя мяняюцца месцамі?

Чаму ўвогуле магчымы сапраўдныя войны паміж сілавікамі? Думаю, па той самай прычыне, пра якую мы пісалі тысячы разоў, — у краіне дзейнічае не закон, а мэтазгоднасць, што дазваляе называць чорнае — белым, белае — чорным, пераварочваць з ног на галаву любыя справы і любыя аргументы. А калі пануе беззаконне, то яно не можа тычыцца толькі апазіцыянераў, яно тычыцца ўсіх. У тым ліку сілавікоў. Як вынік — хвалі карупцыйных войн і "чыстак", якія "накрываюць" ведамствы.

...Быў вызвалены ад пасады дзяржсакратар Савета бяспекі Віктар Шэйман — і пацягнуўся за ім шэраг звальненняў "людзей Шэймана". Да дзівосаў дахадзіла: павыкідвалі людзей, прозвішчы якіх Шэйман у свой час проста ўносіў у спісы кадравага рэзерву. Ні яны ні разу не бачылі былога "шэрага кардынала" Лукашэнкі, ні ён іх. Але гэта не выратавала ад барацьбы "за чысціню радоў". Маштабная была кампанія і, дарэчы, яшчэ не скончылася. Але ўжо новая пачынаецца. Такое ўражанне, што да правадыра дзяржавы то адны падпаўзуць са сваімі "чамаданамі кампрамату", то другія — так ён з імі і гуляецца, а мы толькі паспяваем падлічваць, у якой з сілавых структур ахвяр больш. Дарэчы, зараз лік 3:0 на карысць КДБ. Хутка, напэўна, пачнецца адваротная хваля.

Бываюць, праўда, у такой гульні збоі. Так, 31 сакавіка Аляксандр Лукашэнка звольніў начальніка дэпартамента МУС Сяргея Буйноўскага, а менш чым праз месяц адмяніў свой жа ўказ і аднавіў палкоўніка Буйноўскага на пасадзе.

І самае трывожнае, што практыка гэта можа быць пашырана. У інтэрнэце на гэтым тыдні з'явілася інфармацыя, што пад выглядам узмацнення барацьбы з карупцыяй рыхтуюцца сапраўды рэвалюцыйныя змены ў Крымінальны кодэкс. Прапановы выклікаюць сапраўдны шок юрыстаў, бо яны руйнуюць усе каноны юрыспрудэнцыі. Камусьці так захацелася памахаць шашкай, што Аляксандру Лукашэнку прапануецца ўнесці такія змены ў заканадаўства, што сілавікі будуць мець права арыштоўваць людзей і ўтрымліваць іх пад вартай тэрмінам да трох месяцаў без усялякіх санкцый пракурора. Згодна з праектам, адпаведныя паўнамоцтвы могуць атрымаць міністр унутраных спраў, старшыня КДБ, кіраўнік Дэпартамента фінансавых расследаванняў. Калі кіраўнік дзяржавы пагодзіцца з прапановай, то для арышту каго б ні было ім ніякі дазвол не спатрэбіцца.

Хачу быць дрэнным прарочыцай, але баюся, што ў выпадку прыняцця такіх норм мы ўбачым не толькі войны сілавікоў, але фактычнае ўвядзенне ў краіне надзвычайнага становішча. Бо калі на тры месяцы без усялякіх тлумачэнняў, а проста дзеля "высвятлення абставін" можна будзе арыштаваць кожнага, то тут не пра барацьбу з карупцыяй размова, а пра падрыхтоўку поля для гэтай самай карупцыі.

Святлана КАЛІНКІНА.

РЭГІЁН

У Оршы абследавалі памыйніцы

...і здзівіліся, калі выявілі кучы смецця і бур'ян у рост чалавека вакол вёсак.

На пасяджэнні выканкама яны паказалі кіно "Мой родны кут, як ты забруджаны", не без сарказму паведамляюць "Беларускія рэгіянальныя навіны".

Старшыня райвыканкама Уладзімір Дзедушкін патрабаваў прыняць да вінаватых самыя жорсткія меры.

Вёскі без... кіно

З 2000 года Магілёўская вобласць згубіла 123 клубы. Спынілі працу амаль 200 вясковых кінаўстановак (больш за 40 працэнтаў) і 89 вясковых бібліятэк (16,9 працэнта), паведамляюць "Беларускія рэгіянальныя навіны".

Галоўная прычына — дэмаграфічная: вёскі, якія па розных прычынах не ўдастоіліся гонару стаць аграгарадкамі, губляюць насельніцтва, пусцеюць літаральна на вачах.

СЛЫШАЛИ?

Только на заявку — 350.000 долларов!

Беларусь получила право провести чемпионат мира по хоккею в 2014 году.

О расходах, которые понесли налогоплательщики страны, рассказал агентству "Интерфакс-Запад" председатель Федерации хоккея Беларуси Владимир Наумов. Прибыль от проведения чемпионата ожидается немалая. Получат ли ее те, чьи деньги были с такой легкостью потрачены на организацию соревнований?

"Мы вложили в заявочную кампанию 350 тысяч долларов. И я уверен, что это того стоило. Если бы для достижения успеха понадобилось 500 тысяч, то я искал бы полмиллиона. Эти деньги легко возвращаются. Любой спонсор предложит нам сумму значительно больше за право работать на чемпионате", — заявил Наумов.

Посмотрим... Цыплят, как известно, считают по осени. Однако многие эксперты указывают на то, что чемпионат по хоккею в 2010 году будет проходить вскоре после Олимпиады, а потому не соберет большого числа звезд. Соответственно, и интерес зрителей к нему может оказаться невысоким. А это значит, что Беларуси будет непросто окупить вложенные миллионы.

ЗНАКОМЬТЕСЬ!

Литовская «железная леди»

На президентских выборах в Литве победу в первом туре одержала Даля Грибаускайте. Она стала первой женщиной-президентом этой страны.

Ей 53 года. Окончила Ленинградский университет им.А.Жданова и Джорджтаунский университет (Вашингтон), доктор социальных наук. Является еврокомиссаром, ответственным за бюджет и финансовое программирование. Владеет английским, русским, польским и французским языками. Имеет черный пояс по карате. Не замужем.

Хочу и могу

“Могу и хочу свой опыт, знания и способности посвятить тому, чтобы изгнать тени из нашей морали и экономики и создать другую Литву, другое гражданское государство. Поэтому стану участвовать в президентских выборах”, — заявила она на одной из пресс-конференций.

Знания и опыт у нее для этого есть.

С 1976 года Грибаускайте училась на вечернем отделении экономического факультета Ленинградского государственного университета имени А.Жданова. Во время учебы она работала на ленинградской меховой фабрике “Рот-Фронт” рабочей и лаборанткой. В 1983 году Грибаускайте окончила университет по специальности “политэкономия”, в том же году в ЛГУ ту же специальность получили выпускники дневного отделения экономического факультета Андрей Илларионов и Алексей Кудрин.

В 1983 году Грибаускайте вернулась в Литву и стала ответственным секретарем Академии наук. С 1983-го по 1990 год она преподавала политэкономию в Вильнюсской высшей партийной школе. В 1988 году в Академии общественных наук при ЦК КПСС в Москве защитила диссертацию и получила степень кандидата экономических наук. В 1990—1991 годах работала ученым секретарем в Институте экономики в Вильнюсе. В 1991 году Грибаускайте также обучалась в Институте международных экономических отношений Джорджтаунского университета в Вашингтоне.

В июле 2001 года она была назначена министром финансов в социал-демократическом правительстве Альгирдаса Бразаускаса и оставалась на этой должности до 2004 года. Отмечалось, что за это время дефицит бюджета Литвы уменьшился с 8,5 до 1,2 процента ВВП.

В 1999—2000 годах Грибаускайте, занимая пост вице-министра финансов, руководила переговорами Литвы с Международным валютным фондом и Всемирным банком.

После того как Литва присоединилась к Евросоюзу, в начале 2004 года Грибаускайте была делегирована в Еврокомиссию, где сначала занималась культурой и образованием, а в ноябре 2004 года стала комиссаром, ответственным за финансовое планирование и бюджет. Работая на этом посту, она приобрела значительную популярность как в Литве, так и за ее пределами.

(Окончание на 5-й стр.)

КАМЕРТОН

Сергея Ваганова

А был ли «Мальчик с лебедем»?

В одном из недавних номеров "Народной Воли" была напечатана заметка под названием "Рыбный день".

Люди старшего поколения помнят, что "рыбным днем" назывался каждый четверг, когда в столовых и даже ресторанах подавалась к столу только рыба. Если, конечно, можно было назвать рыбой зажаренные до невозможности пролезать в горло хвосты, спины и головы того, что в природе называлось хеком или даже треской...

Но нет, заметка была совсем о другом — о спасении магазина "Рыба" на столичной улице Карла Маркса от превращения в итальянскую пиццерию. Оказывается, в этом старом магазине "часто встречаются деятели культуры", он давно стал "культурной точкой" столицы, и молодые литераторы выступили с протестом против ее ликвидации, проведя акцию "Рыбный день" и посвятив магазину, а также далеким морям и океанам, очередной номер журнала "Тексты". К тому же в знак протеста они читали в тот день свои стихи...

Сначала я иронически усмехнулся, представив себе, как деятели культуры собираются возле прилавков с соленой и мороженой рыбой... Но почему-то поехал на улицу Советскую и притормозил у невысокого дома, ища взглядом вывеску "Хлеб".

Почти половину своей детской и подростковой жизни я прожил неподалеку, и на всю оставшуюся запомнил эту "культурную", с довоенных, говорили, еще времен, "точку" с ее головокружительным запахом свежего хлеба. А еще там продавали "жаворонков" — мягкую с корочкой сдобу в образе птички. Поднеся ко рту, я долго не знал, с чего начинать: с хвоста или с клюва, над которым чернели две изюминки в виде глаз... А двухлетняя Вероничка из нарочанской деревни Купа, которой я, сытый городской мальчик, привез "жаворонка" в подарок, так и не решилась его надкусить, поселив рядом с собой на печке среди онуч...

Пусть читатель простит мне это сугубо личное воспоминание и поймет мои чувства, когда вместо птички подлетел молодой человек в модном костюме, с радиотелефоном через плечо и распахнул без спроса правую дверцу:

— Вы не клиент нашего банка?

— Нет-нет...

— Катите дальше!..

Дальше — это прямиком в преисподнюю под тем, что издевательски продолжает называться площадью, да еще Независимости...

Нет, не все так просто, подумал я, с магазином "Рыба" на улице Карла Маркса, с самой улицей, с нашим городом и с нашей жизнью. Вот вроде выкарабкалась она на свет из коммунистической преисподней, а потом со страху покатила обратно, хоть и в другую по внешности — без "жаворонков", общепитовских "рыбных дней", зато с банками и итальянскими пиццериями...

Но есть жизнь, которая остается на свету, которую в преисподнюю уже не загонишь. Жизнь тех, кто по совести не захотел быть "клиентами их банка"...

Зря иронизируешь, сказал я себе, вспомни, с чего начинался выход из той преисподней.

Тут, конечно, у каждого свои начала.

У одних — XX съезд КПСС с его лицемерно-провокаторским антисталинизмом, у других — Солженицын с "Одним днем Ивана Денисовича" и "Архипелагом ГУЛАГ", у третьих — Зенон с Куропатами...

Но я знаю человека, который, спроси у него об этом, скажет, что таким началом была для него память об исчезнувших во тьме Татарских огородах. Так называлась городская территория вдоль Свислочи, в холодной и еще чистой воде которой хозяева крепких давних подворий и послевоенных хибар аж до 60-х годов прошлого века держали бочки с квашеной капустой и солеными огурцами. Можно вспомнить еще о мечети, в которой после войны был морской клуб ДОСААФ, где мечтательная ребятня мастерила модели парусников и линкоров. Все это, с мечетью, парусниками и огородами, было снесено Дворцом спорта, Парковой магистралью, потом проспектом Машерова, потом и имя проспекта снесли "победители"...

А может, и не могло быть иначе? Может, и не могло. Но вот ведь живет человек, который повесил у себя в комнате старую фотографию тех самых Татарских огородов, храня свет своей жизни и выражая личный, никому не слышный и не видный, протест против тьмы.

В Минске почти не осталось людей, которые протестовали, когда рушилась Немига, и плакали, когда был разбит "Мальчик с лебедем", старинный городской фонтан. Одно время казалось, что и "Мальчика с лебедем" и города уже никогда не будет — останется лишь Место, на котором когда-то Город был. И вопрос в подобие самгинскому, из известного горьковского романа: "А был ли "Мальчик с лебедем"? Может, "Мальчика с лебедем" то и не было?"...

Сегодня я думаю, что это не так. Народился все-таки новый Город, и подросли новые горожане. Их не обманет блеск нынешней преисподней и фальшивый ренессанс вроде восстановленной Ратуши и гостиницы "Европа", за которыми, увы, уже нет живой человеческой памяти. В лучшем случае — мертвая архитектурная хрестоматия...

Но им небезразлична судьба "культурных точек", даже если это магазин "Рыба" на улице Карла Маркса. Или галерея "Подземка", тоже с печальной судьбой...

Пусть их протест — всего лишь стихи и журнал "Тексты".

Для меня, помню, и не только для меня, выход из преисподней тоже начинался со стихов, летящих в будущее с бетонной тумбы возле кинотеатра "Пионер".

Там тоже прохаживались соглядатаи из КГБ, иронизировал, пыхтя трубкой, известный журналист из главной писательской газеты...

Увы, ни стихов тех, ни тех чтецов и поэтов в Городе давно нет. Но есть еще бетонная тумба, которая хранит следы их ног, размашистый почерк жестов и протестующие голоса...

И есть "Мальчик с лебедем".

Главное, чтобы он был всегда.

Беларус Аляксандр Рыбак — нацыянальны герой Нарвегіі

Аляксандр Рыбак выйграў з вялікім адрывам, набраўшы рэкордныя 387 балаў. Папярэдні рэкорд — 292 бала — належаў пераможцам 2006 года, фінскай групе “Lordi”.

Максімальныя 12 балаў Аляксандру Рыбаку аддалі Беларусь, Расія, Іспанія, Германія, Швецыя, Ісландыя, Ізраіль, Латвія, Літва, Украіна, Польшча, Галандыя, Эстонія, Данія, Славенія і Венгрыя.

Песня, з якой Рыбак атрымаў перамогу на конкурсе ў Маскве, па яго уласным прызнанні, была напісана выпадкова: упершыню закаханы музыкант пачаў наігрываць нявызначаную мелодыю, успамінаючы сваю каханую. Так нарадзілася знакамітая сёння на ўвесь свет “Fairytale”.

Для ўсёй краіны Рыбак сёння — нацыянальны герой. “*У нас новая зорка!*” — ушаноўваюць яго нарвежскія СМІ.

Не адстаюць ад іх і беларускія газеты і тэлеканалы. З той толькі розніцай, што зваць Рыбака “наш” або “беларус” яны маюць вельмі сумніўнае права. Вядома, таленавіты музыкант нарадзіўся ў Беларусі і не забывае сваіх каранёў. Аднак выканаўца ўзяў у рукі скрыпку амаль тады ж, калі з’ехаў з Сінявокай, без адмысловай помпы быў абраны нарвежцамі на конкурс і не ўзгадваўся беларусамі, пакуль не стаў вядомым...

СКАЗАНО!

Вера ПОЛЯКОВА, актриса, жена главы Администрации президента: «Беларуси нужно растить своих Рыбаков»

— Я голосовала за Рыбака, отправила за него 2 sms! - *призналась Вера Полякова interfax.by.* — Считаю результаты честными, справедливыми и закономерными.

Знаете, люблю, когда в человеке есть жизнь! Не нужно каких-то безумных номеров, каких-то дорогущих режиссеров (хотя, конечно, это всегда в плюс), но ведь не было у Александра никакого особенного шоу, он сам был настоящим...

Насколько Саша белорус, я не знаю, но не чистокровный норвежец — это точно! *(Смеется.).* Вся эта живость, доброта — это наше, славянское. Но считать победу Норвегии и белорусской победой я бы не стала. Нашей стране нужно самой работать над тем, чтобы растить своих Рыбаков!

Камуністы адмаўляюцца ад камунізму

Шэсць новых варыянтаў назвы Партыі камуністаў Беларускай будзе вынесена на разгляд пазачарговага з’езду ПКБ. Адпаведнае рашэнне было прынята на пленуме партыі.

Пленум ЦК прапаноўвае на разгляд з’езда, першы этап якога павінен адбыцца 23 мая, шэсць варыянтаў новай назвы: Беларуская партыя левых (БПЛ), Партыя дэмакратыі і справядлівасці (ПДС), Партыя "Новы курс", Партыя "Радзіма", Партыя "Справядлівасць і народаўладдзе" (ПСН), Партыя "Справядлівы свет".

Пётр Краўчанка высвятляе...

Былы міністр замежных спраў Беларусі і былы пасол нашай краіны ў Японіі Пётр Краўчанка нечакана стаў выказваць цікаўнасць да Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Грамада).

Калі дакладней, ён праводзіць сустрэчы з рэгіянальнымі актывістамі. Мэты не раскрываюцца, але актыўна пачалі гуляць чуткі, што Пётр Кузьміч высвятляе, ці не змог бы ён узначаліць партыю? Асабліва пасля таго, як цяперашні старшыня Анатоль Ляўковіч шчыра прызнаўся праз газету "Беларусь сегодня", што апазіцыі трэба актыўна супрацоўнічаць з уладай, але гэта ініцыятыва не была падтрымана значнай колькасцю партыйнага актыву.

"Чуткі пра Краўчанку дайшлі і да нас, — прызнаецца адзін з кіраўнікоў партыі Мечыслаў Грыб. — Але наша партыя, як было ў выпадку з Казуліным, у другі раз не прадаецца".

Дарэчы, Пётр Краўчанка ў свой час быў сацыял-дэмакратам, але потым пакінуў партыю.

Ідэолагаў нават у крызіс скарачаць не будуць

Мазырскі прыхільнік Руху "За Свабоду" Павел Наздра атрымаў адказ на свае прапановы, дасланыя ў Адміністрацыю прэзідэнта, наконт пераадолення наступстваў сусветнага фінансавага крызісу.

Дырэктар Інфармацыйна-аналітычнага цэнтра пры Адміністрацыі прэзідэнта Алег Праляскоўскі, якому было даручана вывучыць прапановы, паведаміў актывісту, што прапанова скараціць ідэалагічны апарат непрымальная, бо мае "антыдзяржаўны характар". Што тычыцца скарачэння заробкаў высокапастаўленым чыноўнікам і кіраўнікам, то, паводле адказу Праляскоўскага, яно эканамічна неэфектыўнае. Атрымліваецца, што скарачаць простых рабочых, уразаць ім зарплату — гэта правільны шлях, а вось калі справа тычыцца палітыканствуючых чыноўнікаў, то ніякай эканамічнай эфектыўнасці тут няма.

ОТ РЕДАКЦИИ

Понимаем, что статья "Отбеливатель "М." крайне неприятна как для главного правителя Беларуси, так и для лидера общественного движения "За свободу".

Но не познакомить с версией известного журналиста наших читателей не имеем морального права. Закулисно она уже которую неделю обсуждается в оппозиционных кругах. Проблема же выходит далеко за рамки политического бомонда, речь идет о завтрашнем дне страны, о судьбах миллионов белорусов. И "Народная Воля" не считает целесообразным молчать в это исключительно непростое время. Мы не хотим, чтобы кто-то когда-то нам сказал: а почему вы об этом раньше не писали, не говорили, не будили общественную мысль?

Публикацию Михаила Подоляка представляем как информацию для размышления, как начало серьезной дискуссии в обществе о необычной ситуации, которая сложилась в стране. Надеемся, что на статью "Отбеливатель "М." откликнется и Александр Милинкевич. Найдется место и для авторов от власти.

Михаил ПОДОЛЯК

Отбеливатель «М.»

Европа придумала игру, в результате которой "оппозиционер" Милинкевич будет втянут во власть, а Лукашенко получит новый легитимный президентский срок. Кое-что перепадет и самим европейцам...

Судя по всему, старушка-Европа прочно и надолго закрыла глаза на опостылевшие проблемы с демократией в славной Беларуси. Вы все еще хотите поговорить о демократии? Тогда вам к профессиональному психиатру. Беларусь ведь и в самом деле нисколечко не изменилась. Абсолютно не изменилась. Разве что научилась правильно обращаться в международные финансовые институции с целью получения антикризисных долларовых траншей. В остальном же все по-прежнему: "кто не с нами — тот против нас. А значит, подлежит немедленному уничтожению. Или хотя бы публичной обструкции. Или, в крайнем случае, изгнанию на безработно-безденежную периферию". Местную оппозицию продолжают держать в иссиня-черном теле — никаких идейных послаблений, никаких протестных прав и никаких конструктивных диалогов. Разве оппозиция (читай — идейная, идеологическая альтернатива) получила шанс повлиять на белорусское общественное мнение? Разве она может втолковать этому "общественному мнению" свою многострадальную точку зрения? Только не надо глупить и рассказывать сказки, что оппозиция ничего не может. Кто-то пробовал дать ей шанс? А если чего-то не было (например, оппозиция никогда не участвовала в управлении постсоветской Беларусью), то почему мы думаем, что у них ничего не получится. "Я Гроссмана не читал, но знаю, что это ужасно, плохо и подлежит немедленному запрещению". Разве оппозиция имела хотя бы малейший шанс за последние пятнадцать лет поучаствовать в полноценных выборах, где реально голосуют и реально считают голоса? Если вы готовы отрицательно ответить хотя бы на один из вышеозначенных вопросов, тогда вам прямая и немедленная дорога к невозмутимым немецким психиатрам. Они точно знают, что все это — свободы, дискуссии, права — в сегодняшней Беларуси есть. А если вы начнете отрицать немецкую уверенность в полнейшем демократическом здоровье "Беларуси Лукашенко", значит, вы либо шизофреник, либо аутист, который живет в воображаемом мире. "Эй, белорусы, не верьте, что у вас нет свобод", — улыбаясь во все тридцать два зуба, сообщают нам европейские делеганты. "Просто вы слишком много хотите. Научитесь довольствоваться малым. И прежде всего научитесь держать языки за зубами, молча ходить по лагерному кругу и правильно восхвалять стабильность". Европа ведь научилась обходить скользкие темы, внедрив понятие "политкорректность". Политкорректность по отношению к Беларуси — когда делаешь вид, что черного цвета в стране просто нет. Все вроде бы серое, но уже ближе к белому. Лукашенко, конечно же, пока плох. Но уже не так плох, как вчера. А что будет завтра?

Впрочем, не бросайте камни в Европу. Ей так намного легче жить. Упитанным, сытым бюргерам, которые всегда могут подать жалобу на собственное государство и получить солидную компенсацию даже за косой взгляд полицейского. Что ей Беларусь? Неведомое "тьмутараканье царство", спрятавшееся где-то в дремучих полесских лесах/болотах, где нет даже цивилизованных дорог. Устала уже Европа от декоративных санкций, бесконечных китайских предупреждений и прочих недейственных "списков невыездных". А может быть, дело не в усталости? Может, есть нечто, что уже завтра взорвет ситуацию? Не так, как хочется нормальным людям, слепо верящим, что прогресс любого общества, любой цивилизации — это постоянная ротация руководства, государственных менеджеров, управленческих идей. Лукашенко наверняка уже не уйдет обратно в список последних диктаторов мира. Останется где-то посередине между нормальными мужиками и болезненными типами с чрезмерно раздутым эго, многочисленными мессианскими комплексами и прочими ночными страхами. Александру Григорьевичу теперь намного легче — он как бы диктатор, но уже свой (европейский) диктатор, а своих "сукиных сынов" ведь уже не так сильно бьют. В общем, человек попал в политический мейнстрим. Но что-то подсказывает мне, что у некоторых ретивых еврочиновников появился очень даже соблазнительный "белорусский план", который быстро изменит наше представление о современной циничной интриге. Им ведь уже мало просто закрывать глаза на грехи Лукашенко (что они успешно делали на протяжении прошлой десятилетки) — теперь они хотят сидеть с Александром Григорьевичем за одним столом, пить/есть из одной чаши, байки друг другу о глупом электорате рассказывать и делиться сокровенными секретами устойчивой власти. Иногда подбрасывать выгодные контракты. А чаще просто встречаться в живописных местах, проводить время за модными развлечениями и счастливо улыбаться друг другу: "мы — великие мира сего — лихо заставляем ссучить ножками всех этих пигмеев, именуемых гражданами трудовых лагерей".

Так или иначе, в новоиспеченном "белорусском плане" главные роли, помимо зубастых акул-посредников (Солана, Сикорский, Цапф и другие) и прочей европейской массовки, которая будет ежедневно блуждать по колхозным закоулкам Беларуси и во всеуслышание заявлять о небывалой демократизации, сыграют также и двое белорусов. Что не удивительно и что оправдано. Почему? А потому, что европейские прагматики, наконец-то поняли прописную истину: Лукашенко — это тотальная стабильность. Да — полицейская. Да — иногда кровавая. Да — обязательно тюремная. Но стабильность. С Лукашенко — если его немножко подретушировать и прикрыть ему рот в особо ответственные моменты — можно иметь дело. Деньги, личная выгода, "свой" бизнес, необлагаемые налогами доходы, белый оффшор — вот новая межгосударственная семантика, которую Александр Григорьевич очень хорошо понимает. Эти же слова хорошо и соблазнительно пахнут для многих еврокомиссаров. Мораль? Права человека? Вам опять нужно обратиться к психиатрам. Если вы искренне считаете, что при прочих равных тот или иной условный "евророт" выберет защиту абстрактных (для него) белорусских политзаключенных вместо конкретной жирной пайки для себя, вы глубоко больны. И на этом точка. Так что проблема не в Лукашенко — он живет так же, как жил 10—15 лет назад. Человек, который не видит и боится других людей. Проблема в циниках с европаспортами-вездеходами. К ним все вопросы. Правда, вопросы эти ни к чему хорошему не приведут — у них ведь тоже есть опыт полного игнорирования альтернативной точки зрения. У них тоже есть ресурсы на PR-поддержку. И они тоже работают с медиа. Коррупция вечна. И не важно, политическая она, экономическая или всего лишь медийная.

А вот второй субъект изощренного европейского плана, это, судя по всему, "любимец бунтарских площадей" (ирония), "пламенный трибун" (опять ирония) и главное невиданный смельчак (полная ирония), "порвавший" всех в 2006 году, — Александр Милинкевич. О нем обязательно позже. А пока еще пару слов о Европе и Лукашенко.

Улыбка Соланы. Цена в евро?

Только на первый взгляд Лукашенко не изменился. На самом деле он стал намного хитрее. И как-то сразу порозовел, ожил. Даже в "Бакулевку" (центр сердечно-сосудистой хирургии в России) не ездит. Теперь он не делает громких антиевропейских и по возможности антиамериканских заявлений. Теперь он не говорит об авторитарном своеобразии Беларуси. Его блестяще научили озвучивать только то, что хотят слышать уставшие и равнодушные европейцы. Вернее, еврочиновники. А что они хотят слышать? Правильно. Ложь, сказанную нужными словами. Ложь, которая точно попадает в их мораль. А еще Александра Григорьевича наконец-то научили помалкивать. Иногда критиковать Россию. Мягко, необидно. Иногда хвалить Европу. И Лукашенко воистину прозрел (почти как мытарь Левий Матфей после встречи с Иисусом). Действительно — зачем жестоко и мерзко избивать своих многочисленных оппонентов и говорить об этом во всеуслышание? Зачем попирать права и свободы и похваляться подобными "геройствами"? Кто оценит столь убогие негеракловы "подвиги"? Только такие же ущербные и аморальные диктаторы, спрятавшиеся по собственным бункерам где-нибудь в Зимбабве или Северной Корее. Зачем все эти сложности? Если можно тех же оппонентов бить еще больнее, доводить до самоубийства, но называть все это либерализацией. Или демократизацией. Или даже европеизацией Беларуси. Лукашенко попробовал, и у него получилось — сегодня он делает то же, что и в 2000 году, но говорит совершенно другие слова. И его тут же стали гладить по голове, давать вкусные конфетки (в виде стабилизационных кредитов) и даже приглашать на всеевропейские демократические посиделки. И наш провинциальный бука на пятнадцатом году своего буйства действительно понял первостатейную истину. Все ведь просто! Бросай в застенки, избивай на митингах, доводи до самоубийства, загоняй в армейские казармы, запрещай партии, фальсифицируй выборы, но главное — говори о том, что все это самое настоящее движение к прогрессу. И тебе поверят. И не только поверят, но обнимут, приголубят, накормят/напоят и спать положат в роскошных австрийских отелях. Сегодня — если слушать застольные речи ряда ключевых европейских чиновников — флагман демократических перемен в Восточной Европе именно Лукашенко и "его Беларусь". Авторитаризма больше нет. Если вы утверждаете обратное, то скорее всего вы — враг Европы, ее недоброжелатель, которому нужно закрыть дорогу туда. Не Лукашенко и члены его "группировки" сегодня должны быть невъездными в Шенген, а только все эти лживые белорусские оппозиционеры и прочие правозащитники. Так будет справедливо. Осталось два последних шага, и можно будет рассказывать о "белорусских прорывах Лукашенко" на общемировых демократических семинарах. Не забудьте только упомнить (на тех семинарах) странного такого человечка — Хавьера, "любезного друга Лукашенко", Солану. Впрочем, об этом человечке и его "белорусских страстях" я расскажу как-нибудь в другой раз. А пока — Лукашенко. И Милинкевич. Именно этот некогда бывший "единый оппозиционный кандидат" (вот уж был парадокс), а на самом деле блестящий мастер кулуарной интриги, должен доиграть вторую часть "европейского плана". Общая задумка такая: Лукашенко постепенно легализуется как реальный, единственный и перспективный (на годы вперед) хозяин Беларуси на европейских политических рынках. Острота "белорусской проблемы" быстро и неизбежно спадает. Санкции отменяются. Не сразу. Но обязательно. Сам Лукашенко перестает выступать с крикливыми и оскорбляющими заявлениями. Между прочим, что-то подобное чуть ранее проделал иной одиозный персонаж — ливийский лидер Муаммар Каддафи, который в считанные месяцы из глубокого изгоя превратился в наилюбезнейшего друга старой Европы. Так вот, первый этап данного "европлана" увенчался полным триумфом. Шайба попала в самую девятку ворот. И тут позволю себе усомниться, что дело только во врожденной хитрости самого Лукашенко. Сам бы он до всего этого не допер. Слишком провинциален и слишком примитивен. Хотя и в самом деле чрезвычайно хитер и обладает к тому же невероятной интуицией по части упреждающего предвидения каких-либо личных проблем. Скорее всего дело в том, что Лукашенко наконец-то полностью обновил штат своих неформальных советников. И выгнал оттуда всех этих туповатых и косноязычных провинциалов, сидевших там десятилетиями, — майоров, ставших генералами, прапорщиков, ставших полковниками, и просто мелких аферистов, ставших неформальными белорусскими олигархами. Да и, кстати, настоящим лоббистом Лукашенко в Европе оказался отнюдь не Белл. Этот персонаж слишком слаб и слишком нарциссичен, чтобы решать настоящие задачи. Но миссия Белла (детально прописанная Борисом Абрамовичем Березовским) в том и состояла, чтобы найти профессиональную и мощную лоббистскую контору, с постоянной пропиской в Лондоне/Берлине/Брюсселе. Эта контора быстро провела политико-экономический и управленческий аудит Беларуси. Оценила привлекательность активов страны. Оценила также и то, что в Беларуси действительно можно договариваться с одним человеком — все просто и никакой демократии. Никаких торгов. Никаких сливов. Никаких подстав. После этого ребята, во-первых, собрали пул влиятельных еврочиновников, которым внушили (деньгами и обещаниями) новую стратегию по Беларуси. Во-вторых, полностью изменили риторику Лукашенко, чтобы он больше никого не пугал. Теперь наш "герой" изредка и только для узкого внутреннего использования произносит свои стандартные нафталиновые фразы. А для внешнего потребителя он практикует совсем иные обороты речи — демократические. Чуть позже Лукашенко и сам окончательно понял — "не важно, что ты делаешь. Но важно, что ты говоришь об этом". И наконец, в-третьих, лоббисты доработали программу максимального (а главное — юридически более/менее корректного) продления полномочий Лукашенко. Или, если хотите, программу консервации специфического политического режима в одной отдельно взятой стране. Зачем нужна консервация? Все просто и даже наивно — если вы, честный и циничный евробизнесмен, хотите вложить деньги в какую-то страну, то вам обязательно нужна гарантия длительной (примерно в десятилетие) первой ночи, чтобы отбить свои бабки. Как я уже сказал, никаких сантиментов, чистый бизнес. Пусть и на слезах белорусских отцов и матерей.

ДОСЛОВНО

Александр ЛУКАШЕНКО:

В оппозиционной разноголосице Милинкевич занимает прагматичную, взвешенную политику

— В последнее время в белорусской оппозиции нет единства. Часть оппозиции выступает за ужесточение санкций, часть — за сотрудничество.

Готовы ли вы приглашать тех, кто готов к сотрудничеству, скажем, в правительство?

— С большим удовольствием. Если какие-то граждане готовы работать в интересах народа, мы в свою очередь готовы гласно и открыто их призывать... Но у нас не та кадровая политика, чтобы оппозиционеров сажать в правительство только потому, что они оппозиционеры. Мы предлагаем: начинайте работать по специальности. Мы не будем препятствовать и очень быстро будем продвигать по служебной лестнице.

— Вы видите в министерском кабинете Милинкевича?

— Я почти не знаю Милинкевича. Я с ним не встречался. Милинкевич никогда не был у власти. Он вроде бы преподавал, и я это ценю. Его выдвинули как борца против Лукашенко на прошлых выборах... Насколько мне известно, в оппозиционной разноголосице он занимает прагматичную, взвешенную политику.

(Из интервью А.Лукашенко агентству "Рейтер", 5 мая 2009 года.)

УТОЧНЕНИЕ: *Александр Григорьевич, Милинкевич-то как раз был у власти. В свое время он несколько лет занимал должность заместителя председателя Гродненского горисполкома.*

По сути, эта "новая европейская стратегия по Беларуси" (нигде не презентованная, но уже почти реализованная) не требует никаких кардинальных изменений в архитектуре белорусской власти. Власть эта останется авторитарной, неповоротливой, неадекватной, неконкурентной и безликой (если не считать самого Лукашенко). Но ведь все это и неважно. Какое значение имеет содержание белорусской власти, ее готовность ко внутренней конкуренции, если чужестранцам нужны конкретные гарантии под конкретные проекты. Или хуже того. Как я уже сказал, новые советники Александра Григорьевича хорошо знают ментальность нынешних европейских политиков. Последние совершенно не хотят воевать. Политически. Не хотят работать с незрелыми режимами. Не хотят брать на себя ответственность. Они ленивы и равнодушны. И они надеются, что их не будут тревожить всякими там рассуждениями о "нарушениях чьих-то прав в Беларуси", пока они хорошо сидят в ресторанчике на Елисейских полях. Набитое брюхо — единственный стимул современного еврочина. Ах да, забыл. Неизмеряемый даже в декалитрах апломб — второй стимул. И если их (евро-как-их-там) не провоцировать грозными заявлениями, если им иногда неискренне улыбаться и если им обещать много бизнес/масла на их ржаной хлеб — они полностью раскисают. Лукашенко все это сейчас и делает. Мастер, ничего не скажешь.

Два лица Милинкевича. Знает или не знает?

Но это (большая Лукашенкова ложь) только первая часть известного "политического балета". Вторую — и более тонкую — составляющую — коварного плана "Соланы/Лукашенко" предстоит исполнить... орлу оппозиции, всепольскому любимцу Александру Владимировичу Милинкевичу. Возможно (очень хотелось бы в это верить, так как тупость — не порок), он и сам не подозревает, что его активно использует в качестве прокладки для создания длительной юридической легитимности Лукашенко. Милинкевич вообще человек весьма средних интеллектуальных способностей. Что, еще раз подчеркну, не грех. Тем более что в современной политике таковых подавляющее большинство. Очевидно, средний интеллект и нарастающая аморальность — обязательное условие для успешного прохождения теста на полит/пригодность. Он же и не смельчак. Что уже хуже — ведь в авторитарных странах лидеры оппозиции должны в прямом смысле бросаться на амбразуры (хотят они того или нет, но это обязательная плата за лидерство). Он и не харизмат, что также крайне плохо. Так как Лукашенко можно победить и примитивно — просто перебрехать его.

ДОСЛОВНО

Александр ЛУКАШЕНКО:

— Политической либерализации у нас предостаточно, как бы меня тут ни упрекали в "диктаторстве" и во всем другом. Пожалуйста, давайте поспорим с любым государством по поводу политической жизни нашего общества. С любыми! А то, что "воет" оппозиция и пишет письма на Запад, требуя от Евросоюза: давайте Лукашенко в Прагу не пускать, туда его не надо, он такой-сякой, Беларуси не надо, не давать ничего, ни "Восточного партнерства"... Дорогие мои, все вы, если задумаетесь, поймете — это же не оппозиция, это просто враги народа! Потому что ни в одном государстве это недопустимо. Даже в самой демократической России. Ни один коммунист-оппозиционер в России ни разу подобного не сделал.

Скажите, имеет ли такая так называемая оппозиция и ее лидеры перспективу в этом государстве, если она выступает против нормальной жизни людей в Беларуси? Никакой перспективы. Вот и вся перспектива отношений некоторых западных политиков и дипломатов с нашей оппозицией.

Ну, а если мы еще и опубликуем то письмо, которое они недавно направили, по-моему, в Прагу с целью блокировать Беларусь по восточному партнерству, Лукашенко туда не пускать и так далее? Ну какая же это будет тогда оппозиция?

Правда, не все. Должен отметить, что такой политик, как Милинкевич, не подписал это письмо, говорит: как же я буду подписывать, если это гибель для страны? Чем же тогда заниматься в Беларуси будем? И оппозиция потом не нужна будет.

(Из послания белорусскому народу и Национальному собранию 24 апреля 2009 года.)

Впрочем, я очень сомневаюсь, что Милинкевич не в курсе его новой роли. О какой роли речь идет? А как вам такая "европейская идея": Лукашенко получит свою легитимность (равно как и очередной легальный президентский срок), но для этого нужно будет провести хорошо декорированные выборы, на которых обязательно должен выступить блестяще раскрученный в западных медиа "белорусский оппозиционный кандидат". И этот кандидат должен будет иметь относительные свободы для ведения кампании и показать приличный процентный результат. Второй, разумеется. Милинкевича активно готовят аккурат к этой роли, активно "надувая" его в медиа и постепенно подтягивая к команде... Лукашенко. Они ведь должны как-то доверять друг другу (хотя бы немного). Сам Александр Григорьевич, конечно, в курсе, что и как происходит — ведь этим проектом занимаются его "советники". Так вот, Милинкевич, уже отменно надутый медийный пузырь, обязательно становится единственным (знаковым для спящей Европы) кандидатом-дублером на очередных выборах (зачем Лукашенко позориться, выставляя карикатурные персонажи вроде приснопамятного С.В.Гайдукевича). Получает свои гарантированные 20—25%, чтобы все выглядело очень правдоподобно и после выборов, на которых опять же триумфально побеждает Лукашенко, гарантирует себе место... вице-премьера по гуманитарке. Европа аплодирует дважды — Лукашенко честно выиграл в честной и конкурентной выборной кампании, но и яркому оппозиционеру, показавшему пристойный результат, предложил власть. Лукашенко поделился властью с оппозиционером Милинкевичем — разве может быть еще более убедительное доказательство полнейшей демократизации Беларуси? Что еще нужно будет старушке-Европе, чтобы пустить умилительную слезу? Идеальная игра. Есть, правда, маленькие, противненькие заковыки. Та же реальная оппозиция (пусть и дышащая на ладан и уже доставшая всех своей склонностью к преждевременной импотенции), которой власти не видать, как своих ушей. Те же остатки третьего сектора. Те же правозащитники, которых официальный Минск покупает, пугает, унижает, но все никак не может избавиться от них. Но разве это нерешаемые задачи? Все дело в правильных технологиях. А какая технология наиболее правильная в условиях вечно недоедающей и вечно простаивающей белорусской оппозиционности? Только одна — денежная. Достаешь из кармана деньги и платишь людям. За доверие. За неучастие. За участие. За соучастие. Достаешь много и покупаешь почти всех. Ведь людям (рядовым оппозиционерам и просто социальным активистам) не обязательно рассказывать правду о том, откуда деньги и зачем им платят баснословные по белорусским меркам гонорары? Они ведь могут продолжать верить, что Милинкевич — настоящий лидер оппозиции, но никак не троянский конь или дублер.

Вопрос только в том, откуда у Милинкевича деньги на все это? Полагаю, правдивый ответ обескуражит многих. Может быть, и самого Александра Владимировича. Многие сразу не поверят моим словам. Но позже, когда станет совсем невмоготу, еще раз прочитают эти строчки и поймут всю глубину той пропасти, куда упал Милинкевич. Он ведь думает, что деньги (на его игры, провокации, медиапрограммы) идут от его же европейских друзей. Через польских посредников. Он просто и абсолютно уверен в этом. А на самом деле деньги идут... от Лукашенко. Не напрямую, конечно. Через Европу. Через лоббистов Александра Григорьевича они проходят двойную или даже тройную "отмывку". Пробегают по номерным счетам пары/тройки честных фондов. И только много позже — через штатных европейских посредников — они попадают к Милинкевичу. А уж Александру Владимировичу нужно только правильно тратить их. На организацию расколов в партиях (и без того распухших от немотивированных амбиций). На покупку лидеров второго/третьего эшелона. На провокации в общественных организациях. На организацию штабов. На скупку более/менее толковых менеджеров. На скупку журналистов. Чем больше денег выделит Европа (или все-таки Лукашенко?), тем более прочными окажутся позиции Милинкевича.

А теперь еще раз спрашиваю вас: разве не идеальная игра придумана и начата Европой? У Милинкевича будут деньги и штабы, остальные — останутся на глухой обочине. Милинкевич получит хороший результат и станет частью власти Лукашенко, остальная "оппозиция" умоется остатками своей крови и уйдет в небытие. Лукашенко останется еще на один полновесный срок. Но отныне он будет абсолютно легитимен и дееспособен. Кто останется в выигрыше? И сколько стоит такой выигрыш? И, кстати, почему вы все еще верите парню по фамилии Милинкевич?

***

P.S. *О Борисе Абрамовиче, некоем европейском гражданине Солане, скрытых и явных польских лоббистах Милинкевича и польском же министре Сикорском, а главное, о том, зачем всем этим странным субъектам все это нужно и сколько им будет стоить игра "за Лукашенко" — в моих следующих статьях.*

С МОЕЙ КОЛОКОЛЬНИ

Хорошо ли воруется?

Однажды я ехала в трамвае "зайцем"... Ну, ладно, признаюсь, это было не однажды... Естественно, по безалаберности — талончик загодя не приобрела. Поэтому пару раз попадалась. Стыдно... Аж, помню, что-то горячее падало внутри к самым пяткам. Самой себе хотелось сказать: "А еще в шляпе...". К счастью, теперь контролеры-ревизоры продают, а не только проверяют проездные документы, тем самым уничтожая эту мелочную лазейку для обмана. Удобно, выгодно, и шляпа, то есть корона, то есть достоинство всегда при тебе без изъяна. Тем не менее через день я слышу в транспорте такие реплики:

— Мне билет не нужен, я на одну остановку!

— А я не буду платить вообще! И выходить на следующей не собираюсь!

И взгляд, как у "юнака на дапросе": не сдамся и все.

Что прикажете делать контролеру, которая на самом деле просто женщина? Однажды одна из них попыталась по мобильному кого-то звать на подмогу, чтобы наказать нахального "зайца". Но мобильный — это чаще всего лишь демонстрация силы. Знаете, как в животном (и, кстати, политическом) мире, когда от хищника все равно спасенья нет, но рефлекс защиты работает на автоматическом режиме... И действительно, что делать кондуктору "с толстой сумкой на ремне", если перед ним эдакий дядька-верзила, и — полное равнодушие окружающих пассажиров? Иногда даже с одобрительным подтекстом: "Так им и надо!" Контролер, как правило, ретируется... По крайней мере я еще не видела другого исхода "боя". Но, погодите, а вы на чьей стороне? Возможно, вы тоже полагаете, что 600 рублей — такая мелочевка, что и не воровство, и не обман вовсе? В общем, по большому счету, с этого все и начинается... Что — все? А наше представление об общественной жизни, как о вертикали, где есть "они" и "мы". Они - сила, мы — слабость. Они - богатеи, мы — бедняки. Они - главари, мы — масса. Поэтому мы, те, кто внизу, подсознательно стремимся объегорить их, тех, кто вверху. Так? Но ИХ доходы почему-то от этого никогда не страдают. Никогда. А вы как думали?..

Так кого же мы обманываем?

Те, кто долго жил за границей, потом часто рассказывают: ТАМ такое стукачество... Какое? Если выбросил по дороге мешок с мусором в неположенном месте, прохожие обязательно позвонят в полицию, сообщат номер твоего авто. Если между делом, просто так, от тяжелой задумчивости потушил сигарету об общественный подоконник... Если твоя собака все время гадит во дворе, а ты не убираешь... Если из твоей машины капает масло на общественной стоянке, а ты ноль внимания... А уж если нелегально организовал бизнес на дому, то есть занимаешься репетиторством... Нас аж передергивает от праведного гнева: никакого товарищества, чувства плеча, локтя, живота... Хм... А лично мне нравится эта горизонтальность отношений. Когда не кто-то сверху контролер, а каждый чувствует себя хозяином. И поступает соответственно.

...Сын белорусского конюха Аркадий Володось стал солистом Мариинского театра. Талант! Было это еще при советской власти. Необычайно одаренный молодой вокалист получил личное приглашение на работу в северную столицу прямо с консерваторской скамьи. Невероятно счастливая судьба! А через несколько лет Аркадий женился на француженке из дипконсульства и отбыл на ПМЖ в Париж. Тогда, да и сейчас для "русского" баритона это был настоящий взлет в карьере. Гастроли, ангажементы... Однажды я навещала своего доброго приятеля в Версале, где Аркадий купил славный дом с небольшим участком. В семье было уже двое маленьких детей, и Анн-Мари, его жена, решила оставить дипломатическую карьеру и организовать изостудию на дому: давать уроки рисования всем желающим (сама она живописью занималась с детства, училась в художественной школе, и потом вообще никогда не оставляла своего увлечения, работая за мольбертом в свободное время). Чего проще дать объявления в газету? Тем более у Анн-Мари уже была своя "клиентура". Но французскому гражданину даже в голову не придет идти в обход установленных правил. А если придет, залетит такая шальная мысль, добрые соседи, естественно, заметят регулярные визиты посторонних в дом напротив, обязательно сообщат в налоговую. Словом, Николь штудировала учебники, готовилась к обязательному экзамену, и вообще у нее не было никаких сомнений, как поступать. По закону. И никак иначе. Никаких "левых" уроков! Я, признаться, тогда очень удивилась такой ее щепетильности по отношению к государству. Но в том-то и дело! Для западного человека государство — это они сами и есть. Гражданин, недоплачивая в казну, обманывает, залезает в карман каждому из них, считают они справедливо. Поэтому любые налоги (вплоть до проездного билета) — это вопрос чести. Поэтому такие громкие скандалы, невзирая на имена vip-персон, сотрясают иногда западные новостные ленты. Для нас же многих деньги, которые платятся по различным квитанциям в госбанк, — это потерянные, хитро уведенные из нашего личного кармана средства... Ну вот примерно такое чувство... Согласитесь, ведь так? Нет? Тогда почему же мы так благодушны к разного рода "зайцам" в нашем обществе? И ведь идет эта "привычка", похоже, с глубины веков. "Хорошо ли воруется?" — словарь Даля дает это выражение как старинное шутливое приветствие. Мол, удачно ли все складывается у тебя, дружище? Ну что добавишь? В каждой шутке есть... доля шутки. Всего лишь доля...

Елена МОЛОЧКО.

Колькі Беларусь патраціла на «Еўрабачанне-2009»?

Адказ на гэтае пытанне шукае «Народная Воля».

Прадзюсер Пятра Ялфімава Таццяна Касмачова лічыць, што грошай было дастаткова.

"*Выдзеленыя сродкі — гэта той пункт, які паводле падпісанага кантракта мы не маем права выдаваць*, — распавяла **Таццяна Касмачова**. — *Але я лічу, што было выдзелена досыць грошай, каб зрабіць гэта вельмі добра... І што Пётр выступіў выдатна і нікога не падвёў! А ўсё астатняе хай застанецца на сумленні тых, хто гэтым займаўся*".

Аляксандр ЦІХАНОВІЧ: «Гэта не клопат Пятра Ялфімава даведвацца, куды пайшлі грошы...»

Прадстаўнік Беларусі на музычным конкурсе " Еўрабачанне-2009" **Пётр Ялфімаў** неаднаразова заяўляў аб вялізных грошах, выдаткаваных нашай краінай на конкурс. І таксама неаднаразова намякаў, што не ўсе гэтыя сродкі пайшлі на падрыхтоўку беларускага выканаўца.

"*Гэта не клопат Пятра Ялфімава даведвацца, куды пайшлі грошы*, — растлумачыў у адным з інтэрв'ю Ціхановіч. — *Грошы пайшлі на падрыхтоўку беларускага выканаўца: на аплату кліпа, пастаноўку нумара, арганізацыю ўсіх промамерапрыемстваў, арганізацыю яго вечарынкі, на пражыванне ў гасцініцы, на паездкі Таццяны Касмачовай у проматуры — да гэтага ні адзін прадзюсер не ездзіў за рахунак Белтэлерадыёкампаніі. А куды яны маглі пайсці ў іншае месца?*"

МІЖ ІНШЫМ

На падрыхтоўку Калдуна да «Еўрабачання-2007» было выдаткавана 400 тысяч долараў...

"*Са сваёй кішэні я патраціў на Калдуна 400 тысяч долараў. Кіркораў сёння нават не ўкладвае, а закладвае за Калдуна свае грошы. Не аргкамітэт, не Белтэлерадыёкампанія, а я — Піліп Кіркораў*", — казаў у 2007 годзе Піліп Бядросавіч.

Аляксандр МАРТЫНЕНКА: «Думаю, нават бухгалтар не зможа вам назваць дакладную суму...»

На сайце naviny.by галоўны рэдактар папулярнай газеты "Антэна" Сяргей Маліноўскі ў сваёй аўтарскай калонцы напісаў:

"*Здзівіла тое, у колькі абышлася нашай краіне дзяўчына, схаваная пад белую тканіну з лёгкай рукі польскага пастаноўшчыка Януша Юзефовіча*, — піша Маліноўскі. — *Па чутках, гэты фокус каштаваў нам болей за 70 тысяч еўра. Мне наіўна падаецца, што ілюзіён заключаўся не ў тым, што адбывалася на сцэне, а ў тым, куды былі змарнаваныя гэтыя грашышчы*".

Дарэчы, у сродках масавай інфармацыі таксама паведамлялі, што тканіну, у якую была загорнута дзяўчына, што выйшла на сцэну разам з Ялфімавым, заказвалі... у Лондане.

Дык колькі ж насамрэч грошай было патрачана на ваяж Ялфімава на "Еўрабачанне"? Не, не на адзін фокус з дзяўчынай, схаванай пад белую тканіну, а на ўвесь ваяж Пятра Ялфімава на "Еўрабачанне-2009"?

На гэтае пытанне "Народная Воля" папрасіла адказаць кіраўніка беларускай дэлегацыі на конкурсе "Еўрабачанне-2009", намесніка старшыні Белтэлерадыёкампаніі **Аляксандра Мартыненку**.

"*Фінансавым бокам конкурсу я не займаюся*, — сказаў Мартыненка. — *Але думаю, нават і бухгалтар не зможа вам назваць дакладную суму. Таму што гэта ўсё ўнутраныя справы, гэта ўсё вельмі адносна, і падлічыць, колькі было затрачана, складана... У нас ёсць пэўны бюджэт на падрыхтоўку да "Еўрабачання". Выступленне, кліп, фанаграма, промапрадукцыя — вось на гэта грошы і пайшлі. Ва ўсіх краінах гэтыя артыкулы расходаў аднолькавыя*".

Валерыя ЕСІНА.

***

Агульныя словы... А чытачам "Народнай Волі", думаецца, цікава ведаць канчатковую суму, у якую абышлося для беларускага падаткаплацельшчыка "Еўрабачанне-2009". Таму журналісцкае расследаванне будзе працягнута.

ПАМЯЦЬ

Анатолю Красоўскаму споўнілася б 57 год

Бізнесмен і грамадскі дзеяч Анатоль Красоўскі знік 16 верасня 1999 года разам з віцэ-спікерам Вярхоўнага Савета Віктарам Ганчаром.

Амаль дзесяць год беларускія ўлады вядуць фармальнае расследаванне, цалкам ігнаруючы заклікі родных і блізкіх праверыць інфармацыю аб дачыненні да знікнення вышэйшых службовых асоб краіны. Лёс **Анатоля Красоўскага**, як і іншых зніклых апанентаў беларускага рэжыму, дагэтуль не ўсталяваны.

16 лістапада 2008 года зварот ад імя Ірыны і Валерыі Красоўскіх супраць дзяржавы Беларусь быў зарэгістраваны ў Камітэце па правах чалавека ААН, і ягоная копія была накіраваны адказчыку.

Зварот сям'і Красоўскіх быў падрыхтаваны нідэрландскай адвакацкай канторай; ён складаецца са ста пунктаў, да яго прыкладзена 25 дакументаў агульным аб'ёмам больш за тысячу старонак. Ірына і Валерыя Красоўскія заклікаюць дзяржаву Беларусь:

1) неадкладна дапытаць падазроных у дачыненні да гвалтоўнага знікнення Анатоля Красоўскага, названых у спецыяльным Мемарандуме дэпутата Парламенцкай Асамблеі Савета Еўропы **Хрыстаса Пургурыдэса**;

2) задаволіць шматлікія просьбы сям'і Анатоля Красоўскага і міжнароднай супольнасці правесці дбайнае адкрытае расследаванне знікнення Анатоля Красоўскага;

3) ідэнтыфікаваць і паказаць месца пахавання Анатоля Красоўскага;

4) кампенсаваць ахвярам гвалтоўнага знікнення Анатоля Красоўскага маральную і матэрыяльную шкоду.

Місія дзяржавы Беларусь у ААН у сваю чаргу накіравала Камітэту па правах чалавека патрабаванне прадаставіць ёй тэкст звароту і дакументаў, што дадаюцца да яго, на расійскай мове (першапачаткова зварот падрыхтаваны на англійскай), што было зроблена ў лютым 2009 года. З улікам гэтага патрабавання крайні тэрмін для рэакцыі Беларусі перанесены на няпэўны час.

Дасье

Анатоль Сцяпанавіч Красоўскі нарадзіўся 17 мая 1952 года ў п. Крупкі Мінскай вобласці. Скончыў фізічны факультэт Беларускага дзяржаўнага універсітэта. Педагог, кандыдат філасофскіх навук, аўтар дзесяткаў навуковых прац і шэрагу навучальных дапаможнікаў, распрацоўшчык школьнага курса "Этыка і псіхалогія сямейнага жыцця". З пачатку дзевяностых — буйны прадпрымальнік, выдавец масавых часопісаў "Я+Я", "Идеал" і іншых. Займаўся дабрачыннасцю, здзяйсняў фінансавую падтрымку шэрагу грамадскіх арганізацый Беларусі, у тым ліку і палітычна незалежных. Вядомы як асабісты сябра віцэ-спікера Вярхоўнага Савета 13-га склікання Віктара Ганчара, аднаго з лідэраў беларускай апазіцыі канца дзевяностых.

Першым сігналам крайняй незадаволенасці ўладных структур палітычнай актыўнасцю Анатоля Красоўскага стаў ягоны арышт у жніўні 1999 года. Прадпрымальнік быў змешчаны ў СІЗА, дзе яму фактычна было прад'яўлена абвінавачанне ў падрыўной дзейнасці. Аднак пасля публікацыі ў шэрагу СМІ падрабязнасцяў здарэння следства агучыла іншую версію, паводле якой Анатоль Красоўскі вінаваты ў тым, што своечасова не вярнуў крэдыт, узяты ў банку "Поиск". З-за відавочнай неадпаведнасці рэчаіснасці гэта абвінавачанне хутка развалілася. На працягу тыдня прадпрымальніка адпусцілі разам з іншымі затрыманымі па гэтай справе.

Трагедыя адбылася 16 верасня 1999 года. Увечары таго дня Анатоль Красоўскі і Віктар Ганчар былі выкрадзены. Праваахоўнымі органамі было распачата расследаванне, аднак усе вядомыя ў цяперашні час доказы былі сабраны добраахвотнікамі. У тым ліку і выяўленыя на месцы выкрадання на вуліцы Фабрычнай у Мінску аскепкі шкла аўтамабіля Анатоля Красоўскага, якім сябры карысталіся ў гэты дзень, і сляды крыві, ідэнтыфікаванай незалежнай экспертызай як кроў Віктара Ганчара. Гэтыя і іншыя сабраныя даныя растлумачваюць дэталі выкрадання і ў вачах шырокай грамадскасці з'яўляюцца пацвярджэннем таго, што яно было арганізавана сіламі спецслужб. Афіцыйнае следства, нягледзячы на тое, што за Віктарам Ганчаром і Анатолем Красоўскім вялося сталае сачэнне сіламі Камітэта дзяржбяспекі, канстатавала немагчымасць устанаўлення ісціны. Пасля знікнення КДБ заявіў, што сачэнне было знята менавіта 16 верасня.

У чэрвені 2001 года сусветная грамадскасць атрымала ў распараджэнне сведчанні следчых КДБ **Петрушкевіча** і **Случака**, якія распавялі падрабязнасці сістэмы фізічнага ліквідавання непажаданых у Беларусі, якая склалася за гады знаходжання Лукашэнкі ва ўладзе і кантралюецца ім асабіста.

ДЫСКУСІЯ

Каму адказаў прафесар Анатоль Міхайлаў?

За доўгія гады працы ва універсітэце мне даводзілася на экзаменах мець справу са студэнтамі, якія ніяк не хацелі разумець прапанаванае ім пытанне, але бойка адказвалі на пытанне зусім іншае.

Ніяк не думаў, што мой даўні знаёмы вядомы прафесар, акадэмік, рэктар Еўрапейскага гуманітарнага універсітэта ў Вільнюсе так памаладзеў, што адчуў сябе менавіта такім студэнтам. Яму пра адно, а ён мудрагеліста, як і належыць філосафу, пра другое, пра тое, што да майго ўчынку не мае ніякага дачынення.

Артыкул, у якім прафесар Міхайлаў падмяняе адны пытанні сваімі ўласнымі, іх каментуе і на іх адказвае чамусьці мой падзагаловак "*Анатолий Михайлов ответил Станиславу Шушкевичу*". Зразумела, пры такой афарбоўцы мне маўчаць нельга.

Цяжка растлумачыць, чаму паважаны прафесар страціў пачуццё меры і дапускае зусім непрафесарскія параўнанні тыпу таго, што я падзяляю погляды міністра-цемрашала і ўпадаю ў істэрыку, таму што лічу Еўрапейскі гуманітарны універсітэт у Вільнюсе не беларускім.

Прабачу прафесару непрафесарскае і спашлюся на некалькі фактаў, дазваляючых мне лічыць, што далёкі ад беларускасці ЕГУ беспадстаўна просіць аб дапамозе тых, хто шчыра хоча садзейнічаць беларускамоўнай адукацыі, беларускай культуры і творчасці.

Факт першы. Год 2002, дзесяцігоддзе ЕГУ. Я запрошаны на юбілейную ўрачыстасць, відавочна, таму, што ў свой час зрабіў нямала, каб ЕГУ паўстаў, атрымаў памяшканне і магчымасць працаваць. Слухаю выступленні. Гучыць ангельская, руская, нямецкая, французская, італьянская мова. Па-беларуску — ні слова. На банкет не іду і адкрыта кажу Міхайлаву і яго паплечнікам.

— У балах з манкуртамі, прабачце, не ўдзельнічаю!

Факт другі. Год 2007, нарада амбасадараў заходнееўрапейскіх краін у Вільнюсе. З кожным з амбасадараў папярэдне перагаварыў прафесар Міхайлаў, сцвярджаючы, што ў сённяшняй Беларусі няма ніякай беларускамоўнай вышэйшай навучальнай установы (гэта праўда! — **С.Ш.**) і што ён узначальвае адзіны *сапраўды беларускі* універсітэт, які вымушаны быў пакінуць Мінск не па сваёй волі. Зразумела, што як і іншыя суразмоўцы амбасадараў — прадстаўнікі беларускай дэмакратычнай апазіцыі — я ніяк не мог пацвердзіць праўдзівасць такой выдумкі рэктара Міхайлава, бо шмат разоў сустракаўся са студэнтамі і супрацоўнікамі ЕГУ і ведаю сапраўдны стан рэчаў. Больш за тое, мне здавалася абсалютна недапушчальным, каб замежная падтрымка *беларускай культуры і беларускай адукацыі* ішла тым, хто фактычна садзейнічае татальнай русіфікацыі навучэнцаў і для каго беларускасць і Беларусь маюць вельмі слабое дачыненне.

Факт трэці. Год 2009, красавік. Запіс тэлеперадачы ФОРУМ на канале Белсат. Адказваючы на пытанні тэлевядучага Эдуарда Мельнікава, я сказаў, што беларускасці ў ЕГУ вельмі мала, што вядомых беларускіх навукоўцаў і выкладчыкаў туды запрашаюць недапушчальна рэдка.

Праз некаторы час мне пратэлефанаваў Э. Мельнікаў і запытаў, ці згодзен я, каб пры мантажы перадачы ўсё сказанае мною пра ЕГУ выключыць, бо аб гэтым просіць А.Міхайлаў, і за гэта ён згодзен удзельнічаць у дыскусіі са мной па пытанні ЕГУ перад тэлекамерамі. Я пагадзіўся, але ў прызначаны і ўзгоднены дзень А.Міхайлаў часу для тэледэбатаў не знайшоў.

Факт чацвёрты. Год 2009, май. Чарговы раз заходжу на сайт ЕГУ ў інтэрнеце www.ehu.lt. Пераконваюся, што там няма нічога на беларускай мове. Ні аднаго слова!

Факт пяты. Чытаю даклад Працоўнай групы па Беларусі Міжнароднага цэнтра за дэмакратычныя пераўтварэнні "Еўрапейская альтэрнатыва для Беларусі". У спісе членаў Працоўнай групы адзіны прадстаўнік Беларусі — прафесар Анатоль Міхайлаў! Што да рэкамендацый па дэмакратызацыі і паляпшэнні справы з правамі чалавека ў Беларусі, то ў названым дакуменце, як у падручніку па асновах паліталогіі, — мноства ваярыянтаў! А вось што да падтрымкі ГРАМАДЗЯНСКАЙ СУПОЛЬНАСЦІ (?!), то тут адзін просты і не дазваляючы двузначнага тлумачэння пункт: "Неабходна прыкласці скаардынаваныя намаганні краін — членаў ЕС, каб падтрымаць дзейнасць Еўрапейскага гуманітарнага універсітэта, які на сённяшні дзень знаходзіцца ў Вільнюсе (Літва) — адзінага беларускага універсітэта, які дае свабодную адукацыю маладому пакаленню беларускіх студэнтаў".

І, прабачце, колькі б ні пераконваў мяне ў сваім вышэйзгаданым інтэрв'ю-артыкуле рэктар Міхайлаў, што ён не мае да гэтых слоў ніякага дачынення, а ўсё гэта прыдумаў былы міністр замежных спраў ГДР Маркус Мекель, цяжка ў гэта паверыць. Як тут не ўспомніць Уладзіміра Высоцкага "это всё придумал Черчилль в восемнадцатом году".

З майго пункту гледжання Маркус Мекель мае значна лепшае ўяўленне аб тым, што адбываецца ў нашай краіне. У прыватнасці, ён лічыць нямецкую знешнюю палітыку адносна Беларусі непрымальнай у сённяшніх умовах. Ён не раз пісаў, што палітыка разрадкі ў адносінах да ўсходняга блоку, якая ў свой час адыграла станоўчую ролю для Усходняй Германіі, патрабуе пераацэнкі ў сучасных умовах. Памылкай Захаду ўяўляецца М. Мекелю чаканне перамен у гэтым рэгіёне як перамен зверху. На яго думку, новыя палітычныя дзеячы не дапасоўваюцца да гэтай канцэпцыі. Вось цытата з яго артыкула: "Ва ўмовах беларускага рэжыму, дзе Лукашэнка шляхам маніпуліравання рэферэндумам стварыў сабе шанс для пажыццёвага праўлення, існуе шэраг апазіцыйных партый і незалежных няўрадавых арганізацый. Задача Германіі — падтрымаць і ўмацаваць гэтыя сілы".

Маркус Мекель адназначна ацэньвае манапалізаваныя дзяржавай беларускія СМІ як чыста прапагандысцкую машыну, лічыць неабходным зрабіць выключныя намаганні і паралельна з прафесійнай падрыхтоўкай рэгіянальных беларускіх журналістаў стварыць альтэрнатыўныя СМІ, якія б пашырылі перадачы з-за мяжы. Мекель раіць Еўрасаюзу падтрымаць дэмакратычныя сілы ў Беларусі, пайсці насустрач беларускай апазіцыі ў пытаннях міграцыйнай і візавай палітыкі, патрабуе, каб Брусель актывізаваў кантакты з беларускімі дысідэнтамі, як зрабіў гэта пасля 2003 года з кубінскімі... Іншымі словамі, у сваім артыкуле ў *"Die Tageszeitung"* Мекель дэманструе значна лепшае разуменне таго, што адбываецца ў сённяшняй Беларусі, у якіх умовах дзейнічае дэмакратычная апазіцыя і што трэба рабіць. Ён мае вялікі палітычны досвед палітыка, дэпутата, міністра, але не знаходзіць падстаў гаварыць аб маргінальнасці беларускай апазіцыі, як гэта робіць адзіны "прадстаўнік Беларусі" ў групе Квасьнеўскага — Анатоль Міхайлаў.

Не магу не сказаць некалькі слоў пра саму Працоўную групу па Беларусі. На ўрачыстасцях з нагоды 25-годдзя польскага вызваленчага руху "Салідарнасць" былы прэзідэнт Польшчы Аляксандр Квасьнеўскі цёпла вітаў лідэра "Салідарнасці", таксама былога прэзідэнта Польшчы Леха Валенсу. Квасьнеўскі адзначыў, што ў час узнікнення "Салідарнасці" знаходзіўся з Лехам Валенсам *па розныя бакі барыкады*, а пазней зразумеў, што праўда была за Валенсам. Выступленне ён закончыў прыкладна такімі словамі: "Цяпер мы разам у шэрагах змагароў за вольную, дэмакратычную, ахоўваючую правы чалавека Польшчу, за законнасць і справядлівасць!"

Чамусьці ні ў кога не ўзнікла жаданне прызначыць Леха Валенсу кіраўніком групы па Беларусі, для рэфармавання якой патрэбны яго досвед, як і досвед Леха Бальцэровіча, а не досвед тых, хто ў цяжкія часы быў на другім баку барыкады. А такіх у Працоўнай групе па Беларусі нямала: міністр у камуністычным урадзе Польшчы Квасьнеўскі, былы інструктар ЦК кампартыі Украіны Б.І. Тарасюк і спадар Міхайлаў — шматгадовы прадстаўнік БССР пры ААН.

Таму адкінем далікатнасці і вернемся да Вашага, прафесар Міхайлаў, артыкула. Не ўпрыгожвае акадэміка-прафесара-рэктара самаўсхваленне і няведанне пра навучальную праграму для студэнтаў з Беларусі імя Кастуся Каліноўскага ў Польшчы, пра вучобу беларусаў па праграме ўрада Чэхіі, нарэшце пра Беларускі навучальны цэнтр у ЗША, які стварыла беларуская эміграцыя, страціўшая надзею на больш-менш прымальную беларусізацыю ЕГУ. Не грэх успомніць і пра Беларускі ліцэй у самой Беларусі.

У кіраўнікоў, супрацоўнікаў і валанцёраў гэтых установ няма, як у Вас, паважаны Анатоль Арсеньевіч, ні сродкаў, ні часу, каб ездзіць па свеце і пераконваць патэнцыйных донараў у выключна высокім акадэмічным узроўні ЕГУ. Паспрабуйце лепей знайсці аднаго-двух выпускнікоў ЕГУ, якія б зрабілі нешта адчувальнае для Беларусі.

Нельга паразітаваць на целе той культурнай беларускай дэмакратычнай апазіцыйнай інтэлігенцыі, якой Вы, прафесар Міхаўлаў, зняважліва раіце *"попытаться осуществить своеобразную терапию по отношению к тому мышлению, которое имеет место и в рядах белорусской оппозиции"*, таму што ў ёй — у гэтай апазіцыі — *"преобладает дух конфронтации и обличения самих себя, не извлекая уроков прежнего, крайне печального опыта"*.

На вялікі жаль, не магу інакш, як Вашымі ж словамі, спадар Міхайлаў, са згаданага вышэй артыкула ацаніць перспектывы *вашай асабістай* дзейнасці: *"и если это будет продолжаться, то у Беларуси не будет никакого будущего"*.

Не! Маргінальная дзейнасць, якую Вы, седзячы ва ўтульным Вільнюсе і падарожнічаючы па цывілізаваным замежжы, прыпісваеце збіваемай амапаўскімі ботамі і кідаемай у турмы дэмакратычнай апазіцыі ў Беларусі, існуе пераважна ў Вашым уяўленні. Апазіцыя робіць памылкі, і гэта непазбежна ў любой справе, але знаходзіць мужнасць іх прызнаць і выправіць. Адна з прычын памылак — у апазіцыі мала, вельмі мала па-сапраўднаму палітычна адукаваных маладых людзей, у прыватнасці, няма тых выхаванцаў ЕГУ, у якіх акрамя абстрактных ведаў было б пачуццё беларускай самасвядомасці і патрыятызму. Выпускнікі ЕГУ, як вядома, у Беларусь рэдка вяртаюцца і ўладкоўваюцца ў іншых краінах. Там сёння ўтульней.

А калі справа, за якую змагаецца апазіцыя (на Вашу думку, нягеглая і маргінальная), пераможа, то не выключаю, што і Вы будзеце сцвярджаць, што не шкадавалі ні здароўя, ні сіл на яе ўмацаванне і падтрымку. Менавіта так, як гавораць і пішуць сёння аб сваёй перманентнай прыхільнасці да дэмакратыі, правоў чалавека і рыначнай эканомікі многія былыя камуністычныя і савецкія функцыянеры.

Станіслаў ШУШКЕВІЧ.

ЛИЧНЫЙ ВЗГЛЯД

Почему я против строительства АЭС?

Уже довольно продолжительное время внимательно слежу за полемикой вокруг строительства в Беларуси атомной электростанции. Первоначально относился к этой проблеме недостаточно серьезно, полагая, что трагедия конца 80-х годов сама все решит. Однако последние события явно свидетельствуют в пользу того, что "победу" одерживают приверженцы строительства АЭС. Слово "победа" заключено в кавычки, поскольку от проекта выиграет небольшая группа апологетов проекта в виде зарплат, премий, ученых степеней и званий, а проиграет, абсолютно уверен, весь белорусский народ не в одном поколении...

Анализируя перипетии процесса обсуждения, не могу отделаться от двух вопросов.

Во-первых, когда же наконец власть научится слушать ученых, профессионалов и начнет принимать судьбоносные решения, касающиеся не одного поколения граждан Беларуси, взвесив абсолютно все про- и контра при их широчайшем, всестороннем обсуждении с научной общественностью различных ветвей науки: физики, химии, экологии, радиационной медицины и других.

Во-вторых, где предел научного эгоизма, когда в угоду личным интересам и амбициям приносятся интересы миллионов сограждан?

Следует сказать, что эти вопросы возникли у меня не сегодня. Так случилось, мне пришлось заниматься созданием радиохимической лаборатории в НИИ Физико-химических проблем Белгосуниверситета для изучения последствий чернобыльской катастрофы, а затем в течение ряда лет быть ее соруководителем. Поэтому еще раз хочу напомнить, что в апреле 1986 года нашу маленькую страну постигла огромная беда, если не сказать экологическая катастрофа. Хотя взрыв произошел на территории соседней Украины, роза ветров в первые 10 дней была направлена в нашу сторону, поэтому 70% всей выброшенной из поврежденного реактора радиоактивности осело у нас, загрязнив огромные территории. Еще большую угрозу нес сам характер катастрофы. Незадолго до этого случилось страшное землетрясение в Армении в г.Спитак. Последствия той катастрофы были настолько пугающе очевидны, что даже прибывшие на ее место руководители СССР М.Горбачев и Н.Рыжков не могли сдержать слез. В Беларуси случилась беда неизмеримо большего масштаба и глубинных последствий для человека, но с точки зрения простого обывателя она не носила такой шокирующей психологической нагрузки, как в случае со спитакским землетрясением. Все так же светило солнце, пели птицы, расцветали цветы, на улице стояла очень теплая в тот год весна. Поэтому никогда не забуду, с каким трудом нам приходилось доказывать всю катастрофичность случившегося как облеченным властью людям, так и простым гражданам.

На совещании очень высокого уровня руководством республики был задан вопрос, что же надо делать. Наш научный руководитель профессор Е.Петряев встал и ответил, что 30-километровую зону надо оцепить колючей проволокой, строго запретив ее посещение людьми, поскольку там осел радиоактивный плутоний с периодом полураспада 10 в четвертой степени лет, т.е. навсегда. На остальной загрязненной территории Беларуси высадить леса, предварительно отселив жителей в безопасные районы, и проводить там научные наблюдения. Кстати, Япония готова была на эту работу выделить миллионы долларов. Такое решение в первую очередь позволило бы предотвратить расползание радиоактивной грязи, связав изотопы цезия и стронция в древесине, а примерно через 150 лет, именно столько требуется времени, чтобы загрязненные территории пришли в норму за счет естественного распада радионуклидов, наши потомки получили бы в наследство колоссальные запасы деловой древесины и помянули нас добрым словом. К великому сожалению, это предложение было отвергнуто, поскольку тогдашним руководителям требовался сиюминутный успех, им некогда было ждать и слушать мнения ученых. Поэтому они гнали на загрязненные поля трактористов, которые в пыли переворачивали пласты земли, а уже вечером в программе "Время" дикторы с пафосом докладывали населению о снижении уровня радиации. При этом от народа умалчивали, что в результате таких безумных действий радиация только разносилась ветрами, а уже через несколько лет мы в лаборатории проводили анализ фрагментов легочной ткани этих трактористов на содержание "горячих" частиц, приведших этих ни в чем не повинных людей к преждевременной смерти.

А каких усилий стоило втолковывание председателям колхозов, что молоко с уровнем содержания радионуклидов 10 в минус 6-й степени Ки/л уже не молоко, а радиоактивный продукт, который надо захоранивать специальным способом. По цвету, вкусу оно ничем не отличалось от обычного молока, но уже становилось смертельно опасным продуктом, особенно для детей, поскольку находившийся в нем стронций, имеющий с кальцием схожие химические свойства, встраивался вместо последнего в костную ткань ребенка. А чего стоил безумный проект "размазывания" загрязненного мяса по территории всего СССР, мол потребление в пищу небольших количеств радиоактивного мяса не принесет никакого вреда!

К великому сожалению, в научной среде всегда имеются люди, для которых личная научная карьера, научный интерес к той или иной проблеме всегда стоят выше любых других интересов. В те трагичные для белорусов времена по центральному телевидению выступал один известный академик, ставший в скором времени Героем Социалистического Труда, и на весь Союз вещал, что ничего страшного не произошло, а малые дозы радиации чуть ли не полезны для здоровья. Этим он определял отношение руководства страны к проблеме, в которой они мало что понимали.

Невольно напрашивается аналогия с нашей сегодняшней проблемой. Среди ярых апологетов строительства АЭС в Беларуси вижу знакомые лица, с которыми познакомился еще в далеком 1971 году прошлого века, когда в стенах Института ядерной энергетики Академии наук БССР выполнял дипломную работу. Сегодня они уже постарели, обросли учеными степенями и званиями, некоторые стали академиками. В те времена они с огромным энтузиазмом выкачивали из казны СССР сотни миллионов полновесных советских рублей для разработки передвижного атомного реактора. Сразу оговорюсь, что со всеми деталями того проекта не знаком, поскольку он был засекречен, но из разговоров в институте у меня сложилось впечатление, что камнем преткновения явилось отсутствие материалов, способных выдерживать очень агрессивную среду окислов азота, которые использовались в качестве охладителя реакционной зоны, в условиях непрерывного воздействия жесткого ионизирующего излучения. Что характерно, эту в основном химическую задачу они пытались решить, разогнав химический отдел института. По-моему, только распад СССР спас их от ответственности за впустую растраченные колоссальные средства.

Сегодня эти же люди с таким же энтузиазмом и энергией проталкивают проект АЭС, не считаясь ни с кем и ни с чем, пренебрежительно, используя свое положение, отвергая любые альтернативные взгляды и предложения...

В этой связи хочется спросить у авторов проекта, как они собираются утилизировать отработанные тепло-выделяющие элементы (ТВЭЛы)? Из курса радиохимии хорошо усвоил, что это — сложнейшая химико-технологическая задача, включающая в себя несколько стадий, в том числе извлечение ряда изотопов, используемых в дальнейшем при производстве ядерного оружия. Одним из методов конечной утилизации ТВЭЛов в СССР было бетонирование их в виде многотонных железобетонных конструкций и захоронение в безлюдных местах Крайнего Севера. Абсолютно понятно, что Беларусь такими технологиями и возможностями не располагает, создать их не в состоянии вследствие отсутствия требуемой научной базы, а значит, будет вынуждена прибегать к услугам других стран, что требует больших затрат. Кроме того, в этом случае говорить об энергобезопасности и энергонезависимости просто смешно.

Есть еще один аспект, на который я вразумительного ответа не получил. Хорошо известно, что любая атомная станция загрязняет окружающую среду. Разрабатывая в свое время курс лекций для студентов химического факультета БГУ "Экологическая безопасность", из научной литературы узнал, что наиболее чистыми являются французские реакторы, значительно опережающие по этому показателю английские, не говоря уже о российских. Зная положение дел с загрязнением территории Беларуси радионуклидами, любой здравомыслящий человек положит в основу решения о выборе того или иного реактора именно фактор чистоты. Насколько известно из печати, предпочтение отдано российскому реактору, и строить АЭС собираются в Гродненской области. Кому-то очень хочется подбросить нам еще немного радиоактивности в чистую зону.

Изложенное выше очень настораживает, и именно поэтому я выступаю против строительства АЭС на территории Беларуси. Гораздо менее затратно подключиться к интенсивно разрабатываемым в Европе альтернативным технологиям получения энергии, да и вопросы экономии энергии у нас находятся в зачаточном состоянии, чего только стоят обыкновенные лампочки накаливания, затрачивающие на освещение той же интенсивности энергии на порядок больше, чем европейские. А сколько их впустую горит по ночам в подъездах и т.д.

Анатолий ПАВЛОВ,
кандидат химических наук,
экс-проректор Белорусского государственного университета.

БЕЗ РЭТУШЫ

Пётр Ялфімаў спяваў «ах...енна» і пасля гэтага шукае вінаватых...

На мінулым тыдні я працаваў у першую змену, усе вечары ў мяне былі свабодныя, і я меў магчымасць глядзець тэлетрансляцыю музычнага конкурсу "Еўрабачанне". Вядома ж, хацелася, каб у фінал трапіў прадстаўнік Беларусі — Пётр Ялфімаў. На жаль, ён выступіў настолькі няўдала, што не дайшоў нават да другога тура. І дарэмныя намаганні яго "адвакатаў", якія спрабуюць знайсці нейкія апраўданні правалу спевака і яго каманды.

Ды ладна, не атрымаўся нумар, з кім не бывае. Не трэба пасыпаць галаву попелам, лічыць, што гэта канец творчай кар'еры. Проста неабходна сесці, усё добра абдумаць, зрабіць сур'ёзныя высновы. А Ялфімаў як паступіў? *"Спяваў я ах...енна! Так і напішыце!* — бесцырымонна заявіў ён журналістам. — *Дай Бог усім у нашай краіне так спяваць!"* Які цынізм, якая пераацэнка здольнасцяў! Не паспеў, як кажуць, вылупіцца, а пад нагамі ўжо зямлі не адчувае. Хамства, брыдкаслоўе нікога не ўпрыгожваюць, а калі ты прайграў, то супакойся, наадварот, схілі галаву перад тымі, хто ў цябе верыў, хто за цябе хваляваўся. А то, бачыце, спяваў ён *"ах...енна"*! Спачатку, Пётр, навучыся паводзіць сябе, а потым выходзь на сцэну.

Скандал з Ялфімавым — гэта люстэрка Беларускага тэлебачання, твар тых, хто вызначаў прэтэндэнта на паездку ў Маскву. Вы заўважаеце, як іншы раз паводзяць сябе каментатары таго ж Першага канала? Што для іх абразіць прадстаўнікоў апазіцыі? Рабіць гэта ім дазволена зверху. Таму і Ялфімаў, здаецца, адчуў сябе нейкім монстрам...

Што значыць выраз "Дай Бог усім у нашай краіне так спяваць!"? Кожны займаецца сваёй справай: адзін зямлю арэ, другі дамы ўзводзіць, трэці дэталі вытачвае, чацвёрты над ватманам схіліўся... А калі ты, Пётр, прысвяціў сябе песеннаму мастацтву, то старайся, каб кожны твой выхад на сцэну людзі сустракалі апладысментамі. І не можа быць такога, каб усе людзі ў краіне толькі і рабілі, што спявалі.

Я не зразумеў пасаж і наконт таго, што вось вярнуся ў Мінск і ўсё раскажу Лукашэнку. Калі тыя, хто займаўся арганізацыяй твайго выступлення, пераступілі парог закона, можа быць, змахлявалі з фінансамі, дык аб гэтым павінны ведаць усе беларускія падаткаплацельшчыкі, а не толькі Лукашэнка. Па-другое, няўжо ты думаеш, што пасля таго, як ты заявіў, што *"спяваў ах...енна"*, прэзідэнт адразу цябе і прыме? У яго што, няма больш важных спраў?

Не, Пётр, так родную краіну не праслаўляюць! І скажу чэсна, на твой канцэрт я ніколі не пайду.

Антон БЕЛЕНЬКІ,
служачы.

НЕЛЬГА МАЎЧАЦЬ!

Хто яны, «ворагі народа»?

2008 год быў для мяне адметны: у ім я дасягнуў пенсіённага ўзросту. Дасягнуў, хоць, шчыра кажучы, не спадзяваўся: падчас вайсковай службы атруціўся ракетным палівам, а пасля, працуючы кіроўцам калгаснага грузавіка, рамантаваў яго пад адкрытым небам у маразы, бо гаспадарка, шыбуючы да камунізму, не паспела абзавесціся гаражом.

І вось, назапасіўшы букет хвароб і стос дакументаў за амаль 38-гадовы працоўны стаж, атрымаў пенсію ў памеры 261 тысячы рублёў. Праз газету "Народная Воля" 23 снежня 2008 года я звярнуўся да "гаранта Канстытуцыі" А.Р.Лукашэнкі з пытаннем: "Як мне пражыць на такую пенсію?" Зразумела, адказу не атрымаў. Ды я на яго і не разлічваў, бо ўжо зразумеў, што быў патрэбны Лукашэнку толькі ў 1994 годзе, калі ён ірваўся да ўлады і абяцаў тое, у што і сам не верыў. Калі старшынёй Цэнтрвыбаркама стала Л.Ярмошына, вынікі выбараў можна было ведаць яшчэ да галасавання, і кожны раз "элегантная перамога" аказвалася немінучай.

Да прыходу Лукашэнкі на прэзідэнцтва настаўнікам, медыкам, педагогам дзіцячых садкоў у вясковай мясцовасці дзяржава давала па 7 м3 дроў на зіму. Гэтага не хапала, але ўсё ж улада рабіла выгляд, што паважае сельскую інтэлігенцыю. А вось потым скасавалі тую сціплую льготу. Сёння я з болем гляджу, як змагаецца з праблемай ацяплення 70-гадовая бабулька — былая вясковая настаўніца. І мне сорамна, што я ў тым далёкім ужо 1994 годзе агітаваў землякоў галасаваць за Лукашэнку — барацьбіта з карупцыяй, які знайшоў на лецішчы ў С.Шушкевіча скрынку цвікоў. І я меў наіўнасць верыць усяму гэтаму! Помню, як Лукашэнку, тады яшчэ кандыдата ў прэзідэнты, не пусцілі на сустрэчу з выбаршчыкамі ў Лёзненскім РДК і як Аляксандр Рыгоравіч паабяцаў, што ў свой час "разбярэцца з чыноўнікамі". За 15 год, што мінулі з таго часу, ён так "разабраўся" з чыноўнікамі, што іх зрабілася ў некалькі разоў больш. Затое льгот у народа значна паменела.

Нядаўна ў Віцебску Аляксандр Рыгоравіч назваў апазіцыю ворагамі народа. А я вось бачу ворагаў народа якраз у атачэнні прэзідэнта, сярод ягоных міністраў і парламентарыяў. Гэта з іх дазволу адбываюцца жудасныя змены ў ахове здароўя. Спачатку сельскія ўчастковыя бальніцы ператварылі ў своеасаблівыя дамы састарэлых, прыдумалі там аддзяленні дзённага знаходжання, але пры гэтым ніхто не падумаў пра тое, як хвораму дабірацца туды і назад за 5—10 і больш кіламетраў.

У сваім лісце ад 17.02.2001 года міністр аховы здароўя паведаміў, што, знаходзячыся на лячэнні ў дзённым стацыянары, хворыя мусяць купляць лекі за свой кошт. Хіба ж такое мог прыдумаць хто-небудзь іншы, акрамя, прабачце за адкрытасць, ворага народа?

І вось яшчэ адзін "сюрпрыз" у лісце міністра аховы здароўя ад 11.03.2009 года (№08-1-25/146), дзе даводзіцца, што за катэгорыю работнікам медустаноў больш плаціць не будуць. Прачытаўшы газету "Медыцынскі веснік" за 2 красавіка 2009 года, я зразумеў, што чым медработнік тупейшы і слабейшы па кваліфікацыі, тым ён больш выгадны дзяржаве. Такое, лічу, мог прыдумаць толькі вораг народа. Ведаючы пра ўсё гэта, нельга не абурацца тым хлуслівым славаслоўем, што чытаеш на старонках казённых газет, якія распісваюць заможнае і шчаслівае жыццё беларусаў.

А якое яно, гэтае жыццё на самай справе? У вёсках многія людзі перасталі трымаць кароў і свіней. І гэта не дзіўна, бо закупачны кошт малака крыху больш за 600 рублёў за літр, а ў магазіне той літр каштуе на 1 тысячу даражэй. Увялі былі даплату ў 75 рублёў за літр, але потым знялі яе. Затое базісную тлустасць малака вызначылі ў 3,6% замест ранейшых 3,4%, быццам бы ў нас замест звычайных рагуль з'явіліся рэкардсменкі з Нямеччыны ці з Бельгіі. Дзякуй яшчэ кіраўніцтву тутэйшага ГЗК, што дапамагае вяскоўцам у нарыхтоўцы кармоў, а то людзі забыліся б, якое яно, малако, на смак.

Сяргей ПАЎЛАЎ,
пенсіянер.

в.Веляшковічы Лёзненскага раёна.

ВОПРОС РЕБРОМ

...А закон о пенсиях, похоже, никто и не думает менять

Пенсионером я стал 25 октября 1995 года после сорока одного года и семи месяцев напряженной работы, имея три диплома высшей школы: инженера-механика, кандидата технических наук, доцента.

Среднегодовой фактический мой заработок составил по тем масштабам 493,45 рубля. Индивидуальный коэффициент заработка в связи с изменением закона о пенсиях — 2,37766.

Тогда же, получив первую нетрудовую сумму, я написал статью в связи с "отмороженной" пенсией и отнес письмо в секретариат Верховного Совета. Ответ получил 07.02.1996 года следующего содержания: *"В Комиссию Верховного Совета по социальной политике и труду поступает множество предложений от пенсионеров об отмене или изменении ст.56 Закона РБ "О пенсионном обеспечении".*

Несколько вариантов об изменении этой статьи имеется в Министерстве социальной защиты. Комиссия по социальной политике и труду тоже приступила к изучению всех вариантов и их финансово-экономического обеспечения и будет вносить вопрос о внесении изменений в пенсионное законодательство в повестку дня первой сессии Верховного Совета Республики Беларусь". Подписано тогдашним заместителем председателя комиссии Е.Скриган.

Не знаю, что там "вносилось" и что выносилось, но вопрос о необходимости изменений в пенсионном законодательстве, в чем заинтересованы большинство ветеранов труда, не рассмотрен до сих пор. Видимо, самих депутатов их пенсионное обеспечение очень даже устраивает — для них, когда они достигают пенсионного возраста, оно исчисляется совершенно по иной шкале, чем для прочего, "простого" народа. Им, видите ли, Лукашенко дает более чем по два миллиона рублей...

Уже 15 лет, как А.Г.Лукашенко правит государством, позабыв, несмотря на красивые слова, про нас, немощных. А мы стареем, слабеем, болеем. Цены растут буквально на все. Лекарства купить становится все труднее. Я не прошу милостыню у государства. Я требую одного: остановите экспроприацию моей пенсии!

Вот простые арифметические расчеты. Сумма для исчисления моей пенсии определяется как 2,37766x858.531=2.041.295 рублей, где число 858.531 — средняя зарплата по народному хозяйству на апрель с.г. Исходя из этого моя пенсия должна составить 2.041.295x71%=1.449.319 рублей: 71% — это 55% начисления пенсии по возрасту плюс 16% — за превышение стажа.

Однако с введением ст.56 Закона РБ "О пенсионном обеспечении" сумма для исчисления моей пенсии урезана до 706.370 рублей, а соответственно, общипана и пенсия. Сейчас я получаю 501.720 рублей, что меньше в 2,9 раза фактически заработанной мною пенсии. Грабеж, но в соответствии с законом! Считаю, такой закон, несмотря на кризис, необходимо пересмотреть.

Виктор Иванович БАЛУЕВ,
пенсионер,
инвалид второй группы.

Как в Жлобине борются с незарегистрированными предпринимателями

Население города Жлобина составляет около 100 тысяч человек. Известен он крупнейшим металлургическим заводом", меховой фабрикой и другими предприятиями легкой промышленности. Есть здесь и рынок, принадлежащий КУП "Визавиторг", изделия которого (мягкие игрушки) известны не только в Беларуси, но и за рубежом.

Большинство жителей города и района занимаются изготовлением и продажей мягких игрушек. В 3 часа ночи люди с поделками идут на рынок, чтобы заработать себе на жизнь. Каждый из них, продавая игрушку, вносит свой вклад в развитие экономики города и страны. Ведь деньги, которые они получают от продажи, потом тратятся в магазинах города на покупки, в цену которых так или иначе включены различные налоги и сборы, а последние в свою очередь уплачивают налоги в бюджет. Многие, кто торгует на рынке, не оформлены в качестве индивидуальных предпринимателей, так как по сравнению с тем, что они зарабатывают, и суммой налогов, которые надо уплатить, этих людей можно было бы признавать банкротами.

В эпоху экономического кризиса и недостатка денег местные власти решили покончить с незарегистрированными предпринимателями. У входа в рынок поставили охрану, которая каждое утро пускает только тех продавцов, которые являются индивидуальными предпринимателями и которые составляют меньшинство. Остальные, их большинство, остаются за забором. Все бы хорошо, да... Каждое утро, примерно около 5 часов, приезжает налоговая инспекция с милицией. И эти государевы "мужи" начинают "облаву" на тех, кто стоит не на территории рынка. При появлении стражей порядка народ, среди которого есть пенсионеры и дети, разбегается в разные стороны, оставляя товар на месте. Ведь сумма штрафа намного больше, чем выручка от продажи за месяц. Скажу честно, зрелище не для слабонервных.

Местные власти, введя такой пропускной режим, мотивируют это тем, что казна недополучает налоги, которые должны платить индивидуальные предприниматели. Да, в чем-то они правы, но большинство тех, кто продает игрушки, — это люди, которые работают и получают маленькие зарплаты, безработные и пенсионеры. И чтобы прокормить семью, заплатить за квартиру, не говоря о том, чтобы купить себе одежду, эти люди вынуждены шить и продавать мягкие игрушки.

Введя такие меры, местные власти добьются только одного — повышения преступности, затоваренности магазинов, неоплаченных кредитов и счетов за жилье.

Дмитрий КАШЛАЧ,
житель г.Жлобина.

Дурнота сталічных гаспадарнікаў

— Ало, "Народная Воля"?

— Так, так...

— Вось еду па праспекце Пераможцаў. І што я бачу...

— Што?

— З вадавозкі паліваюць дрэвы...

— Дык гэта ж добра...

— Як жа добра! Гэта не што іншае, як дурнота. Учора ж цэлы дзень ліў дождж, ды і ўвесь мінулы тыдзень палівала так, што вільгаці ў зямлі хапае. Паліваць з вадавозак трэба будзе тады, калі засушыць.

— У прынцыпе, згодны з вамі, крытыка на адрас сталічных гаспадарнікаў слушная.

— Іх не проста трэба крытыкаваць, а на добры лад і адлупцаваць не пашкодзіла б. Колькі можна гаварыць, што ў дажджлівае надвор'е асфальт не кладуць, асабліва, калі гэта робіцца ўручную!

— А дзе вы бачылі, каб у дождж гэтым займаліся?

— Ды на мінулым тыдні я ў некалькіх месцах Мінска гэта назіраў...

Такая тэлефонная размова адбылася ў нас ўчора з чытачом Аляксеем Казлоўскім. І ён мае рацыю. Сталічныя гаспадарчыя службы сапраўды здзіўляюць сваім глупствам. Не навучыліся яны лічыць бюджэтныя грошы, а дакладней — грошы падаткаплацельшчыкаў. І тут сваё слова павінны сказаць тыя ж падаткаплацельшчыкі.

Іван КАРПЕНКА.

ТАКОЕ ЖЫЦЦЁ

Апошні след

Сну не было. Аліна Язерская ціхенька, каб не разбудзіць мужа, кішэнным ліхтарыкам пасвяціла на гадзіннік. Было дзве гадзіны ночы. Зірнула ў баковачку, дзе стаяў сынаў ложак. Пуста. Хоць з вечара яны з Антосем і прапалілі печку, аднак у старой хаце цяпло не трымалася. Падлога была што лёд. Яна зноў зашылася пад коўдру і хацела толькі аднаго: заснуць, забыцца пра ўсё. Лепш, каб заснуць назаўсёды, каб перарвалася нітка яе пакутлівага жыцця...

Некалі, у маладосці, яны з Антосем марылі, каб у іх нарадзілася трое дзетак — дачушка і двое сыночкаў. І маме дапамога была б, і тату, бо як жа ў вёсцы без мужчынскай сілы. І Бог нібы пачуў іхнія словы. Першай нарадзілася Верачка, а праз два гады Вася, яшчэ праз тры — Андрэйка. Верачка з першага класа была старанная да вучобы. Пасля школы скончыла інстытут, працавала інжынерам у Гродне.

Хлопцам вучоба не вельмі давалася, затое рукі мелі залатыя. За што ні возьмуцца — зробяць. Яны вучылішча скончылі. Адзін стаў токарам, другі зваршчыкам. Пажаніліся, дзетак гадавалі. У аднаго два хлопчыкі былі і ў другога.

Як ні перабірала Аліна ў памяці, як ні імкнулася зразумець, чаму яе хлопцы раптам пачалі піць — не разумела. Спачатку Каця, жонка малодшага сына, пазваніла:

— Андрэй мала калі бывае цвярозы. Прыйдзе з калгаснай работы п'яны і спіць. А ў нас жа двое малых дзяцей, сякая-такая гаспадарка. Цяжка мне адной з усім упраўляцца.

У той жа дзень яны з Антосем пайшлі ў суседнюю вёску Далінкі, дзе меўся быць аграгарадок і дзе жыў сын Андрэй з сям'ёй. Ён кінуў работу раней часу і п'яны ўжо спаў дома. Яна як глянула на яго твар — худы, белы, зарослы шчацінай — то ажно не па сабе стала.

— Нейкі ён страшны ў твары, Кацечка. Ці не хворы? — занепакоена звярнулася да нявесткі.

— Нічога яму не зробіцца! — груба адрэзала тая. — Не памрэ. Хутчэй сваім п'янствам мяне ў магілу загоніць.

З таго дня няшчасная маці нібыта перастала жыць, а цягнула нейкае пакутлівае існаванне, бо куды б ні ішла, што б ні рабіла, у галаве была адна думка: як выратаваць ад п'янства Андрэйку, чым дапамагчы. А тут і ў самой здароўе хібанула: падняўся крывяны ціск, з перабоямі стала працаваць сэрца. Дактары паклалі ў раённую бальніцу. Толькі яна зайшла ў палату, толькі кінула ў тумбачку рэчы, якія ўзяла з сабой, як медсястра паклікала ў калідор:

— Вас там нейкая жанчына пытае.

Выйшла і ўбачыла братавую. Яна была збянтэжаная і спалоханая:

— Аліна, збірайся дадому. Андрэй памёр...

Ёй зрабілі ўкол, далі з сабой нейкіх таблетак. Мабыць, ад гэтых лекаў яна мала што памятае. Як праз сон успамінае пахаванне сына, яго маленькіх дзетак каля труны, заплаканую Кацю, якая, напэўна, ужо не раз раскаялася ў сваіх жорсткіх словах, што некалі сказала пра Андрэя.

З пахавання Аліна трапіла ў бальніцу. Гора яе павысілася, бо на пахаванні малодшага сына ўбачыла, як цягнецца да чаркі і старэйшы. На памінальнай вячэры куляў адну за адной, а назаўтра раніцай пачаў шукаць пахмелку. Аліна сама застала Васіля ў каморцы, дзе ён піў гарэлку проста з бутэлькі. Цішком расказала пра гэта нявестцы Тані.

— Не хацела я вас турбаваць, бо і так гора хапае, але раз пачалі самі, то скажу: Вася таксама п'е. І, можа, не менш за Андрэя. Добра, што ў нас дзеці амаль дарослыя. Так што, мама, я з ім цырымоніцца не буду: не кіне піць — праганю.

— Куды? — няўцямна спытала старая маці. — Мы ж вам дом у горадзе пабудавалі...

— Дом нікуды не дзенецца. У яго ж дзеці. А я з п'яніцам марнаваць сваё жыццё не буду.

І года не мінула, як нявестка зрабіла тое, пра што казала: развялася з Васілём, і той вярнуўся ў вёску да бацькоў, каб ператварыць і без таго горкае іх жыццё ў сапраўднае пекла.

Уладкаваўся працаваць у адну з будаўнічых арганізацый райцэнтра, што непадалёку ад іхняй вёскі Міраневічы. Можа, і не пайшоў бы на работу наогул, але ж трэба было плаціць аліменты. Першыя дні неяк трымаўся, не піў, і бацькі вельмі спадзяваліся, што ўсё неяк наладзіцца. Але спадзяванні гэтыя былі дарэмныя. У адзін з дажджлівых восеньскіх вечароў да іх зайшоў стары сусед Міхась Купава і сказаў:

— Ваш Васіль ляжыць проста на вуліцы... П'яны, прамок увесь. Я хацеў яго падняць і прывесці дадому, але не даў рады. Пайшлі, Антось, я табе дапамагу, бо ты адзін не справішся.

Яны тады ледзь прыцягнулі Васіля, на якім не было сухой ніткі. Назаўтра Аліна тайком ад мужа дала яму пахмяліцца і адправіла на работу. Баялася, што зноў нап'ецца, але таму ўжо было не да п'янкі: пачаўся кашаль, паднялася высокая тэмпература. З запаленнем лёгкіх Васіля палажылі ў бальніцу.

Крыху ачуняўшы, ён і там прыкладваўся да бутэлькі. Меў з сабой невялікія грошы і ўсе прапіў, лечачыся. Але малады арганізм справіўся з хваробай.

Ён піў больш, чым працаваў. З адной работы прагоняць, уладкуецца на другую. Усё, што зарабляў, — прапіваў. Аліна з Антосем са сваёй невялікай пенсіі кармілі яго, апраналі, плацілі аліменты на ўнукаў, бо баяліся, што сына пасадзяць.

...Аліна круцілася ў чорным віры ўспамінаў, пакуль Антось не ўстаў папіць вады.

— Што, няма? — спытаў, не называючы імя, бо яны абое думалі толькі пра адно: дзе сын?

— Няма. Можа, апранемся ды пройдзем па дарозе да шашы, паглядзім?

— Давай пройдзем.

Але далёка ісці не прыйшлося. Васіль ляжаў на вуліцы, праз дзве хаты ад іхняй. Даўно ляжаў. Вёска, у якой засталося ўсяго некалькі нямоглых старых, спала. Церушыў снег. У святле месяца Аліна ўбачыла, што ён не раставаў на сынавым твары. След Васіля цягнуўся не ад шашы, а недзе з загуменняў. Няроўны, збэрсаны. Гэта быў яго апошні след на зямлі...

Леанарда ЮРГІЛЕВІЧ.

Дзятлаўскі раён.

Народная Воля http://www.nv-online.info
19—21 МАЯ 2009 г.

ЗНАКОМЬТЕСЬ

Литовская «железная леди»

(Окончание. Начало на 1-й стр.)

Газета The Wall Street Journal в 2004 году назвала ее "железной леди" и сравнила с Маргарет Тэтчер. В ноябре 2005 года еженедельник European Voice избрал Грибаускайте "комиссаром года" за усилия по реформированию бюджета ЕС. В 2008 году Грибаускайте была признана Женщиной года в Литве.

26 февраля 2009 года, в первый день регистрации кандидатов на предстоящих выборах президента Литвы, Грибаускайте объявила о своем намерении баллотироваться в качестве независимого кандидата. Ее выдвижение связывалось как прессой, так и ею самой с ухудшившейся экономической ситуацией в Литве, приведшей в январе 2009 года к беспорядкам у здания литовского Сейма.

Грибаускайте подчеркнула, что не нуждается в помощи какой-либо партии и выдвигает свою кандидатуру самостоятельно.

Нет, лесбиянкой не являюсь

Оппоненты вылили на нее немало компромата, сообщает "Коммерсант".

Сначала незамужнюю Грибаускайте обвиняли в нетрадиционной сексуальной ориентации и даже требовали от ЦИК обязать не состоящих в браке кандидатов указать лицо, которое будет сопровождать их в случае победы на выборах. Центризбирком подобные требования отверг, а сама еврокомиссар прямо заявила: *"Если вы спрашиваете, лесбиянка ли я, отвечу: нет, я таковой не являюсь".*

Тогда оппоненты Грибаускайте прибегли к главному козырю, обвинив ее в связях с КГБ. Литовскому обывателю представили несколько "подозрительных" фактов из биографии кандидата в президенты. Например, то, что ее отец работал простым шофером, но получил квартиру в престижном ныне районе Вильнюса. И наконец, она окончила Академию общественных наук при ЦК КПСС и даже работала в аппарате литовского ЦК Компартии.

На все эти обвинения Даля Грибаускайте отвечала невозмутимо: *"Нет, у меня не было никаких связей с КГБ. Я не слишком быстро продвигалась по карьерной лестнице. Для КГБ я была неинтересным экземпляром, поскольку во время обучения на вечернем отделении Ленинградского госуниверситета я была рядовой работницей на меховой фабрике, где мне приходилось выполнять физическую работу, толкая тяжелые тележки".*

...Больше прагматизма

Уже в первых своих высказываниях она заявила, что международная политика Литвы должна быть более сбалансированной. Например, в интервью газете "Лиетувос ритас" она говорила: "*Цель международной политики любой страны — защищать интересы своей страны, иметь чувство собственного достоинства и с уважением относиться к своим соседям. Пока Литва ведет себя как не доверяющее само себе государство, которое пытается дружить с одними и игнорирует других. Имею в виду нашу восточную политику, политику территорий бывшего СССР и очень маленькое внимание к Западной Европе и к странам ЕС. Я хочу сказать, что до сих пор политика Литвы была несбалансированна. Приоритеты были не в интересах Литвы, а в интересах отдельных групп или велись по инерции*".

Утверждают, что Д.Грибаускайте будет другим президентом, нежели В.Адамкус: идеализма в ее действиях будет гораздо меньше, чем прагматизма, она более активно будет развивать отношения с теми государствами, с кем эти отношения будут основаны не на идеализме, а на экономической выгоде для Литвы. Поэтому вполне возможно, что внимание Литвы к Украине и Грузии может заметно ослабиться, а внимание к "старой Европе", России и Беларуси — усилиться. Ведь во времена кризиса нужны прагматичные лидеры.

Подготовил к печати Алесь ДРАБЧУК.

Очиститься от символов прошлого

Президент Украины Виктор Ющенко призвал демонтировать в стране все памятники коммунистической эпохи. Об этом он заявил в День памяти жертв политических репрессий, который отмечался в воскресенье в Украине.

"Украина должна наконец и окончательно очиститься от символов режима, который уничтожил миллионы невинных людей", — заявил президент Украины на памятном мероприятии в историко-мемориальном заповеднике "Быковнянские могилы".

"Это не часть нашей истории, как кое-кто цинично хочет сказать. Это часть коммунистической системы. Это символы убийства, сохранение которых является кощунством перед павшими", — добавил Ющенко. По его словам, за последние два года в Украине было демонтировано более 400 памятников представителям коммунистического режима и переименовано более 3 тысяч топографических объектов. Вместе с тем, как отметил президент Украины, *"до завершения этой работы, безусловно, еще очень далеко"*.

Сэр, поступите прилично!

Лидер Либерально-демократической партии Британии Ник Клегг призвал к отставке спикера Палаты общин Майкла Мартина. Беспрецедентное заявление лидера третьей по величине партии Британии прозвучало в самый разгар скандала о компенсации расходов парламентариев.

Клегг сказал, что Мартин должен "поступить прилично" и уйти в отставку, так как он не является человеком, способным провести масштабные реформы. В интервью на телеканале Би-Би-Си Клегг сказал, что не будет рад отставке спикера, но это единственный способ восстановить доверие к парламенту. Ряд депутатов Палаты общин высказались в поддержку заявления Клегга.

АЎТАБІЯГРАФІЧНАЯ АПОВЕСЦЬ

Васіль ШАРАНГОВІЧ

ГЕН ЖЫЦЦЯ

(Працяг. Пачатак у №№57—70.)

...А хто ў маладосці быў маім "трэнерам" і слухачом у адной асобе? Дарэчы, удзячным слухачом, бо, напэўна, я адкрываў ёй новы погляд на, здавалася б, паўсядзённыя рэчы і з'явы, прытым часта перасыпаў гамонку гумарам. А аднойчы надарыўся зусім кур'ёзны выпадак. Мы гулялі ў Батанічным садзе, і раптам да мяне падскоквае маленькі хлопчык з крыкам "Папа!". Я анямеў, мая спадарожніца зрабіла вялікія вочы і, напэўна, адразу падумала: "Пэўна, гэты злыдзень "настрагаў" дзяцей, якія цяпер кідаюцца да яго на вуліцах, а сам з сябе корчыць гэткага праўдалюбца". А я мусіў даваць тлумачэнне, што гэта выпадковасць, маўляў, хлопчык нешта пераблытаў. Яно ж так і было на самай справе.

Нашы сустрэчы рабіліся ўсё больш частымі. Мы гулялі па вуліцах, у парках, хадзілі на танцавальныя вечары. Вось калі я адвёў душу на гарадскіх танцах! Бо да гэтага, як я ўжо гаварыў, прызнаваў толькі вясковыя. У той час танцы бывалі па суботах паўсюль: у клубах, Дамах культуры, інстытутах, на паркавых пляцоўках. Можна было выбіраць, дзе больш падабаецца музыка ці публіка. Тыя гады — 1961-1962 — засталіся ў памяці як музычна-танцавальныя. Дзе мы толькі не былі — і ў Палацы прафсаюзаў, і ў Оперным тэатры, Доме афіцэраў і нават, дзіўна сказаць, Доме культуры абутковай фабрыкі, а больш за ўсё на студэнцкіх вечарах у розных інстытутах.

Тады на вечарах і танцах часта гучала мелодыя, якая стала нашай улюбёнай, любім мы яе і па сённяшні дзень — гэта танга "Маленький цветок" Сіднея Бішэ. Сёння, калі слухаеш хвалюючыя гукі саксафона, сэрца сціскае нейкая шчымлівая туга, пачуццё страты нечага вельмі дарагога, што ўжо ніколі не вернецца. А як хацелася б вярнуцца ў той незабыўны час, хай сабе халодны і няўтульны, але шчаслівы, калі маладая душа прагнула асалоды дакрануцца да каханай дзяўчыны, абняць яе ў танцы, а потым доўга-доўга цалаваць звабныя вусны!

Які гэта быў час, толькі ўспаміны пра яго выклікаюць хваляванне: хацелася спяваць, узляцець пад неба, усё астатняе заставалася па-за свядомасцю, а стан душы быў летуценны, і сам ты не адчуваў глебы пад сваімі нагамі... "О каханне маё бясконцае, не ўцякай ад мяне, пашкадуй", — як пісаў незабыўны У. Караткевіч.

Неяк, гуляючы па вуліцах, мы адкрылі для сябе сквер, які знаходзіцца насупраць парку імя Горкага на другім беразе Свіслачы, бліжэй да так званай Лечкамісіі. Сквер быў выдатны, не ў прыклад таму, што зрабілі там цяпер. У той час ён быў утульны, прыветны, у ім раслі не толькі дрэвы, але і розныя дэкаратыўныя кусты, было многа язміну і бэзу, пад якімі стаялі лаўкі. Калі цвіў язмін, яго тонкі, салодкі водар п'яніў і без таго хмельныя маладыя галовы. І вось нядаўна я зноў зазірнуў у той сквер. Убачыў самотныя голыя дрэвы, пустыя алеі — нешта нежывое, сквер стаў пусты, як той разрэзаны і нікому не патрэбны мячык. Раней удзень і вечарамі там было шмат людзей, цяпер, думаю, ніводную закаханую парачку ён не прывабіць. Душэўнасць, цеплыню маюць не толькі людзі, але і тое, што іх акружае: вуліцы, паркі, скверы, нават дамы.

І як шкада, што прырода ў горадзе існуе сама па сабе, адасоблена ад чалавека. На кожным кроку бачыш, што чалавеку няма дзе ўтульна, у адзіноцтве, пасядзець, падумаць, нешта ўспомніць, прыпыніцца. Высякаюцца кусты, прастора робіцца чыстай, як бы стэрылізаванай. Што гэта дае чалавечай душы? Бяздушнае імкненне перайначыць усё, што падаравала нам прырода, пакідае чалавека непрыкрытым, таксама бяздушным, бездухоўным, тым жа голым дрэвам на асфальце, адкуль яму ўцякаць ужо няма куды. І як тут не ўспомніць еўрапейскія гарады, дзе спрадвечна цэнтры былі пазбаўлены раслін, але вочы вабіць выдатная архітэктура, ад якой не адвесці позірку! А дастаткова крыху адысціся — і перад табой паўстаюць паркі з цяністымі дрэвамі і кустамі, дзівосна рознымі і прыветнымі. Можна сесці на лавачку, можна размясціцца проста на зялёным газоне, і ніхто табе нічога не скажа, калі, вядома, не хуліганіш. Гэта я добра адчуў і ўбачыў у галандскім Наймегене, вялікім і прыгожым горадзе з шыкоўным цяністым паркам і шматлікімі скверамі.

Былі чароўныя веснавыя ночы, над намі зорнае неба, вакол духмяная цішыня, і мы адны-адзіныя на ўсім свеце... Светлы сум нараджаецца ў душы пры гэтых успамінах, бо такога ж ніколі больш не будзе. Не будзе тых высокіх пачуццяў, таго душэўнага ўздыму, той духоўнай і душэўнай еднасці. Не будзе такіх жаданых начных сустрэч, бясконцых гарачых размоў, калі здавалася, што ноч ніколі не скончыцца і заўтрашняга дня не будзе.

Менавіта ў гэтым скверы я ўпершыню прызнаўся Галі, што гол як сакол. Што ў мяне часам нават няма чаго есці, але я працую так, як ніхто іншы. І тут прагучала мая сакраментальная фраза: "Ёсць Бог на свеце, і ён бачыць, як я працую, як стараюся. Я думаю, што ён мне дапаможа і калі-небудзь аддзячыць, і я змагу жыць, як усе людзі".

Тады я і ўявіць не мог, як складзецца мой будучы лёс, што здарыцца са мной праз пэўны адрэзак часу. Ды ці мог думаць пра гэта студэнт другога курса, у якога наперадзе ўсё цьмяна, усё няясна? Перспектыў асаблівых яшчэ не было, бо першую кнігу для выдавецтва я аформіў толькі ў другім семестры таго курса. А на момант нашай размовы перад Галяй стаяў чалавек, які, не маючы за душою ні капейкі, усё ж верыў у сваю зорку.

Час, як заўсёды, ішоў занадта хутка, настала вясна 1962 года. Галя заканчвала універсітэт, атрымала размеркаванне ў школу Віцебска, дзе ў той час жылі яе бацькі, і летам павінна была ехаць туды. Мы ўсур'ёз задумваліся над будучыняй нашых адносін. Разлучацца нам не хацелася, а быць разам не атрымоўвалася. Сталі ўзнікаць думкі аб жаніцьбе, але ж мне яшчэ чатыры гады вучыцца! Мы пакутліва шукалі вырашэнне праблемы, якая паўстала перад намі.

* * *

Пачатак 60-х гадоў адметны ў маім асабістым жыцці не толькі тым, што я знайшоў сваё адзінае каханне, але і сустрэчай у Мінску са сваім верным і надзейным сябрам. У 1961 годзе Міхась Чарняўскі паступіў у аспірантуру Інстытута гісторыі Акадэміі навук. Пра гэтага чалавека я павінен сказаць асобна. Мы сябравалі яшчэ ў школе, а потым жыццё нас развяло. Ён то піянерважаты, то настаўнік у мясцовых школах, а я ў Мінску. Сустракаліся толькі ў час канікул, і раптам Міхась апынуўся побач, мы адзін у аднаго пад бокам, можам кожны дзень сустрэцца, пагаварыць. Міхась па натуры вельмі адораны, дзейсны чалавек, а галоўнае, апантаны ў сваёй любові да Беларусі і беларускасці. Гэтае пачуццё ляжыць глыбока ў яго душы, яно моцнае і натуральнае. У першую чаргу дзякуючы Міхасю я ўсвядоміў, асэнсаваў і сваё стаўленне да роднай зямлі.

Еднасць душ, еднасць пачуццяў мы так і пранеслі праз усё жыццё. Абставіны майго існавання ў сталіцы вымушалі мяне стаць у пэўнай меры рускім беларусам, чалавекам без роду і племені. А тут з'явіўся ў Мінску чалавек, які гаворыць толькі па-беларуску, акружэнне яго таксама. Пачаліся рэгулярныя сустрэчы "ў пані Губскай". Справа ў тым, што Міхась жыў у аспіранцкім інтэрнаце па вуліцы Акадэмічнай, а камендантам там была Губская, і ўсе яе ласкава называлі "пані Губская". Добрая жанчына, яна на ўсе выхадкі сваіх падапечных глядзела скрозь пальцы. Можна было і старонняму чалавеку, такому, як я, пераначаваць без усялякіх праблем.

А паколькі Міхась Чарняўскі жыў практычна адзін у пакоі, то і збіраліся звычайна ў яго, адзначалі дні нараджэння, іншыя нагоды. Тады-сяды праводзілі Міхася ў Кіеў да кіраўніка яго дысертацыі. Праўда, як правіла, пасля бурных праводзінаў Міхась у Кіеў так і не ехаў. Мы ўжо прывыклі да гэтага і лічылі, што для яго чарговыя провады з'яўляюцца проста прычынай сабраць сяброў.

Падчас нашых сустрэч заўсёды было шумна і весела. Каб не гаварыць афіцыйных тостаў або ўрачыстых прамоў, нехта аднойчы прапанаваў праводзіць застолле ў форме гульні "на лёс". Выбіраўся адзін з удзельнікаў сустрэчы, які станавіўся каля дзвярэй спіной да стала. Чарка была адна на ўсіх. Хтось другі, як гаворыцца, "банкаваў". Ім часцей за ўсё быў Яраслаў Звяруга, былы загадчык Мядзельскага райана і наш настаўнік. Налівалася ў чарку пэўная колькасць гарэлкі, магло быць даверху, а магла тая чарка быць і пустою. Той, хто стаяў каля дзвярэй, называў імя чалавека, якому суджана ці выпіць налітае, ці проста аблізнуцца. Такім чынам за вечар аднаму прыпадала добра, а ад другога лёс адварочваўся.

Гэта адбывалася ў выпадку, калі гульня была сумленная, але здараліся і змовы, каб кагосьці напаіць, або наадварот, каб нехта пайшоў не маючы ні ў адным воку, праседзеўшы вечар і ні разу не глынуўшы вогненнай вады. А крыўдзіцца можна было толькі на свой горкі лёс. Па правілах гульні, ніхто ні ад чаго не меў права адмаўляцца, як і пакідаць стол да заканчэння гулянкі, гулянкі жорсткай, у нечым несправядлівай, але тады мы былі маладыя і шукалі прыгод, каб нейкім чынам адысці ад стэрэатыпу.

Часцяком мне даводзілася заставацца ў інтэрнаце і спаць на ложку Васі Талстога. Ён там фактычна не жыў, і мы нават не былі знаёмыя. Сустрэўшыся з ім выпадкова ў цягніку Масква - Мінск гадоў праз пятнаццаць, я ўбачыў выразны, разумны твар, пачуў чалавека глыбока адукаванага, дасведчанага і, галоўнае, патрыёта Беларусі. Мне даўно карцела пабачыць чалавека з такім тыпова рускім прозвішчам, за якім стаяў цэлы пласт рускай культуры. Але аказалася, што Талстыя і ў нас ёсць, ды і з духам беларускім, які спадабаўся мне не менш за таго талстоўскага, рускага.

Але вернемся да нашых сустрэч у інтэрнаце. М. Чарняўскі, як гаспадар пакоя, купляў закуску і заўсёды абавязкова браў селядзец і слоік венгерскага леча. Я неяк яму кажу:

— Навошта ты купляеш гэтыя селядзец і леча, іх жа ніхто ніколі не есць?

А ён мне ў адказ, гледзячы шчырым усмешлівым позіркам:

— Правільна, бо на раніцу ж не будзе чаго паснедаць, а селядзец і леча застануцца.

Выдаткі для нашых сустрэч рабілі ў асноўным аспіранты, бо мая стыпендыя студэнта не ішла ні ў якое параўнанне з іх стыпендыяй.

Праз некаторы час кола ўдзельнікаў гэтых вечароў ужо акрэслілася, стварыўся як бы гурток, накшталт таго, што існаваў пры Адаме Міцкевічу ў Віленскім універсітэце: ці то філаматы, ці то філарэты. Збіраліся аднадумцы, якія маглі адзін аднаму смела гаварыць тое, што было на душы. Падымаліся многія хвалюючыя і балючыя праблемы, асабліва палітыка Савецкай улады па нацыянальным пытанні. Мы абмяркоўвалі вынікі русіфікацыі нашай нацыі, знішчэнне яе з сусветнай карты гісторыі, з горыччу канстатавалі, што ўжо няма ва ўжытку беларускай мовы, а той, хто гаворыць на ёй, лічыцца нацыяналістам. Даставалася лжэгісторыку, небезвядомаму Л. Абэцэдарскаму. Але ў нас не было аніякага ўяўлення пра тое, што можна неяк процістаяць гэтаму працэсу. Мы, так бы мовіць, плакалі адзін аднаму ў камізэльку і марылі аб лепшых часах нашае нацыі.

Маторам тут быў, канешне, Міхась Чарняўскі, самы апантаны і рамантычна-ўзнёслы з усіх нас, яму дапамагаў Мікола Прашковіч. Іншыя, у тым ліку і я, былі менш падкаваныя ў гэтых пытаннях, але ў душы ўсе адчувалі адно і тое ж. Гэта былі тыя самыя "размовы на кухні" прыцішанымі галасамі, якія вяліся ў тыя гады па ўсёй краіне. Унутраным пратэстам усё і абмяжоўвалася, ніякіх дзеянняў за гэтым не ішло. Так і жылі — з болем у душы, вучыліся, працавалі, ажыццяўлялі свае планы, прафесійныя і асабістыя, а па сутнасці, служылі існуючаму рэжыму і спадзяваліся, што Бог нам дапаможа. Савецкая ж імперыя як стаяла, так і заставалася стаяць і здавалася непахіснай. Жыццё ішло сваёю чаргою ў кожнага з нас.

60-я гады запомніліся і такім павевам сярод моладзі, як з'яўленне "стыляг", асноўнай адметнасцю якіх былі штаны-"дудачкі". Гэта былі надзвычай вузкія штонікі, якія з цяжкасцю можна было надзець, многія нават намыльвалі ногі, каб нацягнуць свае "дудачкі".

Такі стыль не ўспрымаўся афіцыйнай уладай, бо агульнапрынята было тады насіць шырокія штаны, накшталт матроскіх. Са "стылягамі" вялася барацьба, і на вуліцах, бывала, міліцыя магла нават разрэзаць тыя "дудачкі" на хлопцы, каб ён уцёк дадому. "Дудачкі" сталі вельмі папулярнымі сярод моладзі, яны былі як бы выклікам чысціні савецкага стылю. Дзеля праўды трэба сказаць, што цяпер тыя "дудачкі" з поспехам перахапілі дзяўчаты.

Мае штаны з "чортавай скуры" не выклікалі ніякіх эмоцый, іншых жа проста не было, ды і модныя плыні ў мяне як тады, так і ўсё астатняе жыццё асаблівай цікавасці не выклікалі.

Нельга не прыпомніць, што разам з "дудачкамі" прыйшлі доўгія валасы ў юнакоў і жаргонныя словы "чувак" і "чувіха". Так называлі нечым адметных хлопцаў ці дзяўчат, а то і проста так, без відавочных падстаў. Цяпер падаецца дзіўным, што гэтыя словы не ўспрымаліся як абраза, а ўжываліся даволі натуральна.

(Працяг на 6-й стар.)

СТОП-КАДР

Аб'ектывы фота- і тэлекамер уважліва сочаць за кожным крокам амерыканскага прэзідэнта.

ЧТО ТАМ, ЗА БУГОМ?

Что дало Польше вступление в Евросоюз?

Подавляющее большинство поляков (82%) считает,что вступление пять лет назад страны в Евросоюз — шаг в правильном направлении.

Опасения многих, что Польшу выкупят немцы или что польские крестьяне понесут значительный ущерб, не оправдались. Напротив, сельхозпроизводители Польши сделали огромный шаг вперед в развитии сельскохозяйственного производства.

"Газета выборча" пишет, что со времени вхождения Польши в ЕС в страну поступило 120 млрд злотых. Благодаря этим средствам реализуется много стратегических инвестиций. Это новые или отремонтированные дороги, очистные сооружения, спортивные залы, варшавское метро, участки автострады А2, А4 и А6, а также реконструированные железнодорожные пути. Министерство регионального развития подсчитало, что со времени вхождения в ЕС на каждого поляка уже израсходовано по 1695 злотых инвестиций из различных фондов ЕС. По сообщению газеты, фонды ЕС имеют большое влияние на ВВП. Только в 2007 году прямые иностранные инвестиции превысили 5% польского ВВП.

В Молдове «паспортный бум»

В Молдове наблюдается очередной бум, связанный с получением гражданства соседней Румынии. После того как в апреле глава румынского государства Траян Бэсеску объявил об упрощении этой процедуры, тысячи жителей Молдовы кинулись готовить соответствующие документы.

Чтобы подать заявление на получение румынского гражданства, теперь нужно всего лишь прийти на почту, купить за 50 банов (в пересчете — три евроцента) бланк заявления и конверт с маркой. Все. Никаких справок, заверенных нотариусом, копий и свидетелей не требуется. Единственное условие — предки претендента на получение румынского паспорта до 1940 года жили на территории тогдашней Бессарабии. Если это условие выполнено, то есть надежда на то, что уже через 5 месяцев гражданство Румынии будет предоставлено.

Когда в апреле 2009 года президент Румынии Траян Бэсеску объявил о том, что жители Молдовы могут получить румынское гражданство по упрощенной процедуре, кишиневский главпочтамт стал самым посещаемым местом молдавской столицы. Сюда, чтобы купить бланк заявления и отправить в Бухарест заказное письмо, съезжались люди из окрестных сел и райцентров. Люди стояли в очереди по 4—5 часов.

Большинство из тех, кто сейчас стоит в очередях и подает заявления, хотят одного — иметь возможность свободного передвижения за пределы Молдовы. Идейных сторонников объединения Молдовы с Румынией здесь мало. У них румынские паспорта уже давно, ведь Бухарест начал выдавать их гражданам Молдовы сразу после развала Советского Союза. Официальной статистики о том, сколько жителей Молдовы получили румынское гражданство, нет.

По приблизительным оценкам, из трех с половиной миллионов жителей республики паспорт соседней страны получил каждый четвертый.

Юлия СЕМЕНОВА.

Японский бюстгальтер

Новый бюстгальтер специально для тех японок, которые активно ищут спутника жизни, представило японское отделение транснациональной компании женского белья Triumph International на презентации новых осенне-зимних моделей белья, передает корреспондент РИА "Новости".

Новый бюстгальтер выглядит, как корсет, в самом центре его вышита надпись "Ищу спутника жизни", а сам он выполнен в стиле свадебного платья. На корсете находятся часы, отсчитывающие обратный отсчет времени до дня, когда хозяйка белья поставила себе цель выйти замуж. В верхней части плоских часов находится выемка для обручального кольца. Когда кольцо вставляют в выемку, часы с обратным отсчетом останавливаются, и играет свадебный марш.

Бюстгальтер оснащен также носовым платком с написанной на нем краткой биографией, печатью и ручкой для подписания заявления о браке.

Представленная коллекция должна поступить в продажу осенью этого года.

В последнее время, когда средний брачный возраст в Японии приблизился к 30 годам, в японском обществе появилось явление, которое дословно называют "брачная деятельность", то есть активный поиск будущего спутника жизни. Новый бюстгальтер — один из примеров этой деятельности.

Почему я чавист?

Президент Венесуэлы Уго Чавес утвердил "Национальный революционный план чтения", сообщает La Gaceta Tucuman. Он заявил, что рассматривает чтение как способ изменить сознание читателя и что литература только тогда является искусством, когда служит борьбе с социальным неравенством.

Прочтение книг, вошедших в утвержденный список, станет обязательным для изучения в венесуэльских школах. В частности, школьникам придется читать труд "Венесуэльский социализм и партия", написанный министром финансов страны Али Родригесом, а также произведение под названием "Почему я чавист?". Кроме того, в список включены сборник речей самого Чавеса, труды Эрнесто Че Гевары и его биография, "Манифест коммунистической партии" Карла Маркса и книги под названиями "Теория идеологии" и "Код Чавеса".

Президент страны позаботился и о том, чтобы чтение развивало вкус и развлекало венесуэльских школьников. Для этих целей в список были включены любовные письма, которые национальный герой Венесуэлы, борец за освобождение испанских колоний в Южной Америке Симон Боливар писал своей возлюбленной Мануэле Саэнс.

Вясна

У Японіі сем'ямі і кампаніямі збіраліся пад сакурамі, каб палюбавацца іх цвіценнем...

У Парыжы закаханыя не хаваюць сваіх пачуццяў...

У многія краіны гэтай вясной прыйшоў грып.

ГЕН ЖЫЦЦЯ

(Заканчэнне. Пачатак на 5-й стар.)

Выпускнікі Мінскага мастацкага вучылішча з выкладчыкам А.М.Шаўчэнкам. 1960 г.

Помніцца, як мы, паабедаўшы ў сваім "Бухенвальдзе", бавілі час да наступных заняткаў каля галоўнага ўвахода ў інстытут, які выходзіць на праспект. Калі праходзіла па тратуары дзяўчына, прыгожая або з адметнымі формамі, мы, гледзячы ёй услед, кідалі: "Якая чувіха пайшла!"

Потым гэтыя жаргонныя словы незаўважна сышлі ў нябыт, як і самі "дудачкі", і цяпер рэдка хто іх прыпомніць. Але ж ці можна было тады падумаць, што праз не такі ўжо вялікі час жаргон запалоніць нашу гутарковую мову? А словы "чувак" і "чувіха", мне здаецца, былі прадвеснікамі будучых моўных наступстваў.

* * *

Надышла летняя практыка 1962 года, прымеркаваная да будаўніцтва нафтахімічнага комплексу ў Наваполацку, куды нас і паслалі. Гэтую звестку мы ўспрынялі з радасцю, бо Наваполацк знаходзіцца побач са старажытным Полацкам, і маляваць можна больш у ім, чым на той будоўлі. Я ж радаваўся яшчэ і таму, што блізка Віцебск і я змагу сустракацца з Галяй. Напярэдадні практыкі ў маёй душы акрэслілася думка, што калі Галя з'едзе ў Віцебск, у хуткім часе я яе страчу. Новае жыццё, новыя знаёмыя, іншыя перспектывы. Тым больш што ўжо аднойчы я яе ледзь быў не страціў. Але, на шчасце, усё выправілася, і нашы пачуцці разгарэліся з большай сілай. Перад яе ад'ездам у Віцебск назаўсёды я прызнаўся, што хацеў бы ажаніцца з ёй па дзвюх прычынах: першая — не хачу страціць яе, бо кахаю, другая прагматычная — гэта мне дапаможа ў далейшай працы, паспрыяе здзяйсненню маіх планаў. У нас усталююцца сталыя адносіны, не будзе цягнуць швэндацца па танцах у пошуках невядомых дзяўчат і дарэмна губляць час. Толькі ў Галі я бачыў тую адзіную, якая патрэбна мне ў жыцці, якая мяне разумее, падтрымлівае і супакойвае маю няўрымслівую душу.

Галя была згодная, але не ведала, як паставяцца да гэтага бацькі. І вось такая неспадзяваная нагода. Я жыву непадалёку, да Віцебска рукой падаць, але, каб купіць білет на цягнік, грошай, як заўсёды, няма. Разок прыехаў, пахадзілі па горадзе, якога я не ведаў, пасядзелі на лаўцы ў парку, пацалаваліся, як заўсёды, паабдымаліся, і я паехаў назад у Полацк. У наступны мой прыезд Галя прапанавала мне пайсці пазнаёміцца з яе бацькамі і папрасіць, як прынята, у іх яе рукі. Адразу згадзіўшыся, я прызнаўся толькі, што ў мяне ў кішэні пуста, няма нават на ад'езд з Віцебска, не тое што ісці да іх дамоў. Галя выняла з сумкі траяк на шампанскае (яно ў той час каштавала 2 рублі 87 капеек), каб я з'явіўся не з пустымі рукамі. З бутэлькай шампанскага і хваляваннем у душы мы накіраваліся да іх дома. Баяўся я страшэнна: бацька яе — немалы начальнік, а я хто, усяго толькі студэнт другога курса! Але дзявацца няма куды, каханне можа завесці куды заўгодна, толькі часам бывае, што выбрацца назад не вельмі лёгка.

Мы з Галяй ішлі да дома па вуліцы Кірава, а гэта самы цэнтр Віцебска. Падняліся ў кватэру, бачу мажнага мужчыну з прыемным тварам, які нас сустрэў, потым выйшла Галіна маці, маленькая, паўнаватая, такая тыповая руская жанчына. Усе ветліва са мной прывіталіся, на душы мне трохі пацяплела. Аказваецца, маці і стол ужо накрыла. Я ўручыў шампанскае, як быццам купіў яго за свае грошы, але ж гэта ім было невядома. Усё пайшло сваім парадкам. Ад стала я не адмаўляўся, а як яго ўбачыў, то здзівіўся мноству незнаёмых страў. Селі за стол, на якім стаяла яшчэ і бутэлька гарэлкі. Мы з будучым цесцем Андрэем Іванавічам паступова яе асушылі, жанчыны адпілі трохі шампанскага, у асноўным Галя, бо будучая цешча зусім у рот не брала. Гаворка ішла пра нешта зусім нязначнае, да галоўнага не падступалі. Абед падыходзіў к канцу, і я адчуваў, што трэба набрацца храбрасці і аб усім сказаць, тым больш што гэтага ад мяне чакалі. А то выходзіць — пасядзеў, добра з'еў, выпіў і ні слова. А дзеля чаго я прыйшоў, яны ведалі ўжо загадзя. Трэба пачынаць, а як? Бачу, што людзі добразычлівыя, але ж мая прыродная сціпласць і баязлівасць далі тут яшчэ раз аб сабе знаць. А можа, і гэтая спрадвечная сялянская зацюканасць. Мы ж людзі розных класаў і рознага сацыяльнага становішча. Але няма чаго бавіцца! Трэба ўсё ж такі прыступаць да справы. Так і так! Я прыйшоў прасіць рукі вашай дачкі, бо так яно выходзіць — кахаю, хачу разам з ёю ісці па жыцці, прыкіпеў да яе душою, баюся страціць!

А мне ж яшчэ чатыры гады вучыцца, і наперадзе таксама цьмяна і блякла. Магу ўявіць сабе роздум Галіных бацькоў цяпер, калі сам стаў бацькам, разумею, якія ваганні, пярэчанні, сумненні апаноўвалі іх душы. Трэба сказаць, што гаварыў адзін Андрэй Іванавіч, Фаіна Міхайлаўна, Галіна маці, толькі слухала і маўчала.

Першае, пра што спытаўся Андрэй Іванавіч: "А як жыць збіраецеся, можа, з мілай рай і ў будане?" Я, канешне, стаў гаварыць, што спадзяюся на лепшую будучыню, што ўсё будзе добра, хай яны не турбуюцца. З майго боку словы былі больш віртуальнага, чым рэальнага сэнсу. А бацька насядаў рэаліямі таго часу, вось толькі малодшая Галіна сястра Валя з-за дзвярэй увесь час паглядала і чамусьці смяялася. Відаць, усёй адказнасці гэтага моманту яна не магла ўспрыняць усур'ёз. Шмат пра што пытаўся Андрэй Іванавіч, па-рознаму спрабаваў адгаварыць нас, нават жартам пераконваў мяне: маўляў, нашто табе, маладому хлопцу, студэнту, раней часу пілу на сваю шыю набываць, — нішто не падзейнічала. "Ну што ж, рабіце, як хочаце", — без усякай радасці ў голасе нарэшце ён здаўся.

А перад тым я неяк сказаў свайму бацьку, што збіраюся ажаніцца. А ён мне: "Ты што, дурань? Я ў 34 гады ажаніўся, і ведаеш, як мне надакучыла жыць з тваёй маці! Так што вельмі раю жаніцца пазней, чым я". А мне тады ішоў толькі дваццаць чацвёрты год.

Зразумела, што ні свайго, ні Галінага бацьку я не паслухаў, лічачы, што правільна раблю, што гэта мой жыццёвы выбар. І, як гаворыцца, — ці цяпер, ці ніколі. У той жа дзень мы з Галяй заявіліся ў віцебскі загс. А нам паведамляюць: даражэнькія, трэба чакаць два месяцы. Выпрабавальны тэрмін! Якое тут, к чорту, выпрабаванне, калі мы ўжо два гады сустракаліся і выпрабаванне тое даўно прайшлі. Але парадак ёсць парадак, хоць ён нам ніяк не падыходзіў, асабліва мне. Трохі больш чым праз месяц заканчваецца практыка ў Наваполацку. Бацькі мае жывуць ужо на хутары ў Латвіі, аж пад Эстоніяй. Я там яшчэ ні разу не быў — вясной гэтага года яны толькі туды пераехалі. Калі я паеду да іх, як яно далей усё будзе? Можа ўсё ляснуць, толькі бурбалкі пойдуць.

Я падказаў Галі, каб яна папрасіла бацьку дапамагчы нам. Каб зменшылі выпрабавальны тэрмін хаця б на месяц, гэта нам бы падышло. Ён жа, відаць, можа пахадайнічаць, каб загс пайшоў насустрач.

Вечарам, а дакладней, ужо ноччу, трэба ад'язджаць. Цягнік у накірунку Полацка адыходзіў апоўначы. Галя ўзяла мне білет, мы развіталіся, і я паехаў. Ноч. Я заснуў, ды так моцна, што праспаў свой Наваполацк, а прачнуўся, калі пачало трохі віднець. Убачыўшы ўдалечыні знаёмую будоўлю, кінуўся пытацца ў праваднікі, калі будзе наступны прыпынак. А яна мне гаворыць, што толькі праз 70 кіламетраў. Мяне ахапіў жах — як жа я вярнуся назад без адзінай капейкі ў кішэні? Выйсце было толькі адно — выскачыць з цягніка. Парадкі тады ў цягніках былі не такія строгія, як цяпер, дзверы на ключ не замыкаліся. Аб сваім намеры я сказаў праваднікі — маўляў, у мяне няма іншага выйсця. Яна і не пярэчыла. Вопыт на хаду выскокваць з трамвая, калі заходзіў кантралёр, у мяне ўжо быў, і немалы. У час вучобы ў мастацкім вучылішчы ў трамваях свабодна адчыняліся дзверы, а маглі і наогул не зачыняцца, і пасажыры стаялі на прыступках.

Але то быў трамвай, хуткасць зусім не тая, як у цягніку. Недзе я чытаў, што калі выскокваеш на поўным ходу, трэба імкнуцца скокнуць як мага мацней у напрамку руху, тым самым як бы гасяцца дзве розныя хуткасці, і наступствы ад гэтага будуць лягчэйшыя.

Выйшла ў мяне ўсё даволі ўдала. Доўга цэліўся, сабраўся з духам і моцна скокнуў. Не паляцеў пад адхон, утрымаўся-такі на нагах, толькі рукамі пляснуўся аб друз. Добра, што не тварам. Друз жа востры, гэта колаты камень, насыпаны ўзбоч шпалаў. Далоні апякло, яны сталі спрэс акрываўленыя, але ж на карачках застаўся. А можна сабе ўявіць, што б са мною было, каб я бразнуўся тварам! Падняўшыся, убачыў галовы пасажыраў, якія выглядвалі з вокнаў, назіраючы такую незвычайную сцэну. Потым многа гадоў я не мог спакойна глядзець на імклівы ход цягніка, мяне бралі дрыжыкі ад успамінаў пра свой "гераічны" ўчынак.

Праз некаторы час я зноў, пазычыўшы грошай, наведаў Віцебск. Выявілася, што Андрэй Іванавіч дапамог і выпрабавальны тэрмін нам быў скарочаны да аднаго месяца, а значыць, не за гарамі і вяселле. Канечне ж, вяселле ладзілі Галіны бацькі. Яны запрасілі сваю шматлікую радню з Варонежскай вобласці, сяброў і суседзяў, з майго боку прыехалі з Латвіі маці з бацькам, а таксама з Мінска два сябры-аднакурснікі Коля Пракапенка і Саша Салькоў. Сярэдні брат Вячаслаў у гэты час служыў у войску. Паколькі сябры мае вучыліся на вячэрнім аддзяленні, практыку яны праходзілі самастойна. У Наваполацку пра маё вяселле ніхто нічога не ведаў. А Колю і Сашу я папрасіў нікому пра гэта не гаварыць. Забягаючы наперад, скажу: на курсе даведаліся, што я жанаты, толькі падчас абароны дыпломнай працы ў 1966 годзе. Усе чатыры гады, пакуль я вучыўся, Галя працавала настаўніцай у школе і жыла ў сваіх бацькоў у Віцебску.

Але вернемся да вяселля. Я паехаў у Наваполацк заканчваць праграму па летняй практыцы, а вярнуўся ў дзень вяселля, калі ў Віцебску сабралася поўная хата гасцей. Да загса ехалі на службовай "Победе" цесця. Была субота 15 ліпеня, якраз дзень Галінага нараджэння, дождж ліў як з вядра. Усе ўбачылі ў гэтым добрую прыкмету, і, як пацвердзіла жыццё, прыкмета спраўдзілася. Потым застолле, якога да гэтага часу мне ніколі не прыходзілася бачыць. Гулялі ўсе ад душы, але невялічкі канфуз усё ж такі надарыўся. Галіна цётка Лена за сталом прапанавала мне адрэзаць, а што адрэзаць, не растлумачыла. Пытаюся ў Галі, яна таксама не ведае. А цётка ўсё настойлівей насядае, я ажно пачаў злавацца. Аказалася, па варонежскіх народных звычках гэта тое самае, што ў нас "горка". Дык адразу б так і сказала, а то — "адрэж, адрэж". Ну, урэшце я "адрэзаў", і неаднаразова. Усё стала на свае месцы, і гулянка працягвалася далёка за поўнач. Тады не было звычкі фатаграфавацца ў загсах, а на вуліцы ліў такі дождж, што з дзвярэй ледзь паспелі ўскочыць у машыну. Так што засталася наша ўрачыстасць не зафіксаваная. А шкада, асабліва цяпер! Праўда, на наступны дзень свяціла сонца і ўдалося зрабіць некалькі фотаздымкаў з гасцямі.

У вядомага югаслаўскага гумарыста і сатырыка Браніслава Нушыча ёсць твор пад назвай "Аўтабіяграфія". Я любіў гэту кнігу і часта ўрыўкі з яе зачытваў аднакурснікам у майстэрні. Яна заканчваецца наступнымі словамі: "На гэтым мая аўтабіяграфія заканчваецца, бо я ажаніўся". Тое ж магу паўтарыць і я, але мой аповед будзе доўжыцца, бо я ж не пішу аўтабіяграфію, проста хачу падвесці вынікі, паразважаць, ці дарэмна я пражыў сваё жыццё, ці ўдалося мне пакінуць след на зямным небасхіле.

Правялі ўсіх гасцей: мае бацькі паехалі ў бок Рыгі, Галіна радня — у бок Варонежа. Пабыўшы некалькі дзён у Віцебску, згуляўшы дзве партыі ў шахматы з суседам Беленькім, я таксама накіраваўся, але ў бок Полацка. Адтуль нас, студэнтаў-графікаў і жывапісцаў, прывезлі ў Мінск для справаздачы. Усё прайшло добра, я атрымаў ганарар за першую сваю кніжку і паехаў у Віцебск.

Ад рэдакцыі

На гэтых фрагментах "Народная Воля" спыняе публікацыю аўтабіяграфічнай аповесці Васіля Шаранговіча. Калі вы хочаце дачытаць кнігу да апошняй старонкі, набыць яе можна ў Мінску ў "Кнігарні пісьменніка", Цэнтральнай кнігарні, магазінах "Светач", "Падпісныя выданні" і ў "Акадэмкнізе" (беларускі аддзел).

СКАЖЫ, ВІТАЛЬ...

Хакей атрымалі. На чарзе футбол?

Як вядома, Беларусь атрымала права на правядзенне ў 2014 годзе чэмпіянату свету па хакеі. І тут жа з'явіліся чуткі аб тым, што ў нашай краіне будзе праведзены яшчэ і чэмпіянат Еўропы па футболе. Ці так гэта?

Зміцер Мяркулаў, Мінск.

— Гэта не чуткі, гэта жаданне кіраўніцтва айчыннай федэрацыі футбола. Праўда, старшыня Асацыяцыі "Беларуская федэрацыя футбола" Генадзь Нявыглас на сённяшні дзень прызнае, што Беларусь пакуль не ў стане правесці мужчынскі чэмпіянат кантынента. Для гэтага неабходна мець чатыры стадыёны, якія адказваюць патрабаванням УЕФА. Да таго ж Генадзь Нявыглас адзначае, што для правядзення чэмпіянату Еўропы не хапае гатэляў і транспарту:

"Мы будзем выходзіць з прапановай з заяўкай на чэмпіянат Еўропы, але гэта не блізкая перспектыва. Размова можа ісці пра 20-я гады бягучага стагоддзя. Трэба ўлічваць, што Усходняя Еўропа атрымала еўрапейскае першынство, а значыць, трэба пачакаць", — адзначыў Нявыглас.

У 14 можна працаваць

Як звычайна, напярэдадні летніх канікул дзяцей, якія нікуды не ад'язджаюць, разнастайныя арганізацыі заклікаюць на сезонную працу. Падкажыце, калі ласка, з якога ўзросту ў Беларусі могуць працаваць дзеці?

Ірына Доўгая, Брэст.

— У Беларусі можна працаваць з 14-гадовага ўзросту, але толькі з пісьмовай згоды аднаго з бацькоў. Гэта павінна быць лёгкая праца, якая не з'яўляецца шкоднай для здароўя і развіцця падлетка.

Для парацаўнікоў, маладзейшых за 18 год, усталёўваецца скарочаная працягласць працоўнага часу: ва ўзросце ад 14—16 гадоў — не больш за 23 гадзіны ў тыдзень, ад 16 да 18 гадоў — не больш за 35 гадзін у тыдзень.

Пры гэтым працягласць штодзённай працы не можа перавышаць для працаўнікоў ва ўзросце ад 14 да 16 гадоў — 4 гадзін 36 хвілін, ад 16 да 18 — сямі гадзін.

Зарплата супрацоўнікам, маладзейшым за 18 гад, пры скарочанай працягласці штодзённай працы выплачваецца ў такім жа памеры, як супрацоўнікам адпаведнай катэгорыі пры поўнай працягласці штодзённай працы.

Арэндная плата — у беларускіх рублях?

Я — кіраўнік прыватнай фірмы, якая здымае офіс у цэнтры Мінска. Стаўка платы за арэнду памяшкання пакуль вылічваецца ў еўра. Але ходзяць чуткі аб тым, што ў хуткім часе разлік за арэнду плануецца перавесці ў беларускія рублі. Ці так гэта?

Юрый Івашонак, Мінск.

— Такі варыянт і сапраўды разглядаецца ва ўрадзе. Па меншай меры ва ўладных структурах рыхтуецца дакумент, які будзе наноў рэгуляваць сферу арэндных адносін. Адным з пунктаў гэтага дакумента якраз і плануецца прапісаць, што стаўка арэнднай платы будзе залежаць ад памеру базавай велічыні і ўзроўню інфляцыі.

Як чакаецца, у дакуменце будуць прапісаны базавыя стаўкі арэнднай платы ў беларускіх рублях і межы павышаючых і паніжаючых каэфіцыентаў да іх.

Машынам «мыцца» ў двары забаронена

Сусед мае звычку мыць уласнае аўто прама пад маімі вокнамі, што выходзяць у двор. Ці законныя яго дзеянні? Калі не, то куды можна паскардзіцца?

Клаўдзія Парамонава, Барысаў.

— Згодна з законам, у дварах жылых дамоў забараняецца мыць аўтамабілі і іншыя транспартныя сродкі. Таксама забараняецца зліваць гаруча-змазачныя матэрыялы, рэгуляваць сігналы, тармазы, рухавікі. Парушэнне пазначаных патрабаванняў накладае на парушальніка адміністрацыйную адказнасць у адпаведнасці з заканадаўствам.

Прымаць меры ў дачыненні да парушальнікаў могуць супрацоўнікі ЖЭСаў, а таксама супрацоўнікі міліцыі.

Свае пытанні ў рубрыку дасылайце на адрас: 220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а, рэдакцыя газеты "Народная Воля" з паметкай "Скажы, Віталь...".

Вядучы рубрыкі Віталь ГАРБУЗАЎ.

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

«Адзін дзень палітвязьня»

ад Радыё Свабода

20 мая спаўняецца 55 гадоў беларускай службе Радыё Свабода. Да гэтай гадавіны выйшла кніга "Адзін дзень палітвязьня", пятнаццатая з серыі "Бібліятэка Свабоды. XXI стагодзьдзе". У кнізе — гісторыі 41 беларускага палітвязня ад 1996-га па 2008 год.

У гасцях у "Народнай Волі" укладальніца кнігі, карэспандэнтка "Свабоды" Ганна Соусь.

— На вялікі жаль, гераіняй кнігі "Адзін дзень палітвязьня" не паспела стаць салігорская праваабаронца Яна Палякова, — кажа Ганна Соусь. — У ноч на 7 сакавіка 2009 года яе знайшлі ў пятлі ў сваім доме пасля таго, як суддзя Аляксандр Бураўцоў прызнаў яе вінаватай у паклёпе на міліцыянта Віктара Пугачова і прысудзіў да двух з паловай гадоў "хіміі". Пасля суда Яна гаварыла, што ніколі не стане "зэчкай".

Героі гэтай кнігі — беларускія "зэкі", палітвязні, якім давялося прайсці тое, чаго не пагадзілася перанесці Яна Палякова. Смурод следчых ізалятараў, нары Акрэсціна, шматдзённы этап, адзінота ў перапоўненай камеры, тупая праца на "хіміі", галадоўкі ў бараках, страчанае здароўе, немагчымасць прыехаць на пахаванне бацькоў, туга па сям'і, бессэнсоўныя касацыі і, нарэшце, — свабода, дзе ўжо ўсё не так, як было раней, а самае галоўнае — ты сам змяніўся...

Сярод герояў кнігі — паэт, мастак, геадэзіст, старшыня калгаса, лекар, прэм'ер-міністр, пасол, палітыкі, грамадскія актывісты, праваабаронцы, прадпрымальнікі, дэпутаты, журналісты, міністры. Усіх іх аб'ядноўвае зняволенне з палітычных матываў у час кіравання Аляксандра Лукашэнкі, пачынаючы ад Славаміра Адамовіча і завяршаючы Сяргеем Парсюкевічам. Кнігу-гісторыю беларускіх палітвязняў мы пачалі ў 1996-м і завяршылі ў 2008 годзе. На старонках кнігі гісторыі Паўла Шарамета, Аляксандара Казуліна, Міхаіла Марыніча, Юрыя Бандажэўскага, Васіля Лявонава, Валерыя Шчукіна, Паўла Севярынца, Міхаіла Чыгіра, Васіля Старавойтава — усяго 41 палітвязня.

— Як з'явілася назва "Адзін дзень палітвязьня"? Адразу напрошваецца паралель са знакамітым творам Аляксандра Салжаніцына...

— Менавіта так. У 2008 годзе памёр Аляксандр Салжаніцын, які пяцьдзесят гадоў таму напісаў свой "Адзін дзень Івана Дзянісавіча", што ўскалыхнуў і змяніў тагачаснае грамадства. Карэспандэнты "Свабоды" стварылі "адзін дзень сарака аднаго беларускага палітвязня". Мы планавалі даслаць гэтую кнігу Аляксандру Ісаевічу. На жаль, не паспелі...

— Традыцыйна, кнігі з серыі "Бібліятэка "Свабоды" ствараюцца на падставе перадач, якія прагучалі ў эфіры радыё. Як было гэтым разам?

— Спачатку гэта быў проста цыкл перадач Радыё Свабода "Адзін дзень у сям'і палітвязьня". У 2006 годзе пасля прэзідэнцкіх выбараў у Беларусі было паўтара дзесятка палітвязняў. Карэспандэнты "Свабоды" праводзілі адзін дзень у сям'і кожнага, і праз размовы з жонкамі, мужамі, бацькамі, дзецьмі палітвязняў, праз лісты вязняў на волю вымалёўвалася сапраўдная карціна, дзе пацярпелым ад рэпрэсій быў не толькі той, каго кінулі за краты, але і ўсе блізкія яму людзі, нават яшчэ ненароджаныя дзеці.

Адных палітвязняў вызвалялі, другіх садзілі. Карэспандэнты "Свабоды" працягвалі трымаць гэтую тэму. У выніку ўзнікла ідэя — расказаць калі не пра ўсіх, то, прынамсі, пра большасць беларускіх палітвязняў часоў прэзідэнцтва Аляксандра Лукашэнкі. Журналісты радыё праводзілі адзін дзень з былымі палітвязнямі, і праз успаміны іх і іх родных, праз іхнія ацэнкі і аналіз стваралася гэтая кніга.

— Але ж, думаю, палітвязняў за часы кіравання Аляксандра Лукашэнкі значна болей, чым сорак адзін.

— Кніга, натуральна, няпоўная, бо ў яе не трапілі гісторыі соцень актывістаў, лідэраў апазіцыйных партый, праваабаронцаў, прадпрымальнікаў, шараговых грамадзян, якіх па палітычных матывах кідалі за краты на 10—15 сутак і болей. У штогадовых справаздачах Дзяржддэпартамента ЗША, у справаздачах цэнтра "Вясна" і іншых праваабарончых арганізацый на дзесятках старонак толькі пералік імёнаў рэпрэсаваных з палітычных матываў. Мы не ставілі сабе задачу расказаць гісторыю кожнага. Мы ўмоўна завяршылі кнігу 2008 годам. Аднак у 2009 годзе зноў трапілі за краты яе героі — Мікалай Аўтуховіч і Юрый Лявонаў, а таксама Уладзімір Асіпенка. Праваабарончая арганізацыя "Міжнародная амністыя" прызнала вязнямі сумлення 11 фігурантаў "Працэсу 14". Кніга скончана. Наша гісторыя — не...

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

P.S. *Кнігу "Адзін дзень палітвязьня" ў PDF-фармаце можна спампаваць з сайта Радыё Свабоды" svaboda.org*

На экзамене па гісторыі. 2108 год

— Пра што кніга "Адзін дзень палітвязьня"?

— Пра свабоду і яе герояў ці ахвяраў, каму як.

— Як яны самі зваліся?

— Людзьмі.

— За што іх пазбавілі волі?

— За праўду.

— Чаму іх пазбавілі волі?

— Каб запалохаць астатніх.

— Чаму былі пазбаўленыя менавіта яны?

— Бо не баяліся.

— Колькі іх?

— У кнізе — 41. Былі за кратамі — тысячы.

— Як доўга?

— Героі кнігі разам амаль 20 000 дзён і начэй, больш за 53 гады. За кожны год незалежнасці краіны — тры гады турмы. Як на вайне.

— Што яны страцілі?

— Свабоду быць з блізкімі, рабіць сваю справу, падарожнічаць, спрачацца, гараваць, святкаваць — жыць, як хацелі б.

— Чаго яны дамагліся?

— Нянавісці ворагаў. Пагарды ўлады. Абыякавасці большыні суайчыннікаў...

— І гэта ўсё?

— Яшчэ — павагі паплечнікаў, захаплення сяброў, веры моладзі. Міжнароднай увагі, салідарнасці і дапамогі. Імяннога радка ў гісторыі краіны.

— І ўсё ж — ці варта было?

...А гэтае пытанне ўжо не да іх.

Аляксандр ЛУКАШУК, дырэктар беларускай службы Радыё Свабода.

СЛЫШАЛИ?

Битва за урожай довела до песчаных бурь в стране болот

Около 50 процентов белорусских почв требуют ограничений в использовании, заявил на пресс-конференции в Минске заместитель директора по научной работе Института почвоведения и агрохимии Национальной академии наук Беларуси А.Черныш, передает Agronews.ru.

По его словам, такой вывод можно сделать на основании того, что 60 районов Беларуси на сегодняшний день имеют отрицательный баланс гумуса, а также того, что в ряде районов Полесья около 70 процентов почв составляют дефляционные почвы. Также близка к критической в этом плане (большого процента дефляционных почв) ситуация в Мстиславском и Горецком районах.

В пользу ограничений в использовании почв, по мнению ученых, говорят и факты участившихся в республике пыльных бурь — несколько уже случилось и в этом году, причем каждая из них нанесла серьезный ущерб предстоящему урожаю.

Гаспадарчыя суды завалены справамі

Гаспадарчыя суды ўжо адчулі эканамічны крызіс. З-за недахопу сродкаў прадпрыемствы спынілі праплаты адно аднаму і пайшлі па судах.

Так, ажно на 80% у параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года ўзрасла колькасць іскаў у Гомельскі Гаспадарчы суд. Як правіла, прадпрыемствы спрабуюць праз суд сыскаць даўгі. Але значная колькасць спраў тычыцца і банкруцтваў: у Гомельскім судзе іх 220. Працэдуру санацыі (гэта спробы рознымі крэдытамі і датацыямі выратаваць прадпрыемствы ад банкруцтва) зараз праходзяць такія буйныя прадпрыемствы, як "Мазырдрэў", Гомельскі судабудаўнічы завод, Калінкавіцкі завод бытавой хіміі.

СУД!

Інваліды супраць тэатралаў

На мінулым тыдні ў судзе Фрунзенскага раёна Мінска пачаўся разгляд справы па іску старшыні Беларускай асацыяцыі інвалідаў-калясачнікаў Сяргея Драздоўскага да аднаго з супрацоўнікаў службы аховы Нацыянальнага акадэмічнага тэатра оперы і балета.

Як расказаў "Народнай Волі" Сяргей Драздоўскі, канфлікт адбыўся яшчэ ў сакавіку, калі інваліды-калясачнікі прыехалі ў рэканструяваны тэатр паглядзець, што ў ім зроблена для інвалідаў, якія пажадаюць наведаць тэатр.

— Напярэдадні мы звязаліся з адміністрацыяй тэатра, каб дамовіцца аб сустрэчы, нам паабяцалі, што на наступны дзень патэлефануюць, — распавядае Сяргей Драздоўскі. — Званка так і не дачакаліся, а таму вырашылі проста з'ездзіць, самім купіць квіткі і паглядзець спектакль. Але нават касы сталі для нас недасягальнымі, бо там парог быў вельмі высокі і на калясцы было даехаць проста немагчыма. Пастараліся знайсці кагосьці з адміністрацыі, пад'ехалі да службовага ўваходу, але там ахоўнік нас выставіў за дзверы. Кнігу скаргаў таксама не далі, гадзіну стаялі на вуліцы, выклікалі міліцыю, і толькі пасля гэтага выйшаў галоўны адміністратар тэатра, які даў нам гэтую самую кнігу. Праўда, праз некалькі дзён у нас адбылася сустрэча з кіраўніцтвам тэатра, і нас правялі па ім. Мы знайшлі каля пятнаццаці пазіцый, якія не дазваляюць інвалідам-калясачнікам нармальна наведваць гэтую ўстанову, хоць раней публічна казалі, што для інвалідаў усё зроблена на самым высокім узроўні. Зараз спасылаліся на недахопы, якія, маўляў, дапусцілі падрадчыкі.

Зараз Сяргей Драздоўскі якраз і судзіцца з тым самым ахоўнікам, які, па словах старшыні асацыяцыі, зняважыў інвалідаў.

"У даным выпадку для нас грошы нават не галоўнае, — дадае Сяргей Драздоўскі. — *Прынеслі б хаця прабачэнні, якіх мы так і не дачакаліся. Дарэчы, наступнае слуханне адбудзецца 29 мая".*

Між тым выконваючы абавязкі дырэктара тэатра Валянцін Пышны паведаміў нашаму карэспандэнту, што аб судзе нічога не ведае, а каментаваць сітуацыю па тэлефоне адмовіўся.

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
19—21 МАЯ 2009 г.

ЧУЛІ?

Андрэй Кудзіненка будзе працаваць на «Беларусьфільме»

У верасні таленавіты рэжысёр павінен прыступіць да здымкаў фільма "Масакра" (аўтар сцэнарыя Аляксандр Качан).

Дзеянне фільма адбываецца ў замку ў канцы XIX — пачатку XX стагоддзя і заснавана ў тым ліку на беларускіх легендах.

...Мікалай Казанцаў едзе ў беларускую глыбінку, каб выканаць працу па арганізацыі бібліятэкі графа Пазуркевіча. У цягніку малады чалавек знаёміцца з Ганнай — нявестай графа. Будучыня заручыны абернуцца трагедыяй... Што будзе мацней: радавы праклён альбо моц кахання?..

Да нядаўняга часу планавалася, што адну з галоўных роляў у новым кіно Кудзіненкі сыграе **Аляксандр Дамагараў.**

Нагадаем, што адзін з фільмаў Кудзіненкі "Акупацыя. Містэрыі" да нядаўняга часу быў забаронены ў Беларусі, хаця, напрыклад, на Ротэрдамскім і іншых фестывалях ён атрымаў даволі высокую ацэнку.

Марына ВІШНЕЎСКАЯ.

ГАСТРОЛЬ

Спектакль пра каханне Ірыны і Анатоля Красоўскіх пакажуць у Францыі, а «Чарнобыльскую малітву» — ва Украіне

Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургіі павёз свае спектаклі на гастролі.

27—31 мая спектакль "Чарнобыльская малітва" паводле аднайменнай аповесці Святланы Алексіевіч, пастаноўка Бруно Бусаголя (Францыя) пакажуць на Міжнародным фестывалі "Мельпамена Таўрыі" (Херсон, Украіна).

А 1—8 чэрвеня спектакль рэжысёра Сяргея Кавальчыка "Сёстры Псіхеі" прэзентуюць на Міжнародным тэатральным фестывалі "Славянскі вянец".

ТЫМ ЧАСАМ

Да канца мая беларускі "Свабодны тэатр" пад кіраўніцтвам драматурга **Мікалая Халезіна** будзе знаходзіцца ў Францыі. Там "Свабодны тэатр" прадэманструе свае лепшыя працы, у тым ліку і спектакль "Постигая любовь", прысвечаны гісторыі кахання Ірыны і Анатоля Красоўскіх.

Аліна ВЕТРАВА.

КРЭАТЫЎ

Апазіцыя пераходзіць на «Life»

Нядаўна ў інтэрнэце з'явілася навіна пра тое, што Аб'яднаныя дэмакратычныя сілы вядуць перамовы з кіраўніцтвам кампаніі "Life" пра перавод усяго партыйнага актыву на паслугі гэтай мабільнай сеткі, а таксама аб стварэнні закрытай ад праслухоўвання карпаратыўнай сеткі.

"*Па ацэнцы спецыялістаў, гэта дазволіць апазіцыянерам сэканоміць да паўмільёна долараў за год па аплаце паслуг сувязі, а аператару "Life" — атрымаць да 10 тысяч новых абанентаў,* — пісалі на сайце АДС. — *Не выключана таксама, што спецыяльна для АДС будзе створана закрытая ад праслухоўвання спецыяльная карпаратыўная сетка*".

Аднак у кампаніі "Life" "Народнай Волі" распавялі, што ніякіх спецзамоў ад апазіцыі да іх не паступала.

"*Асабіста я далёкая ад палітыкі, нават не ведаю, што такое АДС,* — прызналася "Народнай Волі" прэс-сакратар кампаніі **Таісія Пастухова**. — *Якія "праслушкі"? Я ні аб чым такім не ведаю...*"

Па словах Пастуховай, палітыка "Life" прадугледжвае падключэнне арганізацый на карпаратыўныя тарыфы план. І ён для ўсіх адноўкавы.

"*Любая арганізацыя можа падключыць на гэты план сваіх супрацоўнікаў,* – распавяла Пастухова. — *І гэта не залежыць ні ад іх роду дзейнасці, ні ад рэлігійных перакананняў, ні ад сексуальных прыхільнасцяў.*

Ніякіх адмысловых умоў апазіцыйным структурам намі не прадастаўляецца. Для нас усе нашы абаненты аднолькавыя".

ЗВАНОК У АДС

Старшыня АГП **Анатоль Лябедзька** ўжо даволі доўга карыстаецца паслугамі мабільнай кампаніі "Velcom". І навіна пра магчымы пераход на "Life" яго шчыра здзівіла. Каб высветліць, што да чаго, "Народная Воля" патэлефанавала кіраўніку інфацэнтра АДС **Юрыю Пацёмкіну.**

"*Гэта быў такі жарт,* — сказаў ён. — *Але гэты жарт дапамог нам павысіць колькасць наведвальнікаў сайта: усе адразу кінуліся па спасылцы, каб прачытаць, на чым яшчэ збіраецца эканоміць апазіцыя*".

Вольга ПРУДНІКАВА.

ЭКСКЛЮЗИВ

Игорь МУХА:

«Мы предотвратили гражданскую войну в Африке...»

Группа "Спасение" отмечает в этом году свой 20-летний юбилей. Впереди у них гастроли по Германии, обкатка нового альбома в Америке и праздничный рождественский концерт в Беларуси. А сегодня лидер группы Игорь Муха в эксклюзивном интервью "Народной Воле" рассказал, почему боится выступать в Беларуси, чему музыкантов учат дети, а также как группа "Спасение" предотвратила гражданскую войну в Африке.

— Недавно вы завершили гастрольный тур по городам Украины, организаторы которого признали, что вы одна из самых популярных христианских команд на территории Украины. География ваших выступлений весьма разнообразна. Почему же вы становитесь все более редкими гостями в Беларуси?

— Во-первых, у нас очень плотный график выступлений по всему миру. Доходит до того, что мы за год даем концертов больше, чем существует дней в году! Когда приезжаешь домой, то хочется замереть и просто тихонечко побыть с семьей, отдохнуть. А во-вторых, в Бресте у нас своя студия. Поэтому значительную часть времени, которое мы проводим дома, мы тратим на запись новых песен.

— Как-то вы рассказывали, что играть концерт на родине всегда сложно. Почему?

— Заголго до нас сказано: "Нет пророка в своем отечестве". Многие таланты стали любимы в своей стране лишь после того, как получили признание за рубежом. А для музыкантов это вообще стандартная схема. И мы начали свою карьеру с тура по Якутии, затем были Германия и США... К тому же выступать перед своими тяжелее, потому что они тебя знают. Это когда ты приезжаешь в другую страну, ты экзотичен, ты интересен априори. А когда приезжаешь в Беларусь, тебя окружают такие же, как и ты, люди, они знают тебя не только с хороших сторон, общаются с тобой на равных. Потому, будь добр, покажи, чего ты стоишь.

— С концертами вы бываете в самых экзотических местах — Сахалин, Сибирь, даже Африка...

— Ой, о наших приключениях в ЮАР вообще можно книгу писать! Представьте себе: 1994 год, в стране только прошли первые демократические выборы и назревает гражданская война. Потому что в результате этих выборов на смену белым оппортунистам пришли черные коммунисты. В результате объединились военные черных коммунистов, которых называли террористами, и существовавшая до этого регулярная белая армия. Соратниками стали те, кто еще вчера убивал друг друга. Они не могли принять друг друга, потому армии грозила война, которая бы перекинулась на всю страну... А в то время в Африке работал наш знакомый немецкий профессор. И когда главнокомандующий армией ЮАР обратился к нему за советом, тот предложил пригласить русскую христианскую группу — то есть нас. Мы белые — значит, белая часть армии автоматически нас примет, мы для них русские — значит, нас примут и черные, которым русские помогали. Ну а христианская музыка по нраву всем... Целый месяц мы ездили с концертами по военным частям, мэриям, мы были в таких местах, куда вообще никого не пускают... И что вы думаете? Гражданской войны не было. Так мы внесли свой вклад в миротворческую акцию в ЮАР.

— В марте этого года вы посетили школы Бреста с концертной программой и даже дали музыкальные уроки. Как прошли эти уроки?

— Дети так оживают! Когда они видят, что специально к ним приехали настоящие музыканты, у них появляется стимул к росту...

— Помню, когда я был в 4-м классе, к нам в школу приехала группа "Будильник". Как раз в это время я, всю жизнь занимавшийся музыкой, решил бросить это дело. Но приезд этой группы настолько повлиял на мое детское сердце, что я не только не бросил музыку, но стал еще больше и упорнее заниматься. Через год после этого я начал осваивать гитару, хотя и было больно играть...

— Больно?!

— Именно. Я рос в частном секторе, так что игры у нас были соответственные. Однажды неудачно спрыгнул с крыши — порезал руку о разбитую бутылку. Порез был таким глубоким, что мне было больно играть на гитаре. Но мне так хотелось научиться, что я играл через слезы. И научился — уже в 12 лет я делал свои первые сольные концерты!

— Сольные концерты в 12 лет?..

— Это еще что (*смеется*)! Приезд "Будильника" так повлиял на меня и моих одноклассников, что мы организовали свою команду. Тогда было сложно с музыкальными инструментами, но мы где-то нашли электрогитару, вместо баса использовали балалайку, вставляли даже мандолину и контрабас. О нас пошла такая молва, что даже с радио приезжали нас записывать. Это было очень приятно! Потому мы знаем, как важно детям внимание...

— Конечно, старания воспитать у детей хороший музыкальный вкус никогда не проходят даром, но, может, есть что-то, чему и вас смогли за это время научить дети?

— Они нас учат самому главному — быть интересными и живыми. Потому что если ты скучен, дети не станут тебя слушать, они просто встанут и уйдут. Дело не в том, какую музыку ты играешь, а в том, насколько она интересна. Тут важны и тексты, и аранжировки, и компановка песен, и твоя подача материала на сцене.

— У вас трое детей. Они занимаются музыкой?

— Честно говоря, я думал, что мои дети никогда не займутся музыкой. Ведь она отнимает у них отца — по полгода я пропадаю на гастролях. Однако все трое в музыке. Старшая дочка закончила музыкальную школу по классу скрипки, сейчас поет в своей молодежной группе. Сын — рэпер, он сам пишет и исполняет музыку. Младшая дочка играет на фортепиано.

— По брестским школам с вами проехал выпускник Питсбургской академии музыки, популярный бас-гитарист Майк Чоби. Следует заметить, что ни в одной белорусской группе, кроме вас, не играет американец. Расскажите, как вы с ним познакомились и подружились?

— Ой, увидев его, невозможно не влюбиться! Между прочим, мы все никак не можем его женить. Думали, приехав в Беларусь, где самые красивые девушки, он быстро найдет себе половинку. Но, видимо, от большого выбора он все никак не может определиться (*смеется*).

А познакомились мы в Америке на выступлении чикагской команды "Crossroads", с которой он выступал. Когда мы увидели, как он ведет себя на сцене, у нас был шок. Мы до этого не видели, чтобы человек мог играть в одном ритме, танцевать в другом, а при этом еще и улыбаться, прыгать, переключать тембры на гитаре. После концерта подошли познакомиться, разговорились и между делом предложили ему поиграть с нами. Он только отсмеялся. Шло время, мы поддерживали отношения. А 4 года назад у нас была проблема с гитаристом. Мы позвонили в Штаты Майку: "У нас нет бас-гитариста, поедешь с нами во Владивосток?" И он согласился! Нам настолько понравилось работать вместе, что сегодня мы его основная группа.

— В одном из интервью вы сказали, что "*приехать в Америку и стать одной из американских групп неинтересно. А вот приехать со своей культурой на Запад — своего рода прорыв в англоязычный мир*"... И как, случился прорыв, или все же вам пришлось несколько обамериканиться?

— Я бы не говорил о каком-то особом прорыве. Когда на твои концерты приходят люди, это уже здорово. Мы дополнили музыкальный мир еще одной действующей единицей... А маленькие прорывчики случаются каждый раз, когда мы знакомимся с кем-нибудь из американцев. Для них все славяне — русские. Из-за боевиков, где русские представляются бандитами, и из-за работы еще советского идеологического аппарата в Америке русских не любят. Но как же приятно, когда после общения с нами люди меняют свое мнение и признают, что мы хорошие, достойные уважения.

— Также вы говорили, что шансы стать заметным минимальны — дескать, американцы очень избалованы качественной музыкой. Тем не менее вы достаточно популярны. Как думаете, с чем это связано?

— Тут большую роль сыграла наша интернациональность. Все участники нашей группы выросли в Бресте. А это уникальный из-за своего географического положения город. Например, в советские времена, когда все слушали Пугачеву, Леонтьева и Ротару, у нас была возможность ловить польские теле- и радиоканалы, которые транслировали передачи и концерты с хорошей музыкой. Причем заканчивалась граница города — и заканчивалась возможность приема этих каналов. Так что мы выросли на западной культуре. И вот ее смешение с нашей исконно славянской, а где-то даже совдеповской культурой дает космополитичный микс. Отсюда наша любовь ко всему интернациональному, наше желание и умение общаться и понимать другие культуры. На концертах это чувствуется, и это нравится людям.

— По образованию вы стоматолог. Не секрет, что сегодня даже в Беларуси грамотный врач имеет солидный доход... Как и почему решили променять звуки бормашины на гитарный перебор?

— Я всю жизнь занимался музыкой, но никогда не думал, что это станет моей работой. Чтобы зарабатывать деньги, я решил заняться стоматологией. Но сердцу не прикажешь! В 80-е годы мы познакомились с ребятами и образовали свою тусовку. Мы собирались не просто чтобы напиться, а чтобы поиграть, поговорить. Однажды в августе 1989 года мы, как обычно, сидели на набережной и играли сами для себя. А когда прозвучал последний аккорд, мы услышали аплодисменты. Когда обернулись, то увидели сзади толпу людей, которые слушали нас. И вот тогда мы и поняли, что музыка — это наше. Это универсальный язык, с помощью которого можно нести свои идеи, задавать вопросы, помогать людям. То, что мы наконец определились, стало нашим спасением. Отсюда и название группы.

— Как родные восприняли ваше желание все бросить и заняться музыкой?

— Очень плохо! Во все времена музыка была нестабильной статьей доходов. К тому же у каждого из нас была своя налаженная жизнь, работа. У меня был первый в городе стоматологический кабинет, благодаря которому в те времена я зарабатывал много, а тут... Словом, не все поддерживали нас. А вот моя жена была рада, что я принял собственное решение и делаю то, к чему лежит душа, не глядя на то, нравится это кому-то или нет.

— Свой музыкальный стиль вы определяете как поп-рок. Как вам удается сочетать пропагандируемые вами христианские ценности со сложившимся у общественности хулиганским имиджем рок-музыканта?

— Я знаю много классных групп, которые опровергают этот стереотип. Серьезные музыканты не будут заниматься всякой ерундой — у них попросту нет на это времени: нужно записывать альбомы, готовить концерты, участвовать в передачах, акциях... Кутить всю ночь могут позволить себе какие-нибудь Бори Моисеевы. Им-то что, они же под фонограмму отдуваются. А вот если тебе по-настоящему нужно выложиться на сцене, ты даже не подумаешь о лишнем бокале пива.

Если идеи, которые ты несешь, чисты, то и твое поведение тоже не должно быть грязным. Ведь люди остро чувствуют фальшь. К счастью, я рано понял, что люди не столько обращают внимание на твои слова, сколько на твои поступки. Нужно всегда задумываться: соответствует ли твой посыл со сцены тому, как ты живешь? Это большая ответственность.

— Не боитесь ее?

— Мы сами выбрали этот путь, и мы его любим. Но ответственности всегда боишься. Особенно плохо это переносят мужчины. Быть ответственным за что бы то ни было — в принципе только мужское дело. Потому мужчина понимает, какая это нагрузка. Ведь, беря на себя ответственность, ты себя ограничиваешь во многом. Но раз взялся, то должен жить в этих рамках. А вот для женщины самая правильная роль — роль помощницы. Потому что женщину ответственность убивает.

Ольга ПРУДНИКОВА.

ГЛАС НАРОДА

«У нас в стране очень слабая эстрада...»

Такой вывод делает один из участников виртуальной дискуссии, которая разгорелась в интернет-дневнике популярной ведущей и писательницы Тамары Лисицкой по поводу участия Петра Елфимова в конкурсе "Евровидение".

"В нашей стране о-о-о-очень слабая эстрада, — высказывает свое мнение один из участников обсуждения. — Был недавно в Речице (Гомельская область), куда приезжали наши звезды — **Лариса Грибалева** и **Георгий Колдун.** Для города это было событие вселенского масштаба, все спрашивали лишний билетик. Но на мой простой вопрос, "какие песни этих выдающихся исполнителей вы знаете", никто (!) не назвал ни одной (!) песни. А если взять "легендарного" Александра Тихановича — "Верасы" исполняли исключительно чужие песни, десять лет пели околополитические песни для строителей БАМа, а помнят их только по "Малиновке", которая тоже далеко не шедевр. И такой человек у нас в стране считается "живой легендой" и готовит других к "Евровидению".

Откуда взяться каким-то результатам?..."

ВАС ЦІКАВІЦЬ...

Чаму толькі на гадзіну?

"Паважаная "Народная Воля"! Падчас "Ночы музеяў" Нацыянальны музей гісторыі і культуры Беларусі толькі на адну гадзіну выставіў унікальны экспанат са сваіх фондаў — "Загад Вярхоўнага галоўнакамандуючага генералу войска Чарняхоўскаму і маршалу Савецкага Саюза Ракасоўскаму, прымеркаваны да вызвалення Мінска 3 ліпеня 1944 года". Гэты загад зроблены ў выглядзе палатна, на якім залатымі літарамі вышыты словы.

Але я так і не зразумела, чаму гэты экспанат выставілі толькі на гадзіну?

Вольга СІДАРЭВІЧ, Мінск".

Як распавялі супрацоўнікі музея, палатно зроблена з шоўку і можа захоўваць толькі пры адпаведнай тэмпературы. Менавіта таму экспанат і быў выстаўлены толькі на адну гадзіну. Калі верыць абяцанням супрацоўнікаў музея, калі-нікалі яны будуць даставаць гістарычнае палатно са сваіх загашнікаў і дэманстраваць публіцы.

Карына АДЗЕСЕНКА.

БАМОНД

«Забаронены часам» Андрэй Смаляк збіраецца ў сусветнае турнэ

Замежны ваяж вядомага беларускага мастака распачнецца з Італіі.

Па задумцы, Андрэй Смаляк на некаторы час павінен "махнуць" майстэрнямі з італьянскім мастаком. І пакуль італьянец будзе працаваць у Мінску, Смаляк пачне занатоўваць італьянскую рэчаіснасць. Пасля Італіі Смаляк (ужо разам са свежымі італьянскімі творамі) накіруецца ў Францыю, а Беларусь будзе сустракаць французускага мастака... Такім чынам Смаляк плануе здзейсніць падарожжа вакол зямнога шара.

А пакуль на творы "невядомага Смаляка" можна паглядзець у Нацыянальным музеі гісторыі і культуры Беларусі. Тут экспануюцца карціны, якія ніколі раней не выстаўляліся, а некаторыя, як заўважыў сам мастак, нават "*былі забароненыя часам*".

Дарэчы, на адной з гэтых карцін лунае бел-чырвона-белы сцяг... Але больш за ўсё на вернісажы ўражвае серыя "Патыліцы", на якой адлюстраваны патылічы савецкіх правадыроў.

"*Я не хачу гуляць у палітыку,* — сказаў Смаляк, прэзентуючы свой соцарт. — *Раней, калі я пачаў бы развважаць на некаторыя тэмы, мяне проста расстралялі б... Цяпер адбыліся пэўныя перамены, і ў Беларусі таксама...*"

Смаляк прызнаўся, што фінансавы крызіс, ад якога пакутуе свет, яго асабіста не закрануў.

"*Слядзяюся, і не закране,* — сказаў мастак. — *Я шмат працую, як і раней. І ад жыцця многа не прашу. Каб блізкія і родныя былі здаровыя. І каб беларусы былі па-добраму знакамітымі ва ўсім свеце*".

Марына КОКТЫШ.

Народная Воля http://www.nv-online.info 19—21 МАЯ 2009 г.

Усё застаецца ў сіле

Варшава, Вроцлаў, Гданьск, Познань і Кіеў зацверджаны ў якасці гарадоў, якія прымуць матчы чэмпіяната Еўропы па футболе 2012 года, паведамляе "РИА Новости". Такое рашэнне прынята на пасяджэнні выканаўчага камітэта УЕФА ў Бухарэсце.

Рашэнне адносна іншых украінскіх гарадоў адкладзена да 30 лістапада гэтага года ў сувязі з "вялікімі праблемамі з інфраструктурай", як выказаўся кіраўнік УЕФА Мішэль Платіні. Кампанію Кіеву могуць скласці Данецк, Львоў і Харкаў.

Рэалізацыя праекта падрыхтоўкі і правядзення Еўра-2012 дапаможа павысіць палітычную культуру ва Украіне і адыграе кансалідуючую ролю ва ўкраінскай палітыцы і грамадстве, лічыць віцэ-прэм'ер Украіны Іван Васюнік.

Мы за цаной не пастаім?

Грашовыя ўзнагароджанні членам беларускай хакейнай зборнай за выступленне на чэмпіянаце свету ў Швейцарыі будуць выплачвацца ў адпаведнасці з пастановай Савета міністраў ад 30 снежня 2002 года "Аб устанаўленні кошту прызоў для пераможцаў і ўдзельнікаў спартыўных спаборніцтваў, а таксама памераў узнагарод трэнерам, якія бралі ўдзел у іх падрыхтоўцы".

Пра гэта паведаміў начальнік упраўлення спорту Міністэрства спорту і турызму Мікалай Бабец.

Паводле яго слоў, прэміяльныя выплачваюцца спартсменам, якія занялі прызавыя месцы на міжнародных спаборніцтвах. *"Для гульнявых відаў зроблена выключэнне, таму што ў іх вельмі цяжка стаць прызёрам чэмпіянату свету або Еўропы. У пастанове ёсць адмысловы радок, які прадугледжвае выплаты за перамогі і нічыі ў матчах адборачных і фінальных турніраў. У сямі матчах беларуская хакейсты атрымалі чатыры перамогі. У адпаведнасці з устаноўленымі нормамі і будзе выплачана ўзнагароджанне",* — зазначыў М.Бабец.

За перамогу ў матчы чэмпіянату свету па хакеі памер прэміяльных складае да 200 базавых велічынь, або да 7 млн рублёў. Такім чынам, спартсмены і трэнеры могуць атрымаць па 28 млн рублёў, або па 10.105 долараў ЗША ў пераліку па афіцыйным курсе на 13 мая.

Пытанне аб выплаце прэміяльных яшчэ не вырашана, бо міністэрства чакае прадстаўлення ад Федэрацыі хакея, паведаміў БелаПАН міністр спорту і турызму Аляксандр Грыгараў.

ИЗ ПЕРВЫХ УСТ

Владимир НАУМОВ:

«Деньги — не главное»

На пресс-конференции с участием главы Федерации хоккея Беларуси Владимира Наумова и генерального секретаря Сергея Гончарова, посвященной получению права проведения чемпионата мира-2014 в Минске, спортивные чиновники рассказали...

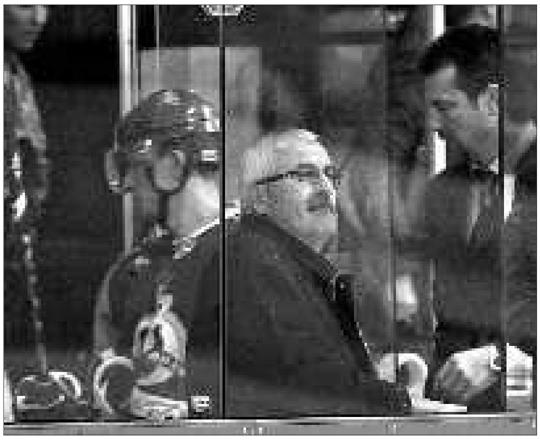

О предстоящем чемпионате

— Бюджет чемпионата — полтора миллиона долларов — это очень ориентировочная цифра. Сюда включена только та часть доходов, за которую отвечает федерация: распространение билетов и реклама. Цену билетов на игры мирового чемпионата в Швейцарии и Германии мы знаем, это ориентир. Возможно, учитывая решение о безвизовом въезде в Беларусь на время мирового первенства, наплыв болельщиков будет большим, чем средний (только российских ожидаем около двадцати тысяч). Всего же — около пятидесяти. Давно подсчитано, что болельщик тратит в среднем около тысячи долларов за несколько дней, вот вам и расчет прибыли города. Но деньги, уверяю, не главная цель нашей борьбы. Хотя канадцы, например, не скрывают, что каждый мировой молодежный чемпионат мира приносит им 15 миллионов долларов чистой прибыли. Мы же преследуем и задачу подарить белорусам праздник, каковым, несомненно, является любое мировое первенство по игровым видам. И хотим, чтобы в мире о нашей стране узнали еще лучше. Все-таки подобный турнир гарантирует присутствие Беларуси на первых страницах многих газет в течение нескольких недель. У нас на это еще пять лет.

О новых аренах

— Строительство "Чижовки-Арены" можно начать хоть завтра. Чисто технически надо только определить, откуда завозить грунт для стройки. Не думаю, что это существенный вопрос, который способен что-то затянуть. Но и торопиться смысла нет. В любом случае стадион будет построен в течение ближайших двух лет. Но и "Минск-Арена" — масштабный проект, так что и приуроченные к его открытию мероприятия, уверен, будут более широкими, чем один поединок. Мы уже ведем переговоры на предмет проведения на "Минск-Арене" матча чемпионата НХЛ. И ведем успешно: заокеанские партнеры высказывали готовность устроить матч уже ближайшей осенью. Но это рановато, зато позже есть все шансы увидеть в Минске бой североамериканских звезд хоккея. Хотелось также отметить, что специалист по организации соревнований на льду Дени Эно согласился помогать нам в подготовке к проведению домашнего мирового чемпионата. Сейчас, к слову, он руководит подготовкой олимпийского хоккейного турнира в Ванкувере.

О сборной

— Что касается календаря национальной сборной, то традиционный "Кубок Полесья" пройдет в ноябре, и на него уже изъявили желание приехать сборные Франции, Австрии, Латвии, Дании и Норвегии. Их интерес к турниру стабильно высок. В декабре отправимся в Словакию на спарринги с хозяевами и швейцарцами. В феврале накануне Олимпиады уже в Канаде проведем еще два поединка со швейцарской сборной. И, наконец, на апрель запланированы два спарринга в Чехии и прием турнира с участием Германии, Швейцарии и Словакии.

О белорусских овощах и пиве

— Наша презентация действительно получилась самой яркой из представленных. При случае спрошу у Глена Хэнлона (*главный тренер сборной Беларуси.* — **Авт.**), что он имел в виду, говоря про белорусские овощи. Мол, не верьте, что в Беларуси проблема с овощами, их здесь купить так же просто, как пиво и сосиски в Германии. Возможно, он просто в курсе истории, случившейся с юношеской сборной Финляндии на чемпионате мира в Минске пять лет назад. Тогда финны зачем-то привезли с собой целый фургон продуктов и долго вместе с ними потом думали, что с ними делать. Кстати, о пиве... Белорусские пивовары за последнее время неплохо поработали над качеством продукции, а к 2014 году оно станет еще лучше. Так что, уверен, на чемпионате мира в Минске за этим дело не станет. Можно будет спокойно пить пиво и на арене, и в ее окрестностях, как это принято везде. В рамках разумного и культурного, само собой. Начнем это практиковать даже раньше. Во-первых, это одна из статей дохода, а во-вторых, нам сейчас предстоит очень серьезные турниры высокого уровня, о которых мы так долго мечтали. Запланированы встречи с дружинами Швейцарии, Словакии, Германии как на их льду, так и у нас. Явно в гости пожалуют болельщики этих сборных, и мы постараемся обеспечить привычную для них атмосферу.

Об Уэйне Гретцки

— Общеизвестно, что у легендарного Уэйна Гретцки есть белорусские корни, дед родом из Гродненской области. Поэтому мы предложили прославленному форварду также принять участие в открытии "Минск-Арены". И, насколько я знаю, его семья приняла идею с энтузиазмом, пожелав посетить родину предков.

Алесь СІВЫЙ.

ШАШКІ

Маэстра кампазіцыі

Грасмайстар СССР Леанід Вітошкін (Гомель) пачынаў сваю дзейнасць шашачнага кампазітара са стварэння задач. У якасці нашага **бліца-59/5** ён прапануе новую з іх:

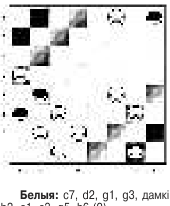

Белыя: c7, d2, g1, g3, дамкі b2, c1, c3, g5, h6 (9).

Чорныя: a3, a5, a7 (3).

Замкнуць дамку і простую чорных: 1. gf2 ab6A 2. cf6 3. fe7 4. hf4 5. bc3 6. c:a5 7. f2-e3 8. de3 9. ce3 10. ac3 11. fc1#. Варыянт ка А1... ab4 застаецца за вамі.

Чакаем адказы па адрасе: **220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а, рэдакцыя газеты "Народная Воля", рубрыка "Шашкі".**

Але найбольшых поспехаў Л. Вітошкін дасягнуў у галіне эцюдаў, па складанні якіх тройчы быў чэмпіёнам Савецкага Саюза. Па-за конкурсам разгледзьце такія яго творы на 64- і 100-клетачных дошках:

Белыя: e5, дамкі b2, b8, h2 (4).

Чорныя: e3, h4, дамка f8 (3).

Пасткі для дамкі: a3 (g7) ed6 (h8A) g1 (d2) b2, d4x. A(d2) f4 (e1B) d2 (f8) bd6x. B(g3) c1 (f2) b2, b2x.

Белыя: 49, дамкі 39, 50 (3).

Чорныя: 31, 36, 42 (3).

Развязка: 49-43 (41ABC) 38x. A(37) 38x. B(48) 25x. C(47) 38x.

Наш знакаміты аўтар займаецца ўсімі жанрамі кампазіцыі. Пазнаёміцеся з дамачнымі канцоўкамі маэстра:

Белыя: a1, a5, a7, b6, e1, f2, h4 (7).

Чорныя: b4, c3, d4, f6, h2, дамка g5 (6).

Камбінацыйная праблема: 1. ab2 2. a:g7 3. h:f6 4. ab8 5. ef2 6. ba7x.

Белыя: b6, c5, c7, d4, дамка d8 (5).

Чорныя: a5, a7, f4, f8, h4, дамка g3 (6).

Перавага белых, у чым пераканайцеся самастойна. Таксама будзем рады вашым рашэнням.

Чэмпіянат Еўропы

Ён адбыўся па шашках-64 сярод юнакоў і дзяўчат на базе адпачынку "Белае возера" Брэсцкага аддзялення Беларускай чыгункі. Вікторыю ў ім святкавалі: у дзявочым камандным заліку — Марыя Міронава, Вера Хвашчынская, Анастасія Барышава і Дар'я Федаровіч, у агульнакамандным — яны, а таксама Канстанцін Норда і Аляксей Куніца. Гэта здарылася ўпершыню за ўсе гады правядзення гэтых спаборніцтваў.

Сярод іх у асабістым заліку чэмпіёнскія званні заваявалі юніёрка Дар'я Федаровіч (Мінск, трэнер — Кірыл Хайнюк), кадэтка Марыя Міронава (Мінск, трэнер — Віталь Аніська) і малодшая кадэтка Вера Хвашчынская (Бабруйск, трэнер — Мікалай Кадзеніскай), сярэбраныя медалі — кадэтка Аляксандра Спірына (Мінск, трэнер — Ганна Бабовік) і малодшы кадэт Аляксей Куніца (Мінск, трэнер — В. Аніська), бронзавы — кадэтка Анастасія Барышава, трэнер — Андрэй Барышаў).

Як праінфармаваў арбітр ФМЖД Аляксандр Аніська (Слонім), усе дваццаць чатыры пераможцы і прызёры ва ўзнагароду атрымалі DVD-плееры. Хутка ў Польшчы пройдзе першынство свету сярод моладзі ўзростам да 23 гадоў.

Заданні аднаго аўтара

Сёння падаём дзесятае па ліку — канструкцыю 7 на 7 па правілах міжнародных шашак Аляксандра Маісеева (ЗША):

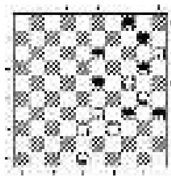

Белыя: 12, 15, 24, 25, 33, 40, 43 (7).

Чорныя: 9, 11, 13, 14, 27, 29, 31 (7).

Яна праверана на супадзенне і даследнасць рашэння нашымі кансультантамі Эдзі Акерам (Галандыя) і Антанасам Гімбутасам (Літва). У ёй белыя пачынаюць і перамагаюць.

У мінулым годзе наш зямляк з Мазыра А. Маісееў стаў віцэ-чэмпіёнам свету па шашачнай кампазіцыі. А нядаўна падведзены вынікі прэстыжнага міжнароднага конкурсу (Францыя), які ён выйграў у катэгорыі В. Яго твор ацэнены ў 157 ачкоў. З прастаўкоў Беларусі найлепш выступілі нацыянальны майстар спорту Пётр Шклудаў з Наваполацка (21-е месца ў катэгорыі В, 126 ачкоў) і майстар ФМЖД мінчанін Віктар Шульга (31-е месца ў катэгорыі А, 99 ачкоў). Паведаміў нам па электроннай пошце суддзя-каардынатар конкурсу Жак Цэрон.

Самаправерка

Бліц-59/4 (Д.Камчыцкі): 1. gf8 2. f:g5 3. dc3 4. c:g5x. Аднак рашае і 1. gh8 2. h:a5x. Таму аўтар перастаўляе простую белых d2 на b2.

"Аматарам стаклетак" (А.Маісееў): № 9 — 22!, 25, 3 (22) 32 (27A) 2, 37, 24 (37) 47x. A(28) 1, 37, 29 (37) 47x.

Мікалай ГЛАДКІ.

ШАХМАТЫ

Из творчества читателей

Публикуем этюд, который составил и прислал в редакцию наш читатель из Бреста Виктор Николаевич Жук.

Белые: Kpd2, Лg5, Cc1, Ch7, пп. a4, b4, c4 (7).

Черные: Kpc8, Лf7, Cd8, Ce8, п.c7 (5).

Выигрыш.

У белых две лишние пешки — достаточный для победы перевес. Но под ударом две их фигуры — ладья g5 и слон h7. Приходится принимать меры. 1.Cf5+ Cd7! Идея защиты черных скоро выяснится. 2.C:d7+ Л:d7+ 3.Лd5 Л:d5+ 4.cd c6! 5.dc Ca5! В этом все дело. Если теперь взять слона 6.ba, то после 6...Kpc7 с последующим 7...Kp:c6 возникает известное в теории ничейное окончание, ибо невозможно удалить черного короля с поля a8. К победе ведет лишь 6.Kpd3! (Не 6.Kpc3? из-за 6...Kpc7) 6...C:b4 (6...Kpc7 7.b5) 7.Kpc4, и белые выигрывают.

Кто есть кто?

Новые рейтинги белорусских шахматистов

В рейтинг-лист Международной шахматной федерации (ФИДЕ) включены около 500 белорусских шахматистов. Список возглавляет многолетний лидер, минский гроссмейстер Алексей Александров — 2624. Однако позиции лидера уже не выглядят недоступными. Успешные выступления 19-летнего чемпиона Беларуси, гроссмейстера Сергея Жигалко в соревнованиях 2009 года позволили ему почти догнать соперника. У Жигалко показатель стал 2622, разрыв лишь 2 пункта. На третьей позиции минчанин, международный гроссмейстер Сергей Азаров — 2618, четвертой — гроссмейстер из Могилева Алексей Федоров — 2611. В число 40 сильнейших в стране также входят гроссмейстеры: 5.старший брат Сергея Жигалко — Андрей — 2587, 6.Вячеслав Дыдышко — 2578 (оба из Минска), 7.Виталий Тетерев (Новополоцк) — 2528, 8.Никита Майоров — 2525, 9.Андрей Ковалев — 2515 (оба из Витебска), международные мастера 10.Станислав Сметанкин — 2506, 11.Владимир Романенко — 2490 (оба из Минска), 12.гроссмейстер Сергей Каспаров (Могилев) — 2476, 13.мастер спорта Евгений Подольченко — 2475, 14.международный мастер Кирилл Ступак — 2467, гроссмейстеры 15.Юрий Тихонов — 2458, 16.Виктор Куприйчик — 2453, международные мастера 17.Олег Романов — 2439, 18. Евгений Мочалов — 2436, 19.гроссмейстер Юрий Зезюлькин — 2431, 20.международный мастер Павел Ломако — 2417, мастера спорта 21.Сергей Михайловский — 2408, 22.Александр Зажогин — 2400 (все из Минска), 23.мастер спорта Владимир Веремейчик (Гродно) — 2391, 24.мастер ФИДЕ Андрей Горовец (Минск) — 2382, 25.мастер ФИДЕ Дмитрий Буланов (Брест) — 2377, 26.гроссмейстер Игорь Люцко (Минск) — 2371, 27.мастер спорта Сергей Жук (Гродно) — 2371, 28.кандидат в мастера Александр Лукашок (Новополоцк) — 2370, 29.международный мастер Валерий Смирнов (Минск) — 2367, 30.кандидат в мастера Дмитрий Сурма (Пинск) — 2366, международные мастера 31.Николай Алявдин (Минск) — 2365, 32.Герман Кочетков (Бобруйск) — 2361, 33.Сергей Сплошнов — 2360, 34.Эдуард Колесник — 2359 (оба из Минска), 35.кандидат в мастера Дмитрий Парамонов (Новополоцк) — 2359, 36.сильнейшая из шахматисток, международный гроссмейстер Анна Шаревич (Брест) — 2358, 37.кандидат в мастера Александр Сидореня (Барановичи) — 2352, 38.мастер спорта Сергей Бегун — 2350, 39.международный мастер Дмитрий Новицкий — 2348, 40.кандидат в мастера Сергей Толдаев (все из Гродно) —2348.

Победа «Веснянки»

XI чемпионат Беларуси по шахматам среди клубных команд прошел в Минске. Борьбу за победу и призовые места вели 8 команд. В составе каждой из них выступали 6 основных и два запасных участника. В борьбе за чемпионский титул принимали участие лишь две команды — неоднократный чемпион страны "Веснянка" и "Вектор" (обе из Минска). В личном поединке никому не удалось добиться перевеса — 3:3, а остальные встречи обе команды без труда выиграли. В итоге "Веснянка" и "Вектор" пришли к финишу с одинаковым количеством командных очков — по 13 и 14 возможных. Чтобы определить чемпиона, судьям пришлось учитывать все очки, набранные членами команды. В результате чемпионом вновь стала команда "Веснянка", серебряным призером — шахматисты "Вектора", бронзовые награды у команды "Бремор" из Бреста. В составе команды-чемпиона в порядке досок играли гроссмейстеры Андрей Жигалко, мастера Кирилл Ступак, Евгений Подольченко, гроссмейстер Юрий Тихонов, мастер Евгений Мочалов, гроссмейстер Игорь Люцко, запасные участники — кандидаты в мастера Михаил Гинзбург и Владимир Обламский.

В личном зачете по доскам победу одержали: на первой доске — А.Жигалко, показавший абсолютный результат — 6 очков из 6 возможных (!), на второй — Н.Майоров ("Вектор") — 5,5 из 6, третьей — Е.Подольченко — 5 из 7, четвертой В.Романенко ("Вектор") — 4,5 из 5, пятой — Е.Мочалов — 4 из 6, шестой — И.Люцко — 5,5 из 7.

По итогам чемпионата победители завоевали право выступить в клубном чемпионате Европы, который пройдет в октябре в Македонии.

МАЗАІКА

Парадуемся за «Барселону»

Футбольны клуб "Барселона", за які выступае 27-гадовы паўабаронца беларускай зборнай Аляксандр Глеб, датэрмінова заваяваў званне чэмпіёна Іспаніі.

16 мая галоўны сапернік каталонцаў мадрыдскі "Рэал" саступіў у гасцях "Вільярэалу" (2:3), у выніку чаго "Барселона" стала недасяжнай. Пасля 35 матчаў у яе 86 ачкоў. У "Рэала" пасля 36 сустрэч 78 ачкоў. А 13 мая падапечныя Хосэпа Гвардыёлы заваявалі Кубак Іспаніі, абыграўшы ў фінале "Атлетык" з Більбао (4:1). А.Глеб выйшаў на поле на 84-й хвіліне.

27 мая ў Рыме ў фінальным матчы Лігі чэмпіёнаў "Барселона" згуляе з англійскім "Манчэстэр Юнайтэд".

Словы — не вераб'і

Рашэннем дысцыплінарнага камітэта Беларускай федэрацыі футбола галоўны трэнер салігорскага "Шахцёра" Юрый Вяргейчык дыскваліфікаваны на чатыры матчы чэмпіянату краіны і аштрафаваны на 40 базавых велічынь (1,4 млн рублёў).

Пакаранне вынесена Ю.Вяргейчыку *"за абразлівыя паводзіны, допушчаныя на адрас суддзейскай брыгады"*, якая абслугоўвала 10 мая матч "Шахцёр"—"Мінск", што завяршыўся паражэннем гаспадароў з лікам 0:5.

У канцы першага тайма Ю.Вяргейчык выйшаў на поле, каб указаць суддзі на памылку. Трэнер палічыў, што арбітр Анатоль Сяднёў павінен быў вызначыць парушэнне правілаў на варатара гасцей за фол апошняй надзеі, а не абмежавацца жоўтай карткай.

Такія ж санкцыі былі накладзены раней на спартыўнага дырэктара мінскага "Дынама" Генадзя Тумілевіча за "абразлівыя паводзіны" 26 красавіка падчас матчу "Дынама"—БАТЭ (1:3). У выніковым пратаколе гульні галоўны арбітр Аляксей Кульбакоў запісаў, што *"пасля завяршэння першага тайма не занесены ў пратакол прадстаўнік ФК "Дынама-Мінск" Тумілевіч Г. у падтрыбунным памяшканні ў нецэнзурных выразах зневажаў суддзейскую брыгаду".*

У сваім блогу на сайце eSport.by Г.Тумілевіч назваў БАТЭ "ліпавым чэмпіёнчыкам", а суддзяў — "прастытуткамі".

Мезін вяртаецца

Галкіпер зборнай Беларусі, лепшы варатар чэмпіянату свету-2009 Андрэй Мезін падпісаў гадавы кантракт з мінскім "Дынама", паведаміла БелаПАН прэс-аташэ клуба Юлія Уласава.

Сума кантракта не абвяшчаецца. У мінулым сезоне А.Мезін выступаў за магнітагорскі "Металург". Старшыня Федэрацыі хакея Беларусі Уладзімір Навумаў паведаміў, што кантракт высланы на подпіс варатару. Спасылаючыся на меркаванне галоўнага трэнера зборнай і "Дынама" Глена Хэнлана, ён зазначыў, што выступленне двух галкіпераў нацыянальнай каманды ў адным клубе (у "Дынама" гуляе Віталь Коваль) не горш за варыянт, калі яны знаходзяцца ў розных камандах.

Раней "Дынама" падпісала кантракты з абаронцамі Мікам Йокелам, Андрэем Башко, Аляксандрам Макрыцкім, нападаючымі Ханесам Хювененам, Джэфам Платам, Яўгенам Кавырцыным. Дасягнута пагадненне аб падпісанні кантракта з чэшскім абаронцам Марцінам Шэўцам.

Беларусы, украінцы, латышы

Чэмпіянат Беларусі па хакеі 2009/2010 гадоў, як і папярэдні, будзе мець статус адкрытага. У ім возьмуць удзел клубы з Латвіі ("Рыга-2000" і "Металургс" з Ліепаі) і Украіны (кіеўскі "Сокал"), а таксама 11 айчынных клубаў, паведаміў журналістам старшыня Федэрацыі хакея Беларусі Уладзімір Навумаў.

У больш аддаленай перспектыве, паводле яго слоў, да чэмпіянату могуць далучыцца прадстаўнікі Літвы.

У мінулым сезоне ў экстралізе гулялі 10 беларускіх і чатыры латвійскія клубы.

Падрыхтаваў Алесь СВЯТЛАНІЧ.

ФУТБОЛ

Не каманда, а «Граніт»

Барысаўскі БАТЭ, мінскае і брэсцкае "Дынама" ўваходзяць у тройку лідэраў футбольнага чэмпіянату Беларусі.

У мінулыя выхадныя ў восьмым туры чэмпіён — барысаўскі БАТЭ — страціў першыя ачкі, згуляўшы дома ўнічыю 1:1 з "Гранітам" з Мікашэвічаў. У папярэднім туры "Граніт" узяў верх над віцэ-чэмпіёнам мінскім "Дынама" — 2:1.

Выпікі астатніх матчаў, што прайшлі 16 і 17 мая: "Дынама" (Мінск) — "Нафтан" (Наваполацк) — 2:0; "Смаргонь" — "Шахцёр" (Салігорск) — 2:2; "Нёман" (Гродна)—"Віцебск" — 1:0; "Дынама" (Брэст) — "Гомель" — 3:1; "Мінск" — МТЗ-РІПА (Мінск) — 1:2; "Днепр" (Магілёў) — "Тарпеда" (Жодзіна) — 0:0.

Становішча каманд: БАТЭ — 22 ачкі, "Дынама" (Мн) — 14, "Дынама" (Бр) — 14, "Нафтан" — 13, "Днепр" — 13, "Нёман" — 13, "Тарпеда" — 12, МТЗ-РІПА — 11, "Мінск" — 9, "Гомель" — 9, "Віцебск" — 7, "Граніт" — 7, "Шахцёр" — 7, "Смаргонь" — 5 ачкоў.

Дзявяты тур пройдзе 23 мая.

Адрас рэдакцыі: 220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 3286871.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: (017) 3286904, 3286906
E-mail : nv@promedia.by
http://www.nv-online.info

Падпісны індэкс: 63222

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб рэгістрацыі перыядычнага выдання №246 ад 10 кастрычніка 1996 г. (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні РУП «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 18.05.2009 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж: 21 320 экз. Заказ №2616.